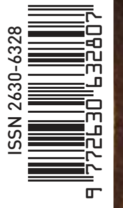
KO

www.kitabinortasi.com

HAZİRAN 2018
SAYI: 15
FİYATI: 5 TL

"Bizler aynı kitaba baş eğmiş insanlarız, bizden âlâ akraba mı olur?"

Cemil Meriç

Selma Ersoy
"Bilgi Sahibi Olmayı Önemserdi"

Hasan Aycın
"Hitap Muhatabına Özeldir"

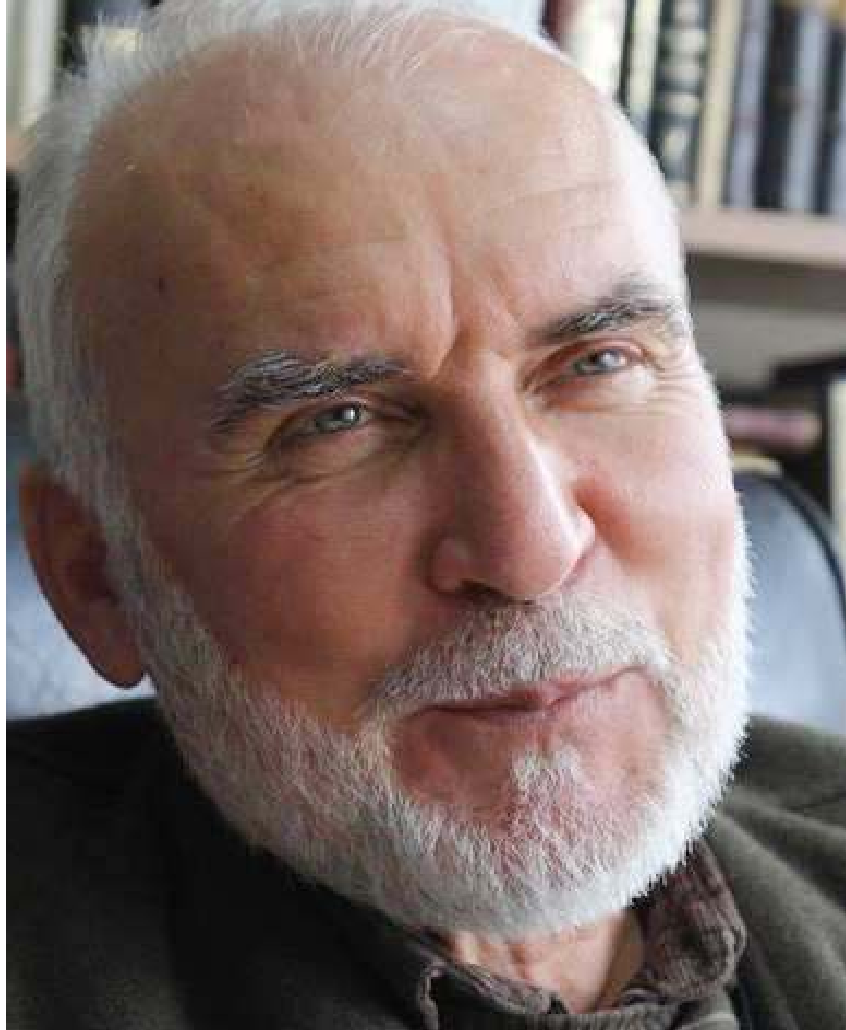
Garip Ay
"Ebru'yu Resimle Birleştirdim"

Şefika Kutluer
"Müzik Hayatımın Ayrılmaz Bir Parçası"

İÇİNDEKİLER

KÜNYE

BİLİMEVİ BASIN YAYIN A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Ömer DİKBAŞ

EDİTÖRYEL DİREKTÖR	Ezgi AŞIK
KREATİF DİREKTÖR	Eyüp KOÇAK
YAYIN KURULU	Fatma KANDEMİR, Ezgi AŞIK, Betül ZARİFOĞLU, Şeyma KISAKÜREK
MALİ VE İDARİ İŞLER	Nilgün MUTLU
KURUCU	Bilimevi Basın Yayın A.Ş. 2018
EDİTÖRYEL VE REKLAM OFİSİ İLETİŞİM	Editöryel: editorden@kitabinortasi.com Reklam: reklam@kitabinortasi.com www.kitabinortasi.com
ADRES	PK 15 Üsküdar - İSTANBUL T: 0216 339 45 45 F: 0216 339 45 49
İZİNLER	Okullar, eğitim ve kültür-sanat alanında ve dini sahada, kar amacı gütmeyen dernek ve vakıf gibi kurumlarda, makale içerikleri sınıfbaşı 100 adet ve kurum başı 1000 adedi geçmemek kaydı ile kaynaklı şekilde fotokopi yapılabilir. Dijital ortamlarda makale içerikleri kaynak belirtilerek kullanılabilir.
BASKI - CİLT	Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.

www.kitabinortasi.com.dijital dergi
olarak yoluna devam etmeyi planlar.
Sorularınız için info@kitabinortasi.com

Aylık Kültür Sanat Edebiyat Dergisi
Haziran 2018 Sayı:15 ISSN: 2630-6328
Yıllık Abonelik Ücreti: 60 TL
www.kitabinortasi.com

Süreli yayındır.

Okumayı ve Yazmayı Sevenler

www.kitabınortası.com sizlerin kitap eleştirilerini, yorumlarını, 4000 vuruşu geçmeyen yazılarını ve şiir denemelerini beklemekte. Yazılarınız editörlerimiz tarafından değerlendirilerek platformumuza taşınacak. Katkılarınız için:

editorden@kitabinortasi.com

EDİTÖRDEN

Selam ile,

Kitabın ve sanatın nabzını tutmaya devam eden Kitabın Ortası Dergisi olarak bu ay keyifle okuyacağınızı düşündüğümüz dosya haberler ve kitap içerikleri hazırladık. Artık ilkbaharı geride bırakarak yaz mevsimine **"merhaba"** diyoruz, yeni mevsimin getirdiği enerjiyle edebiyattan, sanata ve tarihe kadar uzanan alanda uzman isimlerle röportajlar yaptık.

"Bir İnsanı Sevmekle Başlar Her Şey" diyen ve edebiyatımızın önemli öykü yazarından biri olan Sait Faik Abasıyanık'ın hayatını ve edebi yönünü araştırdık. Hazırladığımız dosya içerisinde Abasıyanık'ın kaleminden çıkan dört kitabı inceledik. Edebiyatımızın bir diğer önemli kalemi olan Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yazar yönünü ve pek bilinmeyen yönlerini incelediğimiz dosya çalışmamızda Tanpınar'ın kaleminden çıkan altı kitabına yer verdik.

Bu sayımızda sizler için bir **"Haziran ayı okuma çizelgesi"** derledik. **"Bu ay hangi kitaptan başlasak?"** sorusuna cevaben hazırladığımız haberimizde Gabriel Garcia Marquez'in Nobel ödüllü romanı **"Kırmızı Pazartesi"**den, Füruğ Ferruhzad'ın dizelerine, Prof. Dr. İsmail Faruki'nin **"Bilginin İslâmîleştirilmesi"** kitabına kadar geniş yelpazeli kitaplar listeledik. Türkiye genelinde her ilden belirlediğimiz 10 sahaf ile görüşerek Mayıs ayında en çok okunan ilk üç kitabın isimlerini sizler için öğrendik.

Dünya edebiyatının kurmaca ve felsefe alanındaki önemli yazarlarından biri olan Franz Kafka'nın ölüm yıl dönümü sebebiyle uzun bir Kafka dosyası hazırladık. Haberimizi okuduğunuzda Kafka'nın yazarlığı hakkında şaşırtıcı bilgiler ile karşılaşabilirsiniz. Çünkü bugün Kafka okuyorsak **"birisine"** bir teşekkür borcumuz var. Ayrıca dosya çalışmamızda Kafka'nın kaleminden dört kitaba da yer verdik.

Son zamanlarda bilimkurgu ve spekülatif kitaplara yoğun bir ilgi var. Bu sebepten Stephen Hawking'in **"Zamanın Kısa Tarihi"** ve **"Kara Delikler ve Bebek Evrenler"** kitabından, Sinan Canan'ın **"Kimsenin Bilemeyeceği Şeyler"**ine kadar okumaktan keyif alacağınızı düşündüğümüz üç bilim kurgu kitabını sizler için tanıttık.

"Sihirli Flüt" olarak bilinen ve Mozart'ın 239 yıldır hiç çalınmayan **"Wendling Flüt Konçertosu"**nu çalarak dünyanın dikkatini çeken sanatçı Şefika Kutluer ile müzik hayatını konuştuk. Kutluer; **"Benim için flüt çalmak susadığınızda su içmek isteyişiniz gibi bir ihtiyaçtır."** diyor. Van Gogh'un **"Yıldızlı Gece"** tablosunu ebru sanatına resmeden ve bütün dünyanın dikkatini çeken sanatçı Garip Ay, ebrunun estetiğini ve resim algısını bizlere değerlendirdi. Ay; **"Ebruda bütün hamleleri geriden alıyorsunuz. İlk yapmanız gereken şey kareyi ters okumanız. Bu yüzden çok yorucu ama çok güzel... Ebrunun insanı tahmin bile edemeyeceği bir noktaya ulaştırma özelliği var. Bu özel tarafın sürekli değişmesi sizi olduğunuzdan farklı bir yere alıp götürüyor."** diyor.

"Çizgilerin Bilge Adamı" olarak bilinen sanatçı ve karikatürist Hasan Aycın ile pek bilinmeyen yönlerini konuştuk. Aycın; **"Ben sekiz yaşında yürüdüm. Etrafımdakiler bana hayattan önce ölümü anlattılar. Çünkü ölümü beklenen bir çocuktum."** der. Bu sayımızın sürpriz ismi ise İstiklal Marşı Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un torunu Selma Ersoy ile olan röportajımızdır. Ersoy ile dedesini ve İstiklal Marşı şiirinin yazım sürecini konuştuk. Görüş Yayınları'ndan **"Toplum Yazıları-Türkiye'nin Sosyal Dönüşümüne Bakmak"** isimli yeni kitabı çıkan Özlem Albayrak kitabının detaylarını ve yazı yazma sürecini anlattı. 15 Haziran'da başlayan Ramazan bayramı öncesi fütürist yazar Ufuk Tarhan, **"Acaba Gelecekte Bayramlar Nasıl Kutlanacak?"** yazısıyla ile bayramların ve eski geleneklerin geleceğini yazdı.

Bu ay araştırma konusu olarak Selçuklu veziri Hacı Ebubekir Zade Hüseyinoğlu Sahip Ata Fahreddin Ali tarafından Konya'da yaptırılan **"Sahip Ata Külliyesi"**ni inceledik. Külliye içerisinde yer alan cami, medrese ve hamamların tarihi ve mimari özelliklerini sizlere sunuyoruz.

Ve değerli okurlarımız yazdıklarınız bir kenarda beklemesin, info@kitabinortasi.com üzerinden bizimle paylaşabilirsiniz. Ayrıca dergimizi **#KOKitabınOrtasıMasamda** hashtag ile paylaşımlarınızı sayfalarımızda yer vermekten mutluluk duyarız. Şimdiden keyifli okumalar dilerim.

Ezgi AŞIK

HACER YEĞİN

"Bir İnsanı Sevmekle Başlar Her Şey" Sait Faik Abasıyanık

"Kafa dediğin eskir, ihtiyarlar, ölür bile insan ölmeden, dedi. Sonra kalbini gösterdi; eskimeyen, eksilmeyen şey buradadır."

Asıl adı Mehmet Sait olan Türk hikâyeciliğinin önde gelen yazarlarından Abasıyanık; çağdaş hikâyeciliğe yaptığı katkılarla Türk edebiyatında bir dönüm noktası teşkil eder. Çehov tarzı hikâyeciliğin ilk ve en önemli temsilcilerindendir. Getirdiği yeniliklerle **"kökü kendisinde olan"** *bir yazar olarak hikâyelerinde kişilerin ve durumların anlık hallerini kendine has bir üslupla tasvir eder.*

Yazmasaydım Deli Olacaktım

1906'da Adapazarı'nda dünyaya gelen Abasıyanık, 1954'te 48 yaşında sirozdan yaşamını yitirdi. İlköğrenimini Adapazarı Rehber-i Terakki Mektebi'nde yaptı. İki yıl Adapazarı İdadisi'nde öğrenim gördü. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ailesi İstanbul'a yerleşince İstanbul Sultanisi'ne girdi, daha sonra Bursa Erkek Lisesi'ne geçti, 1928'de buradan mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde bir süre eğitim gördü. Ekonomi öğrenimi için İsviçre Lozan'a gitti. Kısa süre kaldı ve Fransa'ya geçti. 3 yıl Fransa'da Grenoble'da yaşadı. Eğitimini yarım bırakarak 1933'te İstanbul'a döndü. Kısa bir süre Halıcıoğlu Ermeni Yetim Mektebi'nde Türkçe grup dersleri öğretmenliği yaptı. Geçimini babasından kalan mirasla sürdürdü. Yaşamını Şişli'de Bulgar Çarşısı'ndaki apartman ve Burgaz Ada'daki köşklerinde annesiyle geçirdi.

İlk Öyküsü "Uçurtmalar"

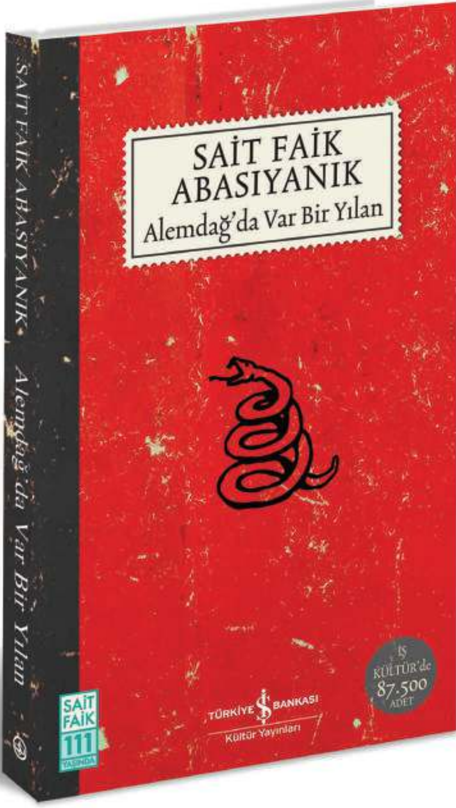
Edebi girizgâhını; ilk olarak şiirle İstanbul Sultanisi'ndeki öğrencilik günlerinde yaptı. Öyküye ise Bursa'daki öğrencilik zamanında geçti. İlk öyküsü **"Uçurtmalar"** 9 Aralık 1929'da Milliyet gazetesinin sanat sayfasında yayınlandı. 1934-1940 arasında **"Varlık, Ağaç, Servet-i Fünun, Uyanış, Ses, Yeni Ses, Yaprak, Yenilik"** gibi dergilerde yayınlanan öyküleriyle tanınmaya başladı. Sait Faik ilk ürünlerini ortaya koyarken, Türk öykücülüğünde durum şöyleydi: Bir yanda Ömer Seyfettin'in **"milli hikâyecilik"** etkisi sürüyordu. Refik Halit Karay'dan F. Celalettin'e uzanan gülmece ağırlıklı **"fıkra-öyküler yönelimi"** vardı. Sabri Ertem ve Sabahattin Ali ile yerine oturan **"gerçekçi yönelim"** ve Memduh Şevket Esendal'ın içten ve yalın anlatımı. Sait Faik bu ortamda ilk öyküleriyle gözlemci bir yazar olarak belirdi; ama kısa sürede öyküyü olaydan sıyırmaya yöneldi. Bu yönelişinde onun gerçeği ya da durumu bir anlatıcıdan, kendi **"ben"**inden geçirme eğiliminin de büyük payı vardı. Bu öykülerinde doğal bir öznelleşme süreci hazırladı. O **"ben"** evrensel bir insanlık duygusunun odağı olduğu için, insanlığın tüm çelişkilerini, bunalımlarını öyküsünün temeline yerleştirdi. Ona göre **"her şey bir insanı sevmekle başlardı."** İlk dönem ürünü öykü kitaplarında Adapazarı ile İstanbul'daki çocukluk ve ilk gençlik yıllarını anlattı.

Ana Teması Yaşam Sevinci

Sonraki yapıtları giderek bir şiirsellikle doldu. Toplumsal düzenin çirkinlikleri, sahtelikler, adaletsizlikler karşısında direnen insanın yalnızlığını keşfedince kitaplarında bu karamsarlık artar. Öykü, roman ve şiirlerini yaşamın hakkını vermek için yazmıştır; sürekli kullandığı ana tema yaşama sevinci oldu. Sıradan insanlar, işsizler, hamallar, balıkçılar, sokak kadınları, kimsesiz çocuklar, emekçiler ve küçük burjuvalar onun insanlarıdır. Bu çabayla; **"evrensel insan"**ı yakalamaya çalışır. Aynı zamanda bir İstanbul öykücüsüdür. Doğa güzellikleri karşısında başı döner fakat toplumsal sorunlar onu bireysel planda bir hayıflanmaya sürükler. Toplumsal çelişkiler karşısındaki tavrı öfke, yenilgi ve kaçış olur.

Ölümünden sonra Burgaz Ada'daki evi müze haline getirildi ve anısına **"Sait Faik Hikâye Ödülü"** oluşturuldu. Çağdaş edebiyata katkılarından dolayı Amerika'daki Uluslararası Mark Twain Derneği'nin onur üyeliğine seçilmiştir.

ALEMDAĞ'DA VAR BİR YILAN

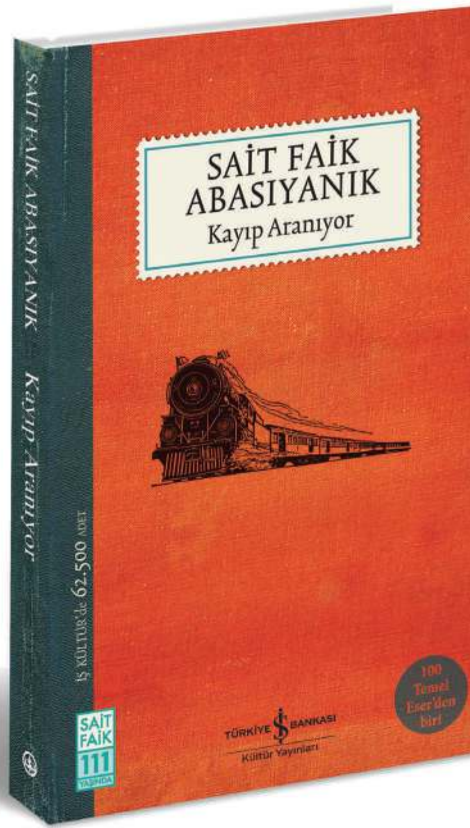
Sait Faik Abasıyanık

"İşte karşı karşıyasın, haydi bakalım. Söyle söyleyeceğini de diyeceğini, dinler de tatlı tatlı dinler de. Sevgiden söz aç. Ne çıkar; o seni anlarsa değil, sen onu anlarsan bir şeyler olacak. Birdenbire bulunduğumuz odanın kapısı açılıverdi. İçeriye rüzgâr girdi. Soğukla beraber yapraklarını dökmüş bir ağaç girdi. Ağacın arkasından duman, dumanın arkasından bir kuş, kuşun arkasından bir bulut girdi."

"Alemdağ'da Var Bir Yılan", yazarın uzun süredir mücadele ettiği siroz hastalığına yenik düşerek 1954'te hayatını kaybetmesinden evvel yayımlanan son kitabıdır. Yazarın sahip olduğu yaşama sevinci, hemen her öykünün her satırından okunurken burada aksine; karamsarlığın ve yalnızlığın ön planda olduğunu görüyoruz. Ayrıca pek çok eleştirmene göre eserdeki hikâyeler, biçim itibariyle de önceki öykülerinden farklı; o zamana kadar çoğunluğu biyografik izler taşıyan ancak başkalarına ait hikâyeleri gerçekçi bir üslupla anlatırken, **"Alemdağ'da Var Bir Yılan"**da kendi kişiliğini, kendi sorgulamalarını sürrealist bir anlatımla aktarıyor Abasıyanık. Bir nevi kendi münakaşasını gerçekleştiriyor, kendi benliğini sorguluyor. Öyle ki; Haziran 1954 tarihli Varlık dergisinde yayımlanan **"Sait Faik'in Realitesi"** başlıklı yazısında Fikret Ürgüp, **"Mühim olan, Sait Faik'in bu hikâyeleri yazarak içini dolduran sanat yükünden kurtulmuş, kendini anlama yolunda en büyük adımı atmış olmasıydı. Onu tanıdıklarını sananlar bu son hikâyeleri büyük bir dikkatle okurlarsa nasıl da tanımadıklarını görecek ve yeniden keşfedeceklerdir. O da kendini tanımaya uğraşıyordu zaten ve bu karışıklık içinden her gün yeni bir tarafı aydınlığa çıkıyordu."** diyor.

Bilinmeyeni Söyleyen İmge

Sahiden de kitapta yer alan on yedi öykü, diğer Sait Faik öykülerine nazaran daha derin, taşıdığı anlamlar açısından daha karmaşık... Öykülerinde gündelik, sıradan olayları basit bir üslupla anlatmasına alışageldiğimiz yazar, bu eserde sık sık alegorik anlatıma başvurmuş; yalnızlıktan, dostsuzluktan ve ulaşılamaz bir aşktan yakınmış. Panco diye bir karakterle karşılaşıyoruz örneğin; hayali bir arkadaş mı, eski bir dost mu yoksa gizli bir âşık mı bilmediğimiz Panco bazen doğrudan, bazen dolaylı olarak dâhil oluyor kimi öykülere. Abasıyanık'ın ulaşılamayan, bilinmeyen veya söylenemeyeni anlatmak için kullandığı bir imge.

KAYIP ARANIYOR

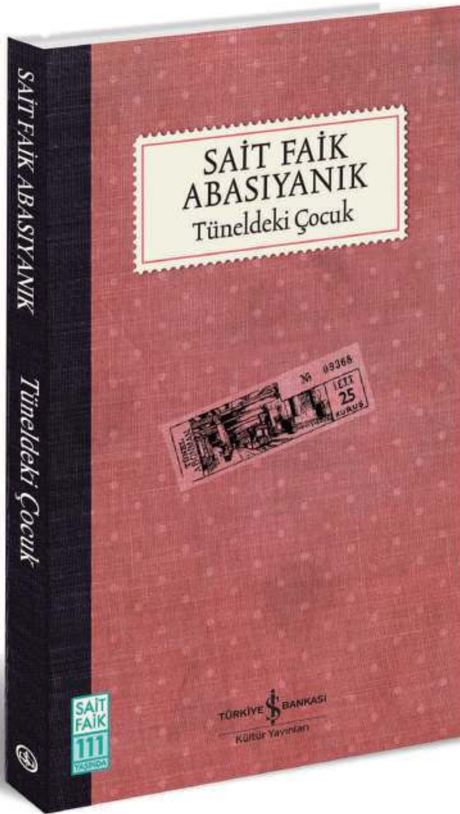
Sait Faik Abasıyanık

Sait Faik'in üç romanından biri olan eserde yazar, kısa hikâyelerinde olduğu gibi adalar merkezli başlayarak, o dönemde bir kadın olmanın da zorluklarını anlatarak Ankara'da geçen bir evliliği ve bu evlilik sürecinde yaşananları anlatıyor. Güzel bir aileden gelen, okumuş, kariyerli ve o zamana göre fazlası ile yabancı dillere de

Yazarın kaleme aldığı ilk öyküsü İpekli Mendil de dâhil on dört öykü Semaver başlığında naif bir "acemilik" göze çarpıyor. Elbette bu beceriksizlik veya çirkinlik ihtiva eden bir acemilik değil: Yürümeyi yeni yeni öğrenen bir bebeğin acemiliğindeki sevimliliği ve bisiklete yeni binmeyi öğrenen bir çocuğun acemiliğindeki şevk ile mutluluğu andırır.

hâkim olan, mutluluğu ve huzuru arayan Nevin'in bir balıkçı ya da otobüs biletçisiyle bile mutlu olabilirim düşüncesini okura gösteren harika bir eser.

Abasıyanık'ın kurduğu cümleler, betimlemeler özellikle de karakterlerin kendi aralarındaki kurduğu diyaloglar o kadar başarılı ki cümle içindeki dahi anlamında olan o **"de ve da"**ları sorgulamalarını okurken Abasıyanık'ın kalemine hayran olmamak elde değil. **"Riyakârlık aşağılığın en son haddidir. Sahiden iyi insanlar, kötüler hakkında laf söylemezlerdi. (...) Riyayı kaldırırsanız mesele yoktur, kötüler hemen saflarına iyiyi alıverirler. Önemli olan kötülüğü iyilikle beraber ortadan kaldırmaktır. O zaman insanlık denilen şey kafasını kaldırır: 'Durun bakalım', der, biz de varız".**

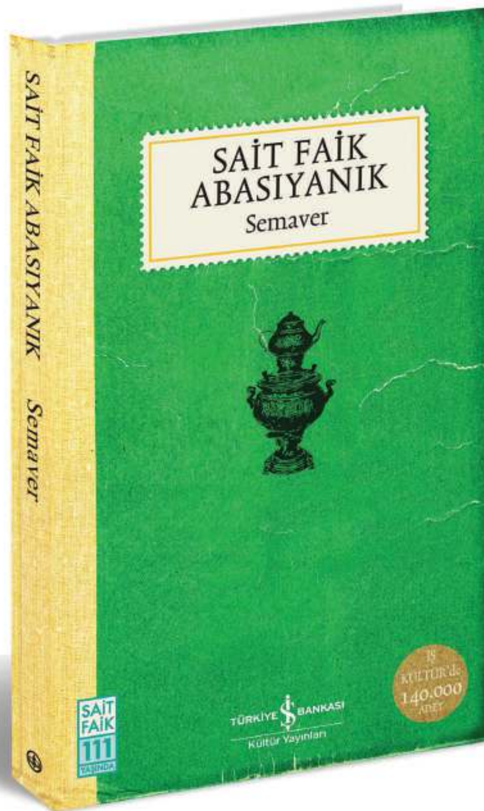
TÜNELDEKİ ÇOCUK
Sait Faik Abasıyanık

Sait Faik yolda, sinema önünde, otobüste, köprü üstünde, vapurda, Gülhane Parkı'nda, ne bileyim bir dükkânda ya da İstanbul'un en kıyıda köşede kalmış bir yerinde rastladığı insanları kollarından tutup öykülerine sokuşturur.

Bu öyküleri düzmek için yanaştığı her insana hemencecik el atmaz, onları, kavun alıyormuş gibi iyice tartar, koklar ve öykü olabilecek bir yan bulduktan sonra onlara kucak açar. Çünkü ona göre her insanın içinde öykü bulunmaz. Yazara düşen iş, içinde öykü taşıyan insanı kıstırmaktır. Bir kez kıstırdıktan sonra da elini uzatıp onun içinden öyküyü çekip çıkarmaktan başka iş kalmaz.

Öykü ve Röportaj Derlemesi

Kitabın içinde dokuz öykü ve sekiz röportaj yer almaktadır. Röportajlar ilk olarak 2 Şubat-21 Aralık 1947 tarihleri arasında aralıklı olarak Yedigün Dergisi'nde tefrika edilmişti. Bu röportajlar arasında İnsanlığın Haline Doğru, Ayağıma Dolaşan Röportaj, Diş ve Diş Ağrısı Nedir Bilmeyen Adam, Güzeller Seçiliyor, Kraliçenin Evinde, D Grubu Sergisi ve Rakı Şişesinde Balık Olmak İsteyen Şair yer alır.

SEMAVER
Sait Faik Abasıyanık

"Ya... İyi, halis ipekli mendiller hep böyledir. Avucunun içinde istediğin kadar sıkar, buruşturursun; sonra avuç açıldı mı insanın elinden su gibi fışkırır."

Yazarın kaleme aldığı ilk öyküsü İpekli Mendil de dâhil on dört öykü Semaver başlığında naif bir **"acemilik"** göze çarpıyor. Elbette bu beceriksizlik veya çirkinlik ihtiva eden bir acemilik değil: Yürümeyi yeni yeni öğrenen bir bebeğin acemiliğindeki sevimliliği ve bisiklete yeni binmeyi öğrenen bir çocuğun acemiliğindeki şevk ile mutluluğu andıran bir durum. Gelip geçiciliğini belli eden, neticesinde elbet sahibinin ustalaşacağını sezdiren bir acemiliktir.

Duygu ve İmgelemeler

Diğer eserlerindeki gibi sabit ve net değil; farklı anlatım üsluplarını, farklı duygulanımları ve imgelemeleri denediği gözlemleniyor yazarın dil arayışında. Buna rağmen kelimeler fışkırırcasına çıkmış kaleminden; basınca daha fazla dayanamayıp patlayan bir borudan fışkıran su gibi. Yazarın, yıllar sonra yazmaya uzun bir ara verdikten sonra söyleyeceği **"Yazmasaydım deli olacaktım"** sözü yalnızca yazıdan uzak kaldığı dönem için değil, varoluşundan başlayan bir sancı olarak gösteriyor kendisini bu noktada.

Uzun Soluklu Kurgu

Konu seçimlerinde hayatın ufak detaylarına eğilmeye o zamanlardan başlamış yazar. Bir semaverden yola çıkarak işçinin hazin öyküsünü, bir gemi maketi yardımıyla öksüz bir çocuğun dışlanmışlığını, yalnız bir gecede sarhoşluğun keyfini anlattığı öyküler mevcuttur. Bunların yanı sıra daha uzun soluklu, kurgu ağırlıklı İhtiyar Talebe gibi kimi. Sonradan edineceği, tarzının dışına çıkmış hikâyeler de yer alıyor Semaver'de. Öykülerin bir diğer özelliği de belirli bir duyguya yoğunlaşmaktan ziyade hayatın bir yansıması gibi her duyguya yer vermeleri. Kederin tatlılığı, yalnızlığın kekremsi huzuru, mutluluğun mahzunluğu gibi siyah ya da beyaz olmayan, gri tonlarında bir hissiyata sürüklüyor bu öyküler sık sık.

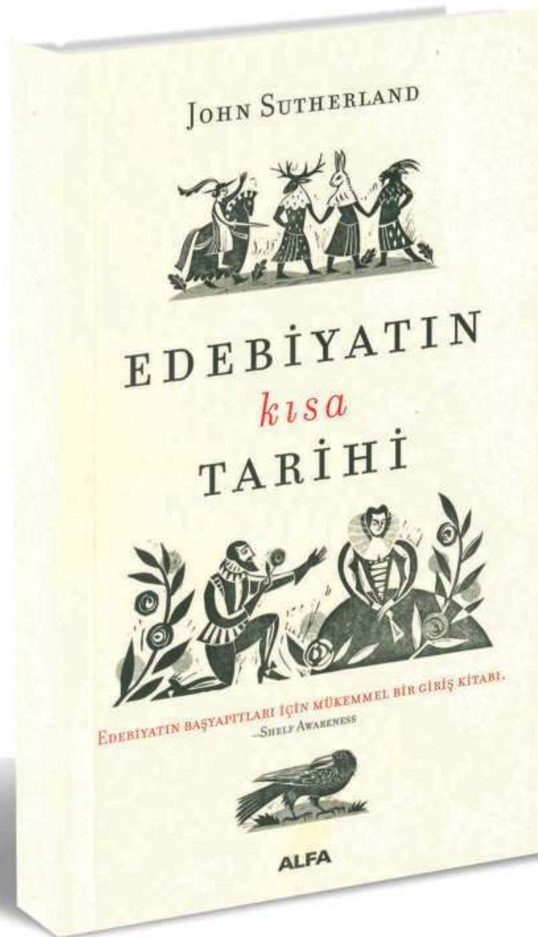
Değişen Okur Kitlesi
Edebiyat Nedir?

Yazar John Sutherland, **"Edebiyatın Kısa Tarihi"** *kitabında dünya edebiyatının önemli eser ve yazarlarını bir arada toplayarak; eserlerin ortaya çıkış hikâyesini konu alır. Kitap içerisinde; Yunan mitleri, Gılgamış Destanı, Beowulf, Shakespeare, Don Quixote, Moby Dick, Çorak Ülke, 1984, Harry Potter, Da Vinci Şifresi, Virginia Woolf ve daha birçok yazar yer alır.*

> "Hayatınızın geri kalan günlerini Robinson Crusoe gibi ıssız bir adada geçireceğinizi hayal edin. Yanınızda hangi kitabın olmasını isterdiniz?"

Kaliteli Vakit Geçirmek Önemli

Edebiyat, birçok insanın hayatında önemli bir rol oynar. Kitapta iyi bir okuyucu olmanın, iyi zaman geçirmek için önemli olduğu söylenilir. **"Kitapların sayfalarında hayat boyu sürecek yolcuğumuz bu şekilde başlar. Büyüdükçe keyif almak için okuma pratiği genellikle adlandırıldığı şekliyle edebiyat okumak bizimle kalır. Çoğumuz hayatımız boyunca uyumadan önce kitap okuruz. Çocukken pijamalarla örtünün altında el fenerinin ışığında kitap okuyanlar hiç de az değildir. Dış dünyada 'gerçek dünyada' giydiğimiz kıyafetler bir anlamda ''zırhlarımız'' genellikle yatak odasında gardırobun içindedir."**

Spesifik ve Methiyeler İçerir

Dünya edebiyatında destanların önemli bir yeri vardır. Çağlar boyunca varlığını koruyan en eski destan, MÖ. 2000'lere kadar dayanan Gılgamış'tır. **"Destanların ilk sözlü formları genellikle tarihte geçiş anlarında bir başka deyişle toplum ilk modern şeklini alırken, bugün yaşadığımız dünyaya dönüşürken ortaya çıkmıştır. Destanlar, kahramanlarca anlatılarla belirli temel idealleri kutlar. Daha spesifik olarak 'ulusların doğuşuna' işaret eder."** Kitaba göre edebi destan türünün dört önemli öğesi vardır. Bunlar:

- Destanların uzun olması,
- Ulusal değerler taşıması,
- Edebi olarak şiirsel olması,
- Methiyeler içermesidir.

Tiyatro Ne Zaman Başlar?

15. yüzyılın sonlarıyla 16. yüzyılın başlarında edebiyat dünyasında matbaanın gelişmesiyle tiyatro yazarlığı ortaya çıkmıştır. Aristoteles'in **"Poetika"** eserinin dördüncü bölümünden: **"Taklit, insan için çocukluktan itibaren doğaldır. Bu insanın daha düşük hayvanlar karşısında ki avantajlarından biridir; insan dünyadaki en taklitçi yaratıktır ve taklit ederek öğrenir. Taklidi esas alan eserlerden keyif almak da hepimiz için doğaldır."**

Edebiyat ve Çocuklar

"Çocuk edebiyatı" konusu üzerinde duran yazar, edebiyattaki bazı kavramları irdeler. Yetişkin edebiyatıyla çocuk edebiyatı birbirinden ayrılır. Çünkü kitapların çocuklar tarafından alınmadığını, çocuklar için satın alındığını söyler.

"Çocukken 'edebiyatı özümsemek' için gerekli temel yetenekleri nasıl ediniriz? Okuryazar olarak doğmayız. Genellikle edebiyatla ilgili ilk deneyimimiz, işitme yoluyla olur. Yaklaşık iki yaşında bize anlatılan masalları veya söylenen ninnileri dinleriz. Çizimler çocuğun dikkatini sayfaya çeker. Aylar ilerledikçe öyküler ve şarkılar daha karmaşık hale gelir ve çizimler merkezi olmaktan çıkar."

UFUK TARHAN

Bayramların Geleceği Ne Olacak?

Son zamanlarda hiç **"Bayram nedir, neden kutlarız?"** *diye düşündünüz mü?*

"Bayram: Tatil" ya da **"Ahh o eski bayramlar"** nostaljisi, özlemi vb. ezbere konuşmalar dışında, özel günlerin ve bayramların çıkış noktalarını, sosyolojik, psikolojik gereklilik ve nedenlerini merak ettiniz mi?

Bayramların aslında hiç de ezbere "şu bayram, bu bayram..." diye anlamını yitirmiş, öylesine, ruhsuzca yaşanan günler olmadığı aklınıza geldi mi?

Muhtemelen çoğunluk bu sorulara ya **"hayır"** diyecek ya da boş boş bakacak ve **"Bayram işte! Abartmaya gerek yok. Tatilin tadını çıkar, geç... Bayram kutlayacak hal mi kaldı falan filanlarla; deliye her gün bayram diye, sözde espri yapacak ve özetle fazla kurcalama"** deyip geçiştirecek.

Bayramların Sosyolojik Önemi

Oysa bayramlar, özel günler toplumsal yapılanmanın, ortak bilincin, duyguların, kültürel ve geleneksel dokunun oluşumunu sağlayan, yansıtan çok önemli durumlardır. Toplumsal zenginlik ve değerleri, birlik, beraberlik, dayanışma, yardımlaşma bilincini oluşturur; birbirini anlamayı, ortak hareket etmeyi, aynı amaçlara kitlenmeyi sağlar, hatırlatır, diri tutar.

Özetle ülkemizde, dinimizde ve tüm dünyada bayramlar **"Ulusal ya da dini açıdan bir özel anlamı olan, kutsal, önemli sayılan ve topluluklar ve milletler tarafından topluca ve genellikle her türlü işe ara verilip, tatil süreci içinde kutlanan günlerdir."**

Oluşmasına neden olan konularını ifade eden anlamlı, uygun sembollerle, ortak işaretlerle, adetlerle, ritüellerle, söylemlerle, dualarla, sloganlarla kutlanırlar.

Topluluk Psikoloji Bulaşıcıdır

Dini bayramlarda biz de benimsenenler; akraba, eş dost ziyaretleri, sofralar kurulması, eğlenceler tertip edilmesi gibi sevgi, saygı, dostluk, iyi, olumlu duyguları tetikleyen davranışlar olurken milli bayramlarda da okullarda, iş yerlerinde, alanlarda, yollarda topluca gerçekleştirilen resmi kutlamalar, anma törenleri gerçekleştirilir.

Bunların her biri **"topluluk psikolojisi, duygu bulaşıcılığı, etkileşim, enerji bütünleşmesi ve ortak bir amaca, olaya kitlenme, aynı salınıma girme"** açısından son derece önemli, güçlü sosyolojik ve psikolojik olgulardır. Zaten çıkış nedenleri de bunları sağlamak, korumak ve yükseltmektir. Hangi bayram ve özel güne bakarsak bakalım, dip neden olarak mutlaka, başladıkları döneme dair çok önemli bir gereklilik, dönüm noktası, ortak amaç etrafında toparlanma ve söz konusu değerleri gelecek nesillere aktarma, onlara da öğretme, unutulmamasını sağlama çabası buluruz.

Nefislerin Terbiyesi Önemlidir

Örneğin tüm İslâm âleminde kutlanan Ramazan Bayramı, **"Fıtır Bayramı"**dır. **"Fıtr"** kelimesi yarmak, yaratmak, ilk yaratılış durumu, orucun sona ermesi gibi manalara geliyor. Bizim **"Ramazan Bayramı"** dediğimiz bayramın da asıl adı **"Fıtır Bayramı"**dır. 30 gün boyunca tutulan oruçlar sonrası nefsini terbiye etme, bir başka açıdan bakıldığında bedenini, bugünkü deyimle detoks ile dinlendirme sürecinin başarıyla tamamlanması ve son iftarı kutlamaktır.

Zaman içinde bir taraftan **"şükür"** bayramı olarak anılması, öte yandan Osmanlı'da Ramazan'ın ilk 15 gününden sonra askerlere tatlılar gönderilmesi, çocuklara para yerine şeker verilmesi ve bu dönemde bolca şeker, tatlı yapımı, tüketimi, ikramı nedeniyle **"Şeker Bayramı"** olarak da anılmaya başlamıştır. Ancak esası **"Ramazan Bayramıdır."** İslâmiyet'te Kuran-ı Kerim'in bu ayda indirilmeye başladığı kabul edilir. Fırsatlar ayı olarak yorumlanır.

Tutulan oruçlar yoksulların, açların halinden anlamak, fiziksel, duygusal arzulara gem vurmak kişisel disiplin, gelişim, eğitim gibi pek çok amaç içermektedir. Bu zorlu aydan sonra küslüklere son verilmesi, bolluk bereketin paylaşılması, ortak sofralar, hediyeler, bağışlar ile olumlu enerji, sosyalleşme, birlik, dostluk, kardeşlik, vatandaşlık, aidiyet bilinci yükselir.

Daha doğrusu yükselirdi demek lazım çünkü bayramların asıl çıkış noktalarında her dönemde ve her durumda gerekli olan **"değerleri tazelemek, pekiştirmek, sonraki nesillere de öğretmek"** gibi amaçlar olmasına rağmen;

- Hızla artan nüfus, kentleşme,
- Değişen iş ve yaşam koşulları,
- Karmaşıklaşan sosyo-politik-ekonomik yapılanmalar,
- Kitle iletişim araçlarının çoğalması ve kolaylaşması,
- Genel olarak artan bolluk, rahatlık...

gibi nedenlerle zaman içinde özden uzaklaşılmış ve anlamlarını, fonksiyonlarını yitirmeye başlamıştır.

Ancak ve eğer bayramların ve özel günlerin özdeki amaçlarını yani insanları olumlu duygu ve durumlara yönlendirme, duygusal birliktelik yaratma fonksiyonlarını yeniden hatırlarsak ziyaretler yerine;

- İçtenlikle yapılan Skype görüşmelerinin,
- SMS ya da Whatsapp paylaşımlarının
- Birlikte geçirilen keyifli tatillerin,
- Teknolojik araçlar, videolar, oyunlar vb. aracılığı ile yaşanan güzel anların tadını, hakkını vere vere çıkarabiliriz.

Bayramların Önemini Yeni Nesillere Öğretmiyoruz

Diğer her şeyde olduğu gibi bayramların yavanlaşmalarının, eski önemini yitirişlerinin asıl nedenleri kullanılan araçlar, teknolojinin soğukluğu, değişen davranışlardan ziyade ruhlardaki aşınma, soğuma ve bizzat insanlar olarak bizlerin bu önemli, değerli zamanlara, fırsatlara gereken önemi vermememizdir. Yeni nesillere öğretmememizdir.

O yüzden gelecekte bayramların sürmesi için her şeyden önce hepimizin bu kıymetli, ortak değerleri koruma isteğini ve ruhunu geliştirmemiz, sahip çıkmamız lazım.

Doğru Kullanırsak Bize Yardımcı Olabilir

Ve bence teknoloji bunun için bize çok yardımcı olabilir. Uzaklıkları ortadan kaldırabilir, sürprizler, güzellikler için sınırsız olanaklar sağlayabilir... Eğer biz gelecekte de bayram kutlamak niyetinde olursak teknoloji buna sadece destek olacaktır, köstek değil...

Kısacası karar bizim...

EZGİ AŞIK

“Müzik Hayatımın Ayrılmaz Bir Parçası”

“Benim için flütün sesi, ruhsal evimin kapısını açan sihirli bir anahtardır. Allah tarafından bana verilmiş ilahi bir hediyedir. Nefesin ne büyük bir anlam taşıdığını biliyorum.”

“Sihirli Flüt” *olarak bilinen ve Mozart'ın 239 yıldır hiç çalınmayan* **“Wendling Flüt Konçertosu”***nu çalarak dünyanın dikkatini çeken sanatçı Şefika Kutluer ile müzik hayatını konuştuk. Kutluer* **“Benim için flüt çalmak, susadığınızda su içmek isteyişiniz gibi bir ihtiyaçtır. Flüt çalmam gerekli olan her şeyi hissetmemi sağlıyor, çalmaya başlayınca o güzellikler içinde motive oluyorum.”** *diyor.*

Müzik ile nasıl tanıştınız, bir hikâyesi var mı? Müzik enstrümanları içerisinde neden flüt çalışmayı tercih ettiniz?

Müzik, küçük yaşlardan itibaren hayatımın ayrılmaz bir parçası oldu. Müzik yeteneğimi fark eden ve konservatuvarda okumam gerektiğini söyleyen kişi, ünlü besteci Ulvi Cemal Erkin'dir. O zamanlar yedi yaşındaydım. Aile yakınımız olan Ulvi Cemal Erkin, müzik kulağımın olup olmadığını test etti ve **“Bu çocuk mutlaka konservatuvarda okumalı.”** dedi. Bu vesile ile Ankara Devlet Konservatuvarının imtihanlarını kazanarak, ilkokul 4. sınıfta konservatuara başladım. Kamuran Gündemir ile piyano çalışmaya başladım. İlkokul bittikten sonra enstrüman seçimi yapıldı, komisyon tarafından **“flüt”**e seçildim. O andan itibaren flüt hayatımın bir parçası oldu. Piyano ikinci enstrümanım olarak devam etmektedir. Benim için flütün sesi, ruhsal evimin kapısını açan sihirli bir anahtardır. Allah tarafından bana verilmiş ilahi bir hediyedir. Nefesin ne büyük bir anlam taşıdığını biliyorum ve bu büyülü enstrümanın bana hediye edildiğini düşünüyorum. Kendimi bu konuda çok şanslı görüyorum. Ülkemin duyarlı insanlarına bu büyülü enstrümanı sevdirebilmiş olmaktan dolayı büyük mutluluk duyuyorum.

Ülkeler Arası İlişkiye Köprü Olduk

Mozart'ın 239 yıldır hiç çalınmayan “Wendling Flüt Konçertosu”nu çalınca tüm dünyanın dikkatini çektiniz. Nasıl bir duyguydu?

Viyana'daki **“Tutti Mozart”** grubu Mozart hakkında yaptıkları akademik çalışmalarla ünlenmiş bir müzisyen grubudur. Tutti Mozart isimli orkestraları ile yıllardır Mozart'ın eserlerini seslendirmektedirler. Tutti Mozart ve şefleri Vinicius Kattah, uzun yıllardır polis hafiyeliği titizliğinde yaptıkları araştırmalar sonucunda, Mozart'ın babasına yazdığı mektuplarda bahsettiği Mozart'ın orkestrasyonunu yaptığı Wendling'in flüt konçertosunun izini sürdüler ve 239 yıldır hiç çalınmamış konçertoya ulaşıldı. Biz de festivalimizin açılışında bu eserin dünyadaki ilk seslendirmesini yaptık. Bu ilk seslendirmeyi benim yapmam, Türkiye adına bir onurdur. Bunun altında Avusturya Devlet Altın Liyakat Madalyası sahibi olmam, eğitimimin uzmanlık dönemini en iyi Mozart yorumcusu eğitimci Werner Tripp ile Viyana'da geçirmiş olmam, Viyana'da kazandığım dünya birinciliği, Avusturyalı bestecilerin ve özellikle Mozart'ın eserlerini çok sık yorumlamam, en önemli Mozart yorumcusu Şef Sir Charles Mackerras'ın, birlikte çaldıktan sonra, benden övgü ile söz etmesi ve **“Mozart”** CD'min American Record Guide tarafından yılın en başarılı CD'leri arasında gösterilmesi gibi birçok sebep yatmaktadır.

Bu Çalışma için Mutluluk Duyuyorum

İstanbul Zorlu PSM'de yaptığımız dünyadaki ilk seslendirme, Tutti Mozart grubunun sayfası üzerinden canlı yayınlandı. Avustralya'dan İngiltere'ye New York'tan Londra'ya birçok klasik müzik dergi, radyo ve eleştirmenleri yoğun ilgi göstererek bu konserimizden övgü ile söz ettiler ve benim bu başarımı alkışladıklarını belirttiler. En son ABD New York'taki klasik müzik radyosu **“WQXR”** Mozart- Wendling konçertonun dünyada ilk kez seslendirdiği konserin canlı kaydını tekrar yayınlayarak beni **“All-Star” “Dünya çapında bir yıldız”** diye nitelendirdi ve yaptığım işten de **“görkemli”** diye söz etti. Böyle bir çalışmaya imza atmış olmaktan büyük mutluluk duyuyorum. Mozart'ın 239 yıl önce orkestrasyonunu yaptığı bu eser, zamanının çok iyi flütçüsü ve bestecisi Wendling'e ait. Ne mutlu ki Wendling bu kadar yıl sonra gündeme geldi ve dünya çapında tanındı. Türk dostu Mozart sayesinde Avusturya ile Türkiye arasında tekrar bir köprü kuruluyor. Biz müzisyenlerin görevi ülkelerarası ilişkilere köprü olabilmektir. Ne mutlu bana ki bu görevimi bu vesile ile en iyi şekilde yerine getirebilmekteyim.

“Sihirli Flüt” diye bilinen bir sanatçısınız... Flüt çalarken neler hissediyorsunuz?

Flüt, ruhsal evimin kapısını açan sihirli bir anahtardır. Flüt çalarken kendimi kutsal bir mekânda hissederim.

Güzellikler İçerisinde Motive Oluyorum

Peki, flüt çalmaya nasıl motive oluyorsunuz? Sahnedeyken hata yapmamayı nasıl başarıyorsunuz?

Türk kültürüne yaptığım hizmetlerden dolayı ve Türkiye'nin uluslararası tanıtımına yaptığım katkılar için **"Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü"**nü, bu ödülün ilk ihdas edildiği sene alarak **"Devlet Sanatçısı"** ilan edildim.

Benim için flüt çalmak susadığınızda su içmek isteyişiniz gibi bir ihtiyaçtır. Flüt çalmam gerekli olan her şeyi hissetmemi sağlıyor, çalmaya başlayınca o güzellikler içinde motive oluyorum. İyi bir flütçü olabilmek için kabiliyeti olan kişinin çok disiplinli bir eğitimden geçmesi ve çok çalışması gerekmektedir. Tabi ki bu çalışmayı doğru bir sistem içinde yapmalıdır. Bu seviyeye ulaşma zamanı kişiden kişiye değişir. Ben işini çok ciddiye alan ve mükemmele ulaşmaya çalışan bir kişiyim. Hayalimdeki müziğin, seslerin peşinde olduğum için bazen birlikte müzik yaptığım arkadaşlarımın tamam harika oldu dediği noktada bile daha güzel bir müziğe ulaşmak için çalışmaya devam ediyorum. Bu arada hayalimdeki müzik de sürekli zenginleşerek gelişiyor, dolayısıyla ben de müzik hayatım boyunca onun peşinden koşmaya devam edeceğim. Flüt çalmak ruhsal olduğu kadar vücut disiplini de gerektirir. Benim de sporcular gibi adalelerimi belli sürelerle her gün çalıştırmam gerekiyor. Formdan düşmemek için bu hareketlerin her gün tekrarlanması şarttır. Bu hareketleri, kısa süreli de olsa aksattığınız zaman fark hemen anlaşılır. Vücut devamlı yaptığınız hareketlere cevap vererek gelişir. Bu da yorumdaki hareket kabiliyetinize, zenginliğe fayda sağlar. Tabi, ilerleme sağlamak için bu çalışma disiplininizi, formu korumak artı gelişme üzerine kurmanız gerekmektedir. Kendi zayıf noktanızı en iyi siz bilirsiniz ve bu noktalarınız için herkes kendine göre çalışma stili geliştirmelidir. Hata yapmamayı, Allah vergisi kabiliyet ve disiplinli bir çalışma ile başarıyorum.

Bu Konser Sonrası "Sihirli Flüt" Olarak Anıldı

Müzik alanında önemli şefler ile büyük orkestralar eşliğinde konserler verdiniz. Bu zamana kadar yeri bende ayrı dediğiniz bir konseriniz var mı?

Benim için her konserim değerlidir ancak unutamadığım konserler diye düşününce elbette ki aklıma bazı konserlerim geliyor. Örneğin, New York'daki ilk konserim (New York Debut) Carnegie Hall'de verdiğim ve ardından New York Times eleştirmenlerinin nitelendirmesi ile **"Sihirli Flüt"** diye anılmaya başladığım konser. Japonya'da Tokyo Senfoni Orkestrası ile 3 bin kişiye, Avrupa Birliği Oda Orkestrası eşliğinde Aspendos'ta 5 bin kişiye, Jethro Tull ile Ian Anderson'ın benim için bestelediği **"Sefika's Tango"** isimli eseri de seslendirdiğim 4 bin kişilik Ankara Odeon konserim ve ayrıca Zubin Mehta, Sir Charles Mackerras, Peter Breiner, İngiliz Royal Filarmoni Orkestrası, Berlin Filarmoni, İskoç Oda Orkestrası, Northern Sinfonia, Tokyo Senfoni Orkestrası, Litvanya Filarmoni, European Union Oda Orkestrası, Virtuosi Di Praga, Slovak Filarmoni Orkestrası, City of London Sinfonia, St.Petersburg Akademik Filarmoni Orkestrası, Zagrep Solistleri, Festival Strings Lucerne gibi ünlü şef ve orkestralarla verdiğim konserler geliyor aklıma, hangi birini söylesem bilmem ki...

İlham kaynağınız var mı? Varsa bizimle paylaşabilir misiniz?

İlham kaynağım tüm güzelliklerine hayran olduğum **"doğa"**dır.

Türk Kültürünün Evrensel Değerleri

Flüt alanında yaptığınız kariyer çalışmaları ve ödüllerden bahseder misiniz?

Türk kültürüne yaptığım hizmetlerden dolayı ve Türkiye'nin uluslararası tanıtımına yaptığım katkılar için **"Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü"**nü, bu ödülün ilk ihdas edildiği sene alarak **"Devlet Sanatçısı"** ilan edildim. İtalya Cumhurbaşkanı'ndan (Cavaliere dell'Ordine della Stella della Solidarieta' Italiana) **"İtalyan Devlet Altın Nişanı"**, **"Avusturya Cumhuriyeti Devlet Altın Liyakat Madalyası"**, **"Kazakistan Devlet Kültür Nişanı"** ve Slovakya Dışişleri ve AB İlişkileri Bakanlığı kararı ile **"Slovakya Cumhuriyeti Altın Devlet Şeref Madalyası"**nı aldım.

Uluslararası kariyerime New York Times eleştirmeninin taktığı **"Sihirli Flüt"** unvanı ile devam etmekteyim. UNICEF'in **"Türkiye İyi Niyet Elçisi"** seçildim. Uluslararası Turizm Yöneticileri Derneği **"Skal International"**, Ankara'ya kattığım değer dolayısı ile beni "SKALİTE" madalyası ile ödüllendirdi. Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) tarafından verilen **"Stratejik Vizyon Sahibi Sanatçı Ödülü"**nü aldım. Dünya müzik marketlerinde bulunan 17 adet CD'm arasında Berlin Filarmoni, İngiliz Kraliyet Filarmoni gibi ünlü orkestralarla yaptığım CD'ler de bulunmaktadır. Dünya çapında çok ilgi görmekte olan Mevlana CD'mde Türk kültüründeki geleneksel ile evrensel değerlerin bir sentezini sergilemekteyim. Sony Classical tarafından çıkarılan **"Carmen Fantasy"** adlı albümüm **"Altın CD"** ödülüne layık görüldü. Berlin Filarmoni Orkestrası ile kaydettiğim **"Bach"** CD'm American Record Guide kritikleri tarafından yılın en iyi CD'leri arasında gösterildi. Ayrıca Gallo International firmasından **"Gallo Altın CD Koleksiyonu"** ödülünü aldım ve Gallo bütün CD'lerimi **"Altın CD Koleksiyonu"** etiketi ile yayınlamaktadır.

Ustanın Nefesi Durduğu Gün

Flütünüzün sustuğu bir an var. Bunun hikâyesi bizleri çok etkiledi. Sizden de dinlemek isteriz...

Evet, bu hayatta beni en çok etkilemiş olaylardan birisidir. Yıllar önce, bir İzmir konserimin öncesinde flütüm bozuldu. Hemen tamircilere gösterdim ve bir arızası olmadığını gördük. Ertesi gün ise hiçbir şey olmamış gibi konseri verdim. Birkaç hafta sonra flütün olağan bakımı için Almanya'ya gittiğimde büyük usta Johannes Hammig'in aramızdan ayrılmış olduğunu öğrendim. Ne zaman diye sorduğumda yaşadığım şok unutulmazdı. Evet, Hammig ustanın nefesinin durduğu gün flütüm de çalmayı reddetmişti. Flütüm tamamen el yapımıdır. Dünyanın en büyük ustalarından Johannes Hammig aylarca el emeği göz nuru vererek bana özel bir flüt yapmıştı.

Dünyada veya Türkiye'de beğendiğiniz bir sanatçı var mı? Varsa bizimle paylaşabilir misiniz?

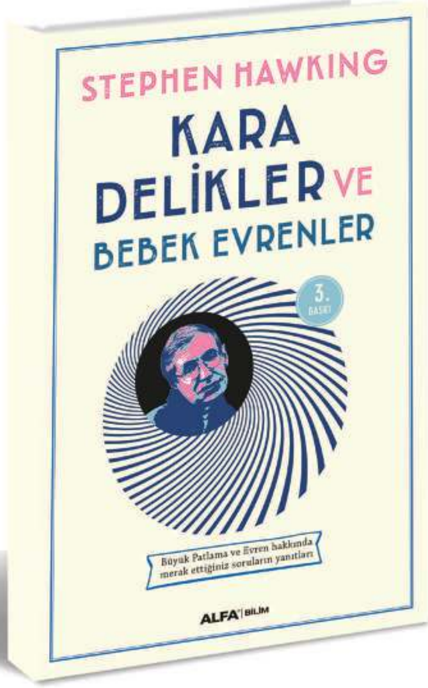
Hem klasik müzik dünyasında hem de diğer müzik türlerinde beğendiğim birçok sanatçı var. Bunlar arasından sadece birkaçını sıralamak istemem.

Bilim mi Kurgu mu?

"Hayal kurun! Çünkü geleceği hayal etmeyen, onu inşa edemez! Sizi hayallerin özgür olduğu, sınırların ve kalıpların olmadığı geleceğe uzanan bir dünyaya davet ediyoruz."

Sürekli gelişen ve değişen teknoloji çağımızda, düşüncelerimiz gelişerek üretkenliğimiz artıyor. Son zamanlarda bilimkurgu ve spekülatif romanlara büyük bir ilgi var. Bu sebepten dolayı Stephen Hawking'in **"Zamanın Kısa Tarihi"** *ve* **"Kara Delikler ve Bebek Evrenler"** *kitabından, Sinan Canan'ın* **"Kimsenin Bilemeyeceği Şeyler"***ine kadar okumaktan keyif alacağınızı düşündüğümüz üç bilim kurgu kitabını sizler için tanıttık.*

KARA DELİKLER VE BEBEK EVRENLER

Stephen Hawking

Kitap, Stephen Hawking'in 1976 ile 1992 yılları arasında otobiyografik, bilim felsefesi ve evren üzerine yazdığı yazılardan oluşmaktadır. Einstein'den sonra en parlak fizikçi sayılan Hawking kitabı boyunca on üç yazı ve bir söyleşi ile evrenimizi anlamamıza yarayacak bilgiler sunmaktadır. Stephen Hawking yazılarını on altı yıllık bir dönem içerisinde yazdığını belirtir.

Işık Hızı ve Galaksiler

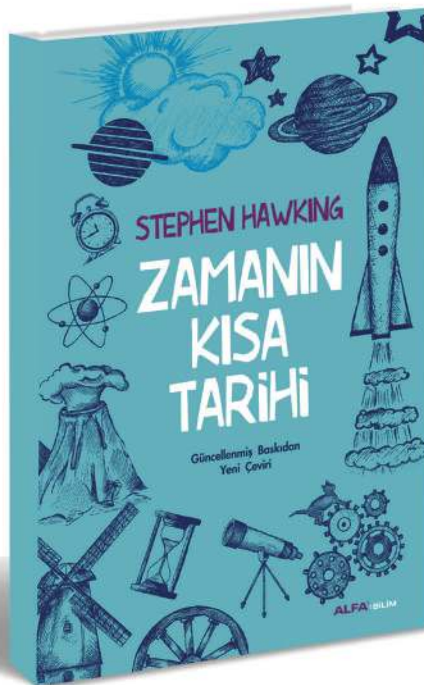
Hawking, "**Kara Delikler ve Bebek Evrenler**" başlığındaki yazısında bilimkurgu yazarlarının bu konuyla ilgili spekülasyon yaptıklarını söyler. "**Yaygın görüş, eğer kara delik dönüyorsa uzay zamanda küçük delikten dışarıya, evrenin bir başka bölgesine düşebileceğinizdir. Açıktır ki bu, uzay yolculuğu için büyük olanaklar getirir. Aslında eğer, diğer galaksileri bırakalım, diğer yıldızlara yolculuk gelecekte pratik bir önerme olacaksa, bunun gibi bir şeye gereksinimimiz vardır. Aksi takdirde, hiçbir şeyin ışıktan hızlı yol alamayacağı gerçeği en yakın yıldızımıza gidip gelmenin en azından sekiz yıl alacağı anlamına gelir.**"

Bilmediğimiz Çok Bilgi Var

Hawking, evrenin bilinmez ve anlaşılmaz olduğu görüşüne katılmaz. Bu görüşün ise dört yüzyıl önce Galileo ile başlayan Newton tarafından devam ettirilen bilimsel devrimlere karşı haksızlık yaptığını söyler. Onların evren üzerinde gelişigüzel şekilde davranmadıklarını, matematiksel yasalar tarafından gösterilmiştir. Hawking'e göre hâlâ evren üzerinde bilmediğimiz pek çok bilgi var.

Bilim insanları Bunu Düşünüyor

Evrenin geleceğinin nasıl olacağı üzerinde düşünen bilim adamları olduğunu söyleyen Hawking; "**Evrenin genişlemesi o kadar tek biçimli olduğu için, onu tek bir sayı ile iki galaksi arasında uzaklıkla tanımlayabiliriz. Bu şimdiki zamanda artmaktadır, fakat farklı galaksiler arasındaki, kütle çekimin genişleme hızını yavaşlatması beklenir. Eğer evrenin yoğunluğu belli bir kritik değerin üzerinde olursa, kütle çekim çekişi sonunda genişlemeyi durduracak ve evrenin yeniden büzülmesine yol açacaktır.**" der.

ZAMANIN KISA TARİHİ

Stephen Hawking

Ünlü fizikçi ve yazar Stephen Hawking, "**Zamanın Kısa Tarihi**" kitabında evren üzerinde önemli tespitlerde bulunur.

Dünyanın Şekli Üzerine Görüşler

Hawking, MÖ. 340 yılı gibi eski bir tarihte Yunan filozof Aristoteles'in "**Gökyüzü Üzerine**" adlı kitabında dünyanın yuvarlak bir küre şeklinde olduğuna dair kanıt gösterildiğini söyler: "**Birinci olarak ay tutulmamalarının nedeninin dünyanın güneş ile ay arasında girmesi olduğunu fark etmişti. Dünyanın ay üzerine düşen gölgesi her zaman yuvarlak oluyordu ve bu ancak dünya küre şeklindeyse mümkün olabilirdi. Dünya düz bir daire biçiminde olsaydı, gölge boyu tutulmanın güneşin doğrudan dairenin merkezinin altında olduğu zamanların haricinde uzun ve eliptik olurdu. İkincisi Yunanlar yaptıkları yolculuklardan Kutupyıldızı'nın gökyüzünde güneyden bakıldığında kuzey bölgelere nazaran daha aşağıda göründüğünü biliyorlardı.**"

Bilim İnsanları Arasındaki İki Temel Kuram

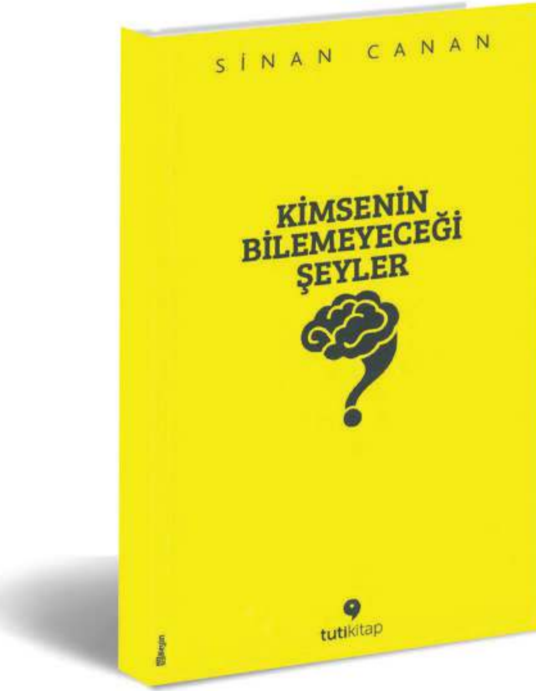
Günümüzdeki bilim insanları evreni; görelilik kuramı ve kuantum mekaniği üzerinden inceler. Hawking, bu iki kuramın birbirleri ile tutarsız olduğunu söyler. Kitap boyunca fizikteki iki kuramı birleştiren yazar, yeni bir kuramı, kuantum kütle çekimi üzerinde bulmayı hedefler. Evrenin gelişigüzel olmadığını ve ona belli yasalarına hükmettiğine inanır.

Sabit Yıldızların Cisimleri

Kitapta Aristoteles'in; güneşin, gezegen ve yıldızların dünyanın etrafında dairesel olarak hareket ettiği kanısı üzerine; "**Kopernik modeli Ptolemaios'un gök kubbelerinden de, onlarla birlikte evrenin doğal bir sınırı olduğu fikrinden de kurtulmuştur. 'Sabit yıldızlar' (dünyanın kendi ekseni etrafında dönmesi nedeniyle gökyüzünde nöbetleşe dönmek zorunda kalmaları hariç tutulursa) kendi konumlarını değiştirmiyor gördükleri için artık sabit yıldızların da bizden oldukça uzakta olan ama güneşe benzer cisimler olduğunu varsaymamız doğal kabul edilebilirdi.**" der.

Hawking, Newton'ın kütle çekim ku-

ramının, evrenin durağan olmayacağını gösterdiğini söyleyenlerin bile evrenin genişliyor olabileceğini varsaymayı düşünmediklerini belirtilir. Evrenin zamanda bir başlangıcı olup olmadığı veya uzayın sınırlı olup olmadığı sorularının felsefeci Kant'ın 1781 yılında basılan muazzam çalışması **"Saf Aklın Eleştirisi"**nde kapsamlı biçimde ele alındığını söyler. Kitapta fizik severler, evren betimlemeleri, uzay, zaman ve belirsizlik ilkesi üzerine etkileyici bilgilere yer verir.

KİMSENİN BİLEMEYECEĞİ ŞEYLER
Sinan Canan

Kitap beynimizin çalışması, lisan yeteneğimiz, davranışlarımız, algılarımız ve gerçeklik gibi temel konulara dair ipuçları verecek yazılardan oluşmaktadır.

Yazar, müstakil ve birbirleriyle doğrudan bağlı olmayan başlıklar altında; biyolojik ve psikolojik verilerle dünyayı nasıl algıladığımızı, ona nasıl tepki verdiğimizi, insanın ve insan davranışlarının farklı ve sinirbilim temelli olduğunu söyler.

"Sinir sistemi, birbirleriyle son derece karmaşık bağlantılar aracılığıyla ilişkide olan milyarlarca birimden oluşur. Bu birimler de genellikle sinir hücresi topluluklarının anatomik olmaktan ziyade işlevsel birlikteliklerine dayanır. Örneğin; ağzımızdan çıkacak herhangi bir kelimenin kararı beyin kabuğunun tepelerinde bir yerlerde verildikten sonra 'premotor' alan dediğimiz bir kısımda da kelimeyi söylemek için gereken motorkas hareketleri gibi faaliyetler kabaca belirlenir."

"Koas'a Dair" isimli bölümde ise bilimin 20. Yüzyıldan bugüne kadar sessizce ilerleyen devrimine yakından bakarak, modern bilimsel bilginin kadim bilgeliğimize nasıl temas ettiğine dair düşünceleri sunar. Yazar bilimin, günlük kullanımındakinden çok daha fazla bir anlam atfettiğini belirtir.

Zihinlerimizdeki Anlam Bulutu

Zihnimiz kelimelerden kuruludur; kelimeler kullandığımız lisan ve düşünce biçimiyle bizi yönlendirir. Çünkü düşünce kalıplarımız ile kullandığımız kelimelerin dil bilgisi, söz kurulumu ve ses kuralları arasında benzerlik vardır. **"Bir lisanda kullanılan her kelimenin kendisi ve türemişleriyle birlikte, kelimeleri kullanarak düşünen zihnimizin işlemesindeki tutarsızlıkları en aza indirgeyen ve manaları zenginleştiren geniş bir "anlam bulutu" vardır. Zihnimiz, depoladığı bilgileri bir bilgisayarın birbirinden bağımsız dijital verileri depolaması gibi değil, birbirleriyle ilişkili yığınlar ve ağlar şeklinde kaydeder."**

Ökdil Geometrisinden Farklıdır

Kitapta frakal geometrinin, yaklaşık çeyrek asırdır bilim dünyasının gündeminde olan ve doğadaki karmaşık biçim ve süreçleri gittikçe daha iyi anlamamıza yardımcı olan özel bir geometri dalı olduğu açıklanır.

"Fraktal geometri her şeyi farklı görmemize neden olacaktır. Bundan sonrasını okumak risklidir. Bulutlar, ormanlar, çiçekler, galaksiler, yapraklar, tüyler, kayalar, dağlar, coşkun nehirler, halılar, tuğlalar ve daha birçok şeye dair çocukluk vizyonunuzu kaybetmeyi göze almalısınız. Zira bunlarla ilgili değerlendirmeleriniz bir daha asla aynı olmayacak..."

(Michael F. Barnsley)

Boyutsuz Kavramları Temsil Eder

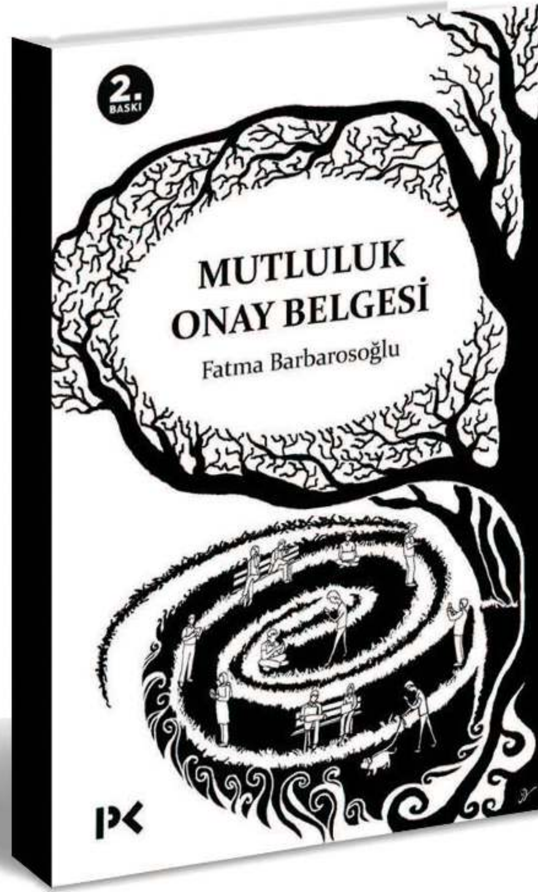
Yazar, fraktal geometrinin anlayışımıza kattığı önemli kavramın frakal boyut olduğunu söyler. Ona göre boyut dediğimiz şey, özellikle soyut telmihleri olan bir kavramdır ve matematikte **"nokta"**, boyutsuz bir kavramı temsil etmek için kullanılır. Aynı şekilde eğrilik ve karmaşıklığa bakılmaksızın tek bir çizgi boyutu ile bir yüzey iki boyutlu durur.

FEYZA KARAKAŞ

Sosyal Medya Çılgınlığına Dur

Yazar, herkesin sosyal medya da sosyalleşmeye çalıştığını ama gerçek hayatta asosyalleştiğini vurgulayarak toplumun duyarsızlaştığı ve özel alanlarımızın artık olmadığını söyler. Artık genç yaşlı herkes, sosyal medya da kullanılan emojilerle mutlu mu mutsuz mu olduğunu ifade etmeye çalışıyor veya gönderilerimi kaç kişi beğeniyor, paylaşıyor, okuyor ya da takip ediyor? diye sorguluyor.

> "Düşündüklerimiz ya da inandıklarımız nesneleri görüşümüzü etkiler. Yalnızca baktığımız şeyleri görürüz. Bakmak bir seçimdir. Tek bir nesneye değil, nesnelerle aramızdaki ilişkilere bakarız her zaman. Görüşümüz sürekli olarak canlıdır, hareketlidir."

Teknoloji Bireyleri Birbirinden Uzaklaştırıyor

Sosyal medya da günlük hayat üzerine sürekli paylaşım yapılması, insanların teknoloji ile toplumdan uzaklaşmasına sebep olur. Bireylerin toplumsallıktan uzaklaşmasını konu alan kitap, gelişen akıllı teknoloji ağlarıyla aslında gelişmeye çalışırken nasılda gerilediğimizi göstermektedir.

İnsanlar Birbirini Üzmemelidir

Teknoloji çağına ayak uydurmanın zorluklarının kitapta **''Ninenin Emoji Sözlüğü''** başlığı altında işlenmesi de dikkatlerden kaçmaması gereken bir başka husustur. Yazar, yeni gelişmiş teknoloji ağına yaşlılarında ayak uydurmaya başladığını söyler.

"İnsan hiç kimseyi üzmemeli. Kırmamalı, kırılmamalı. Nezahat Hanım perişandı. Küçük oğlunu hiç dilinden düşürmezdi bilirsin. Kim mi gelmiş. Birkaç kişi işte... Eniştesi bile yoktu cenazesinde. Ben nerde miyim? B'deyim, Caddedekinde. Ne yapmaya mı geldim? Şöyle bir çıkayım bir iki insan yüzü göreyim. Her yer yaşlı dolu. Hiç genç yok. Nereye gitti bu gençler? Bizim sokağın başına şu Alman ürünleri satan yer açıldı. Hem alışveriş yapılıp hem de kahve içilen küçük mağazalardan. Bir kahve içeyim dedim. İçerde dört beş masa var. Tamamında yaşlılar. Cadde artık yaşlılar kulübü gibi oldu. Gündüz ortada görünmeyen gençler gece canavar kesiliyor. Arabasının egzozu ile oynayan bütün züppeler geceleri Cadde'de. Uyu uyuyabilirsen. Bir dur diyen yok bu serserilere.''

Büyüklerimizi Yeni Nesile Uydurmaya Çalışmanın Adı "Teknoloji"

Yazar, sosyal medyada kullanmış olduğumuz **"emojilerin"** günlük hayatta bütün ifadelerimizi ele geçirmiş olduğuna değinir. Büyüklerimizin söylediği her söz ve davranışın bize örnek olması gerekirken, büyüklerimizi yeni nesile uydurmaya çalışmanın adının **"teknoloji"** olduğunu belirtir.

İnsandaki Özçekim Hastalığı

Kitap teknoloji oyunlarından biri olan selfie de değiniliyor. Eskiden büyüklerimiz telefonla oyalanmak şöyle dursun, kafalarını yerden kaldırmadan yürürlerdi. Şimdi ise teknoloji ağına kapılmış, Facebook sosyal ağ sisteminin tam içine düşmüş durumdalar.

Eskilerin sözüyle çağımızın insanı neye karşı yönelim gösteriyorsa oraya karşı ilgisini arttırıyor. **"Günümüz dünyası eylem ve duyguların temsil edildiği ve yorumlandığı bir tiyatro değil, mahremiyetlerin sergilendiği, satıldığı ve tüketildiği bir pazardır. Tiyatro temsilin, pazarsa sergilemenin mekânıdır."**

TUTKU ULUCA

Zamanın Ötesinde Bir Adam
Ahmet Hamdi Tanpınar

Ahmet Hamdi Tanpınar **"Cahilsin, okur öğrenirsin. Gerisin, ilerlersin. Adam yok, yetiştirirsin. Paran yok, kazanırsın. Her şeyin bir çaresi vardır. Fakat insan bozuldu mu, bunun çaresi yoktur."** der.

Çok yönlü bir sanatkâr, güçlü bir entelektüel, esaslı bir düşünce adamı, başarılı bir öğretmen; Ahmet Hamdi Tanpınar. Türk Edebiyatı'nın en önemli yazar ve şairlerinden biri olan Tanpınar'ın mesleği edebiyat öğretmenliği olmasına rağmen biz onu roman ve şiirleriyle tanıyoruz. Ahmet Hamdi Tanpınar da döneminde değeri anlaşılmayan yazar ve şairler arasında yer alır. Kendi değerinin farkında olan edebiyatçı, bu durumdan duyduğu mutsuzluğu günlüklerine yazmıştır. Hayatına, kişiliğine, ruhsal bunalımlarına dair tüm bildiklerimizi eserlerinden ve günlüklerinden öğrenmekteyiz.

Annesini Erken Yaşta Kaybetmenin Acısı

On dört, on beş yaşlarında iken annesini kaybetmiş olması, Tanpınar üzerinde derin izler bırakmıştır. Ölüm ve acı düşünceleriyle bu yıllarda tanışır ve hayatının sonuna kadar eserlerinde de bu düşüncelerin somut hallerine yer verir. Edebi kişiliğinin ortaya çıkmasında yaşadığı hayatın büyük ve derin bir etkisi görülür. Dünya görüşünü, eserlerine işleyen yazarlardan biridir.

Şiir ile Romanı Böyle Ayırır

Ahmet Hamdi Tanpınar, öğretme görevini sürdürürken; roman, öykü, deneme gibi edebi türlerde eserler kaleme almıştır. Düz yazılarıyla beraber sayısal azlığa rağmen yazdığı şiirleri ile de Türk Edebiyatı'nda önemli bir yere sahip olmuştur. Tanpınar **"Şiirde sustuğum şeyleri roman ve hikâyelerimde anlatırım."** diyerek nesir dili ile şiir dili arasında büyük bir fark gözetmeden, şiirde söylenemeyecek şeyleri romanlarında dile getirmiştir. Hikâye ve romanlarının şiirsel bir niteliğe sahip olmasını bu düşüncesiyle yorumlayabiliriz.

Öğrenciyken En Çok Bu Yazardan Etkilenir

Şiirlerinde duygu ve imge temel ögedir. Hece ölçüsüyle yazdığı ilk şiirlerinde müzikal nitelikler de dikkat çeker. Edebiyat Fakültesi'nde öğrencisi olduğu Yahya Kemal Beyatlı'dan da çok etkilenmiştir. Ama ilk eserlerinde Yahya Kemal'den çok Ahmet Haşim izleri görülür. Bu şairlerin etkisiyle hem klasik Türk şiirini hem de Batı'nın önemli şairlerini tanımış ve onların etkisini şiirlerine yansıtmıştır. Şiirde Baudelaire'i, Mallarme'yi, Valery'yi, hikâye ve romanda ise Dostoyevski'yi, Edgar Allen Poe'yu, Nerval'i, Marcel Proust'u beğenmiş ve etkisinde kalmıştır.

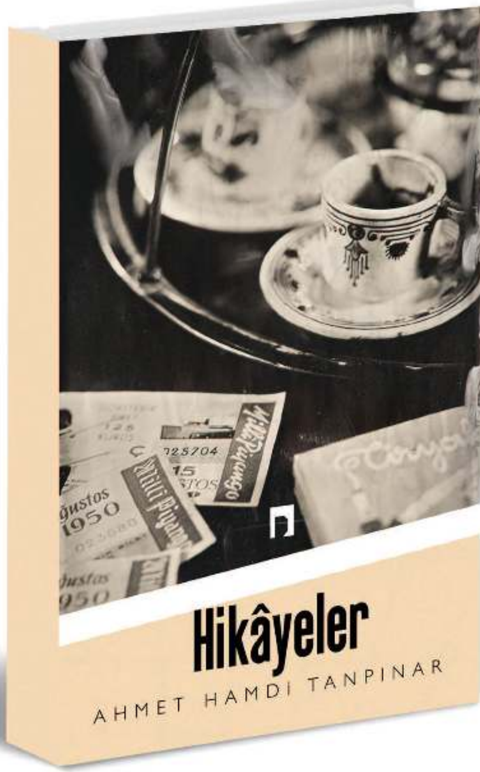

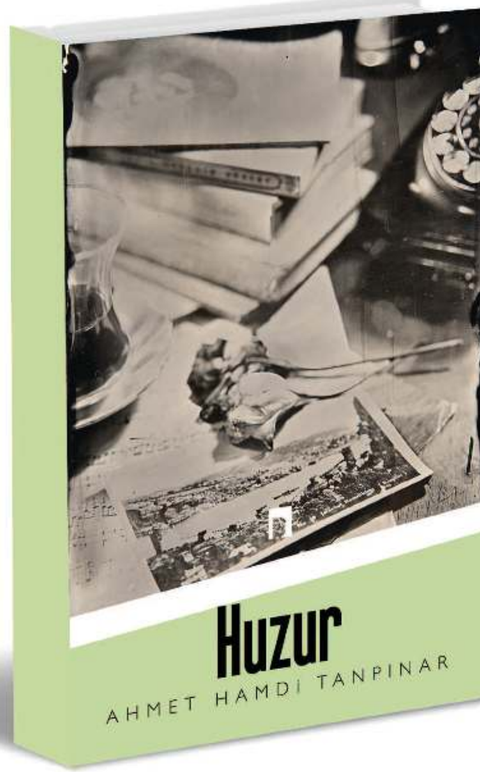
Bu Kavramlar Tanpınar'ı Çağrıştırır

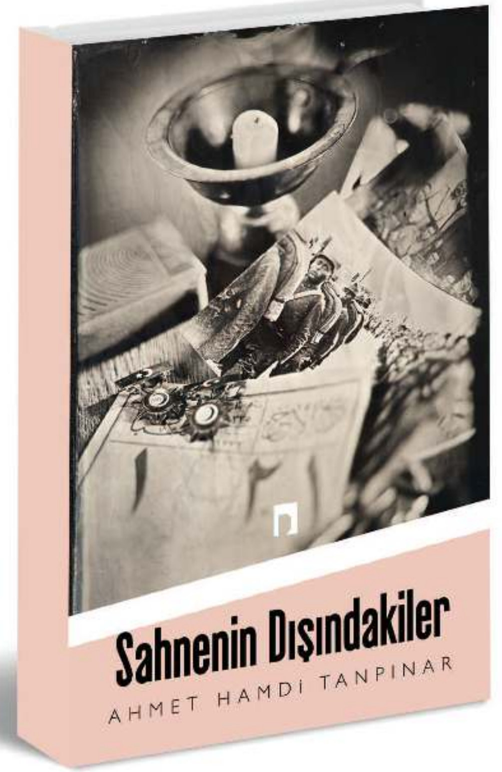
Ahenk, musiki, rüya, bilinçaltı, zaman bize Tanpınar'ı çağrıştıran kavramlardır. Onun eserlerinde bu kavramların gerek tema; gerek düşünceleri ve anlatımı güçlendiren, destekleyen kavramlar olduğunu görmekteyiz. **"Bursa'da Zaman"** şiirinde **"Ne içindeyim zamanın ne de büsbütün dışında"** diyen Tanpınar, zaman kavramını karmaşık ve çok katlı olarak algıladığını gözler önüne sermiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar resim sanatına da ilgi duymuş ve bunu şiirlerine de ustalıkla yansıtmıştır. Şiirlerinde adeta bir tablo çizmiştir.

Doğu Medeniyeti ile Batı Medeniyeti Arasında Fark

Ahmet Hamdi Tanpınar, nesirlerinde Türk toplumunun o yıllarda içinde bulunduğu medeniyet karmaşası önemli bir yer tutmaktadır. Doğu Medeniyeti ile Batı Medeniyetinin arasında kalan toplumun yaşadığı durumlar, zaman kavramıyla birlikte romanlarına konu olmuştur. Batı ile Doğu'nun arasında sıkışmış bir ruhun isyanlarını başarıyla kaleme almıştır, nesirlerinde. Huzur romanında aktardığı gibidir o da: **"Ne garip... İki dünyam var. Tıpkı Nuran gibi, iki âlemin, iki aşkın ortasındayım. Demek ki bir tamlık değilim. Acaba hepimiz böyle miyiz?"**

HİKAYELER

Ahmet Hamdi Tanrıpınar

Basılan ilk kitabı **"Abdullah Efendi'nin Rüyaları"**dır (1943). Kitapta beş uzun hikâye yer alır; bu öyküler, hayalle gerçeğin karşı karşıya gelmesi, kişilerin birbirine karşıt iki ayrı dünyada yaşaması ve birbiriyle çatışan iki kişiliğin bulunması gibi ortak özellikler çevresinde gelişirler. Hikâyelerin kaynağı, insanın iç dünyasına yönelmiş gözlemlerin bütünüdür.

Kurmaca Biyografik Roman

Hikâye kitabını 1944'te **"Mahur Beste"** romanının tefrikası takip eder. Romanın yayımlanması 1975'te gerçekleşir. Mahur Beste, Tanpınar'ın sanat anlayışını örnekler vererek, açıkça anlattığı, daha sonra yazacağı romanlarında ipuçlarını veren, yazarın öykü ile roman arasında geçiş acemilikleri de içinde barındıran ilk romanıdır. Mahur Beste, kurmaca biyografik bir romandır. İstanbul konaklarında yaşayan, Osmanlı Sarayı geleneğinden gelen Behçet Bey ve ailesiyle, eşi Atiye Hanım anlatılır. Behçet Bey için zaman, hoş ama hüzünlü, yaşanması gereken ama içinde olumsuzlukları da barındıran bir mahur beste gibidir.

HUZUR

Ahmet Hamdi Tanrıpınar

Mahur Beste'den sonraki romanı, çoğu okuyucunun Ahmet Hamdi Tanpınar'ı tanıdığı romanı **"Huzur"** olmuştur. Bir röportajında Tanpınar, romanına neden Huzur adını koyduğunu şu sözlerle açıklamıştır: **"Çünkü huzursuz bir dünyada yaşıyoruz. Çünkü insan kendisiyle barışık değil. Değerler karşısında ve insan karşısında yeniden düşünmeye mecburuz. Çünkü her şeyden şüphedeyiz. Ve nihayet arkamızda eskisi gibi o kadar kuvvetle Allah'ı hissetmiyoruz. Hülasa huzursuzuz onun için."**

Şiir Estetiğiyle Yazılan Roman

Berna Moran, Huzur romanı için; **"Bir Huzursuzluğun Romanı"** demiştir. Huzursuzluk, mutsuzluk, aşk, hüzün, çarpık batılılaşma romanın temalarındandır. Tanpınar'ın şiir estetiğiyle yazdığı romanı, otobiyografik niteliktedir.

Karakter Yazarın Bir Yansımasıdır

Romanda sevgilisi Nuran'a kavuşma-kavuşamama gelgitleri yaşayan, İkinci Dünya Savaşı'nın her an patlayacak olması korkusuyla tetikte bekleyen, Cumhuriyet sonrası kültürü ret ya da kabul ikilemleri yaşayan, sorunlu bir kuşağın temsilcisi olan Mümtaz; Tanpınar'ın yansımasıdır. Nuran; Mümtaz'ı seven ama toplum baskısı ve dedikodulardan bunalmış, sonuçta topluma karşı yenilen ve sevgisini yok edip, Mümtaz'la evlenmekten vazgeçen, kitabın ana kadın kahramanıdır.

SAHNENİN DIŞINDAKİLER

Ahmet Hamdi Tanrıpınar

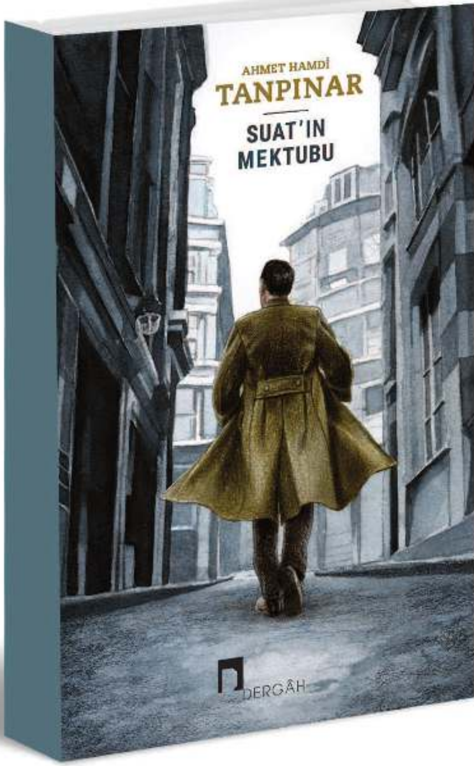
Tanpınar'ın bir diğer romanı Sahnenin Dışındakiler, Milli Mücadele döneminde İstanbul'da yaşanan olayları, siyasi meseleleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Eserin adı olan sahnenin dışı İstanbul; sahnenin içi ise Kurtuluş Savaşının gerçekleştiği Anadolu'dur.

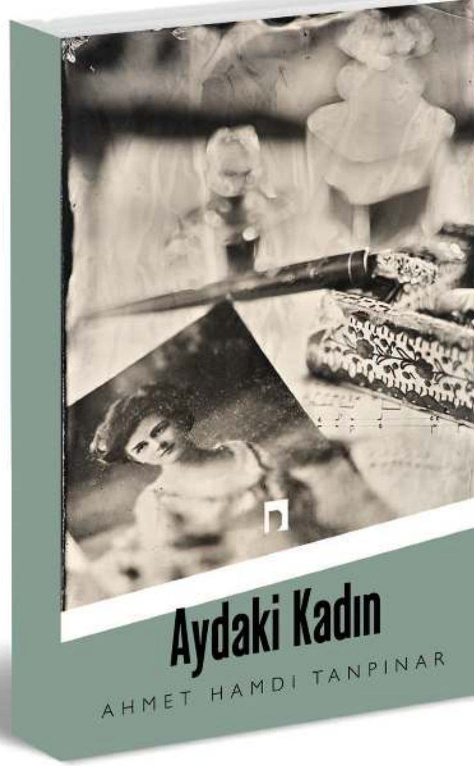
Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yazdığı dört romandan üçü, kendi içlerinde bir **"nehir roman"** olarak değerlendirilmiştir. Nehir roman, tek başlarına okunabilecek, ama belli başlı özellikleriyle birbirlerine bağlanan romanları ifade etmek için kullanılan bir kavramdır.

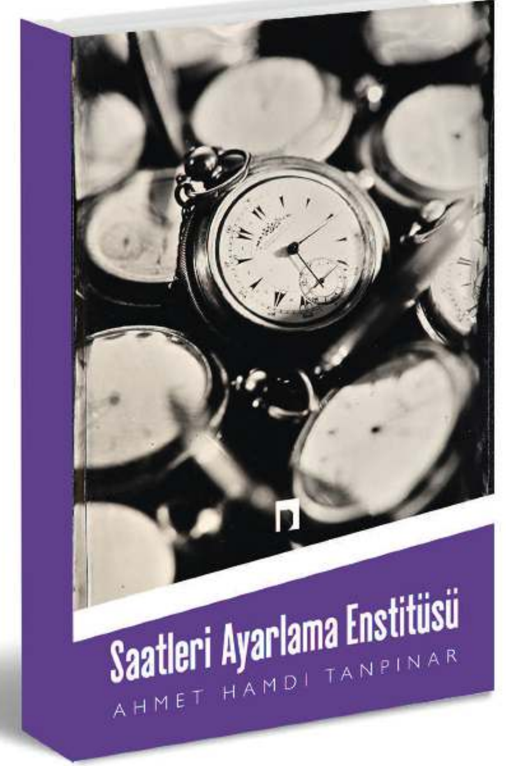
Tanpınar'ın Mahur Beste, Huzur ve Sahnenin Dışındakiler romanları arasında da böyle bir ilişki vardır. Bu üç eser, kendi içlerinde okunup anlaşılabilecek kitaplar olsa da her üç romanda da karşımıza çıkan bazı ortak karakterler, temalar ve motifler bulunur.

İlk kitaba adını da veren Mahur Beste, bu motiflerden belki de en önemlisidir. Romanlardaki ailelerin gelecek nesilleri üzerinde de tuhaf bir etkiye sahip olur bu beste. Mutsuz aşk ilişkileri yaşayan aile fertleri, üç roman boyunca **"Mahur Beste"**nin farklı boyutlarını yaşar.

Mahur Beste gibi, üç romanda da karşımıza çıkan ögelerden bir tanesi de aynı isimli ilk kitabın ana karakteri Behçet Bey olur. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, belli açılardan **"yarım bıraktığı"** bir eser olan Mahur Beste, Behçet Bey'i merkeze yerleştirir, Behçet Bey hakkında bilinen tüm detaylar okuyucuya sunulmaz. Bu detaylar, Huzur ve Sahnenin Dışındakiler'de verilmeye devam edilir. Edebi, yoğun bir dil kullanan, dilin şiirsel değerine büyük önem veren Ahmet Hamdi Tanpınar, bu üç eserde de **"olaylar anlatan"** roman yazma çabasında değildir. Nehir romanı oluşturan parçaların tümünde; gözlemler, düşünceler, karakterlerin iç dünyası ve psikolojik analizleri, olaylara göre ön planda yer alır. Bu romanları birlikte okumak okuyucu açısından daha keyifli olabilir.

"Ahmet Hamdi Tanpınar, büyük bir kısmını yazdığı Aydaki Kadın romanının müsveddelerini, üzerinde çalıştığı diğer bazı eserleri ile birlikte çalışma masasında bırakarak 24 Ocak 1962'de vefat eder. Tanpınar'ın vefatından sonra, öğrencisi Güler Güven, müsvedde halinde kalmış olan Aydaki Kadın'ı Amerika'da basılan bir süreli yayında, notlarla birlikte yayımlar. Romanın kitaplaşması 1987 yılını bulur."

SUAT'IN MEKTUBU

Ahmet Hamdi Tanrıpınar

Romanın, Doğu ve Batı arasında sıkışan yeni kuşakları düşündüğümüzde güncelliğini koruduğunu söylemek mümkündür. Zamanının ötesine ışık tutan bir roman yazmıştır.

Huzur romanının bir diğer kahramanı olan Suat, melek mi şeytan mı ikileminde bırakılan, romanı okudukça ipuçlarına bakılarak şeytan olduğunu düşünebileceğimiz bir karakterdir. Romanın kaybedeni diyebiliriz onun için, ulaşamadığı şeyler için hayatından vazgeçen bir kaybeden...

Huzur romanının yayınlanmasının ardından Tanpınar ile yapılan bir röportajda, yazar, Suat'ı roman içinde yeterince derinleştiremediğini düşünmüş ve sadece Suat'a özel, onun mektuplarından müstakil bir kitap ve aynı zamanda Huzur'un devamını çıkaracağını söylemiştir. Prof. Dr. Handan İnci tarafından kurulan Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Araştırmaları ve Uygulama Merkez'i, Tanpınar'ın el yazılarından yola çıkılarak basılmayan eserlerini gün yüzüne çıkarmayı hedeflemiştir. Bu merkezin ilk ürünü ise yakın zamanda Dergâh Yayınları'ndan çıkarılan Suat'ın Mektubu olmuştur. Handan İnci, Suat'ın, ortaya koyduğu mektup ile kitabın felsefi dokusunu zenginleştirdiği gibi olay örgüsünü değiştirdiğini, olayların sebep-sonuç ilişkisini sağlamlaştırdığını dile getirmiştir. Suat, bu mektubu yazmıştır, çünkü Mümtaz'ın zihninde giderek yer kaplamaktır.

AYDAKİ KADIN

Ahmet Hamdi Tanrıpınar

Aydaki Kadın, Tanpınar'ın özgün roman özelliklerini barındıran bir romandır. Huzur romanı ile birçok noktada benzerlik gösterir. Huzur gibi Aydaki Kadın da yirmi dört saatlik bir zaman diliminde geçer. Bu romanında da Tanpınar, olaylardan çok çeşitli meseleler, kahramanların ruh halleri ön plandadır. Ana karakterler de birbirlerine benzer, boğaz tasviri, İstanbul portresi başarıyla kaleme alınmıştır.

Tamamlanmamış Bir Roman

Romanın kahramanı Selim, Aydaki Kadın'da, **"İflas"** adını verdiği bir roman üzerinde çalışmaktadır. Tanpınar'ın **"Aydaki Kadın"** romanı ile kahramanı Selim'in romanda üzerinde çalıştığı **"İflas"**, aynı romanlardır. Ortada iki farklı roman değil, aslında bir tek roman vardır.

Tanpınar, romanın tamamlanmadığından günlüğünde şikâyet eder. Çevresiyle konuşamadığı, tartışamadığı düşüncelerini günlüğünde kendisiyle konuşur. Biz de bu romanın yazılma amacını, sürecini, tamamlanamayışı Tanpınar'ın günlüklerini okuyarak öğrenmekteyiz.

SAATLERİ AYARLAMA ENSTİTÜSÜ

Ahmet Hamdi Tanrıpınar

1961 yılında yazar yaşarken yayımlanan son ve kült romanı Saatleri Ayarlama Enstitüsü, konu bakımından toplumun yaşadığı kültür çatışması üzerinde ilerler. Tanpınar, bu romanında diğer romanlarından farklı olarak şiirsel dilden uzak durarak gerçekçi bir dil kullanmıştır. Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nde Tanpınar, bireyin ve toplumun yaşamındaki çatışmalar ve tutarsızlıkları, toplumdaki kurumların aksaklıklarını eleştirel bakış açısıyla kaleme alarak, ironik bir yaklaşımla, mizahi bir dille toplumun hatalarını dile getirmiştir. Dünya Klasikleri arasına alınan bu roman, birçok kez yılın kitabı seçildi.

"Bir umuttur zaman. Bir müphemdir zaman. İlerledikçe gerileyen. Hep yeniden başlayan... Etmezseniz saatlerinizi ayar... Sizin de hayatınız kayar..."

Ahmet Hamdi Tanpınar, zamanın ne içinde olan bir yazar, ne de büsbütün dışında... Yazdığı romanların, şiirlerin, denemelerin, yaşamını devam ettirdiği dönemde değerlerinin görülmemesi zamanının içinde tam olarak kendini anlatamadığını, zamanının ötesine taştığını anlatmaya yeter belki de. **"Zaman"** şairi dediğimiz Tanpınar'ın anlattıkları, hissettirdikleri, yıllar sonra zaman geçtikçe daha değerli hale gelerek topluma ışık olup, okuyuculara keyif vermeye devam ediyor.

Gülhane İçerisinde "Ahmet Hamdi Tanpınar Müzesi"

Fatih Sultan Mehmed'in Topkapı Sarayı'nı şehirden ayırmak için yaptırdığı **"Sur-ı Sultani"** duvarının burcu üzerinde bulunan **"Alay Köşkü"** çok eskiden kalma ahşap bir köşkün bulunduğu yere, yine aynı isimle (Alay Köşkü-Selâm Köşkü) II. Mahmut tarafından 1819 yılında Batı Avrupa mimari biçimiyle yapılmıştır.

Bir Süre Halkevi Olarak Kullanılıyordu

19. YY'ın başlarında Topkapı Sarayı'nın pencereleri İstanbul sokaklarına bakan tek yapısı olan **"Alay Köşkü"**, padişahların geçit yapan alayları izlemeleri amacı ile kullanılmıştır. Osmanlı döneminde ordu sefere çıktığı zaman Alay Köşkü'nün pencere önünde padişaha alay geçidi düzenlenirdi. Ancak zamanla şenliklerin içeriği değişmiş, Alay Köşkü doğum ve evlilik törenlerinin yapıldığı ve esnafların padişahlara hediyeler sunduğu bir mekân olarak kullanılmaya başlanmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, Mustafa Kemal Atatürk'ün emriyle Güzel Sanatlar Birliği'ne tahsis edilen Köşk, bir süre Eminönü Halkevinin oyun salonu olarak kullanılmış, 1938 yılında Topkapı Sarayı'na bağlanmıştır.

Uzmanlık Kütüphaneleri Olarak Hizmet Veriyor

Türk Kültürünün seçkin örnekleri olan el yazması yapıtların tıpkı basımlarının, Edebiyat Müze Kütüphanelerinde sergilenmesi önem taşımaktadır. Edebiyat Müze Kütüphaneleri tarihsel ve güncel yapıtları içeren kurumlardır. Söz konusu yazmaların bazı özgün basımları ve bazı yazarların kullandığı özel eşyaları **"Edebiyat Müze Kütüphanelerinin"** müze boyutunu oluşturmaktadır. 20. Yüzyıldan itibaren Türk edebiyatı üst başlığı altında toplanan her türden yazın-bilimsel yapıtlar ve yazınsal eleştirinin yanı sıra edebiyat dergileri ve ödül almış eserlerde kütüphane boyutunu oluşturmaktadır. İl Halk Kütüphanelerine bağlı **"uzmanlık kütüphaneleri"** olarak hizmet vermektedir.

Tarihi Mimarisi ve Dokusu Var

Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Müze Kütüphanesi; bünyesinde düzenlenen etkinliklerle, toplumun kültür ve sanatla buluşmasını simgeleyen prestijli bir mekân niteliği kazanmıştır. Ayrıca olağanüstü tarihi mimarisi ve dokusu içerisinde aktif olarak kütüphane hizmeti veren bu yapı içinde bulunan koleksiyonlar, piyano ve önemli yazarlarımıza ait kimi kişisel eşyaların sergilenmesiyle de edebiyat müze kütüphaneciliği açısından gelen yabancı konukları etkilemeyi başarmış ve yurtdışında ülkemizi temsil etme niteliği kazanmıştır.

Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Müze Kütüphanesi, birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır müze bugüne kadar geçirmiş olduğu birçok tarihi olayın hâlâ canlı izlerini taşıyarak ülkemiz kültürünün ve evrensel kültürün oluşmasında ve gelişmesinde çok önemli bir rol üstleniyor.

Edebiyat Şubesi'nin İlk Kongresi

Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Müze Kütüphanesi Pazar hariç diğer günler 08.30-20.30 saatleri arasında ziyarete açıktır. Resmi tatil günlerinde kapalıdır. Alay Köşk, 1926 yılında uygun bir mekân aramakta olan Güzel Sanatlar Birliği'ne Mustafa Kemal'in emriyle tahsis edilmiştir. Birliğin, 1928 yılında kurulan Edebiyat Şubesi'nin ilk kongresi burada yapılmıştır. Güzel Sanatlar Birliği Edebiyat Şubesi'nin yeni üyeleri, Alay Köşkü'nde 19 Eylül 1929 tarihinde toplanmıştır. Ahmet Hamdi Tanpınar şubenin 19 Eylül 1929 tarihindeki toplantısında aza olarak seçilmiş. Ayrıca 1930'lu yıllar boyunca edebiyat toplantıları yapılmış ve bu toplantılar, sohbetler, dönemin edebiyat gazete ve dergilerinde yer almıştır.

HACER YEĞİN

Sahip Ata Külliyesi'ne Yakından Bakış

"Anadolu Selçuklu döneminde Moğol istilasının hüküm sürdüğü çok kritik bir dönemde dört hükümdara birden vezirlik yapmış en uzun siyasi kariyer abidelerinden Ebu'l Hayrat *(hayırların babası)* Sahip Ata Fahrettin Ali bu muhteşem külliyeyi 1259-1280 yılları arasında yaptırmıştır."

Mimarı Abdullah bin Kölük; külliyeyi dönemin üslubuna uygun olarak; cami, türbe, suyu Meram çayından temin edilen bir hamam ve yolculuk sırasında konaklamaya uygun bir şekilde tasarlamıştır. Konya kalesinin Larende kapısının yanında yer alan nam-ı diğer **"Larende cami"** *kare plana sahip olup kuzey güney doğrultusunda hemen her açıdan simetrik bir dağılıma sahiptir. On iki tane ahşap direkle taşınan kubbesi; Türk üçgeni denilen nev-i şahsına münhasır pandantiflerle desteklenmiştir. Taş işçiliğinin zirveye ulaştığı bitkisel motifler ve geometrik mozaik çinilerle bezeli mihrabı içinden geçilen bir koridor ile bitişiğindeki türbesine yaslanır.*

Mimarın Ustalık Eseri

Dört bir tarafa eyvanlarla açılmış üstü özellikle açık bırakılarak ışığın kubbesinden cömertçe süzülerek geçtiği avlusu; ortasındaki sekizgen planlı havuzu ile bütün bir akustiği ve ahengi toplayıp dağıtmaktadır. Yapının kuzeyinde yer alan muhteşem Taç Kapı; mermer, çini ve sırlı tuğla ile bir bütünlük içerisinde Selçuklu çini işçiliğinin nadide güzelliğini sergilerken, Mimar Kölük'ün de ustalığını belgeler gibidir. Eski cami 1871 yılında geçirdiği bir yangından sonra restore edilerek bugünkü şeklini almıştır. Günümüze muhteşem çinilerle dizayn edilmiş mihrap, mihrap duvarı ve Taç Kapı'sı kalmıştır. Bir zümrütü andıran çini bezemeleriyle bu eserler; üslubu, rengi, dokusu ve insan ruhuna dokunuşları ile Türkmenistan'dan İran'a, Erzurum'dan Konya'ya kadar Türk hâkimiyetinin birer mührü gibidirler.

Simetrik Çizgilerden Oluşur

Hanikah; büyük merkezlerde yer alan ve genellikle Büyük Şeyh'in, Pir'in türbesi bulunan geniş programlı tarikat yapılarına denir. Esasen hanikah'lar birer dergâhtırlar. Sahip Ata Hanikah'ı plan olarak XIII. yüzyılın bilinen Selçuklu Tekke ve hanikahları arasında en büyüğü ve en simetrik olanıdır. Mimarı belli olmayan bu abidevi eserin, Merv ve Tirmiz bölgelerindeki XI. ve XII. Yüzyıllara ait merkezi kubbeli ve aksiyal eyvanlı Orta Asya evleri ile benzerliği dikkat çekicidir.

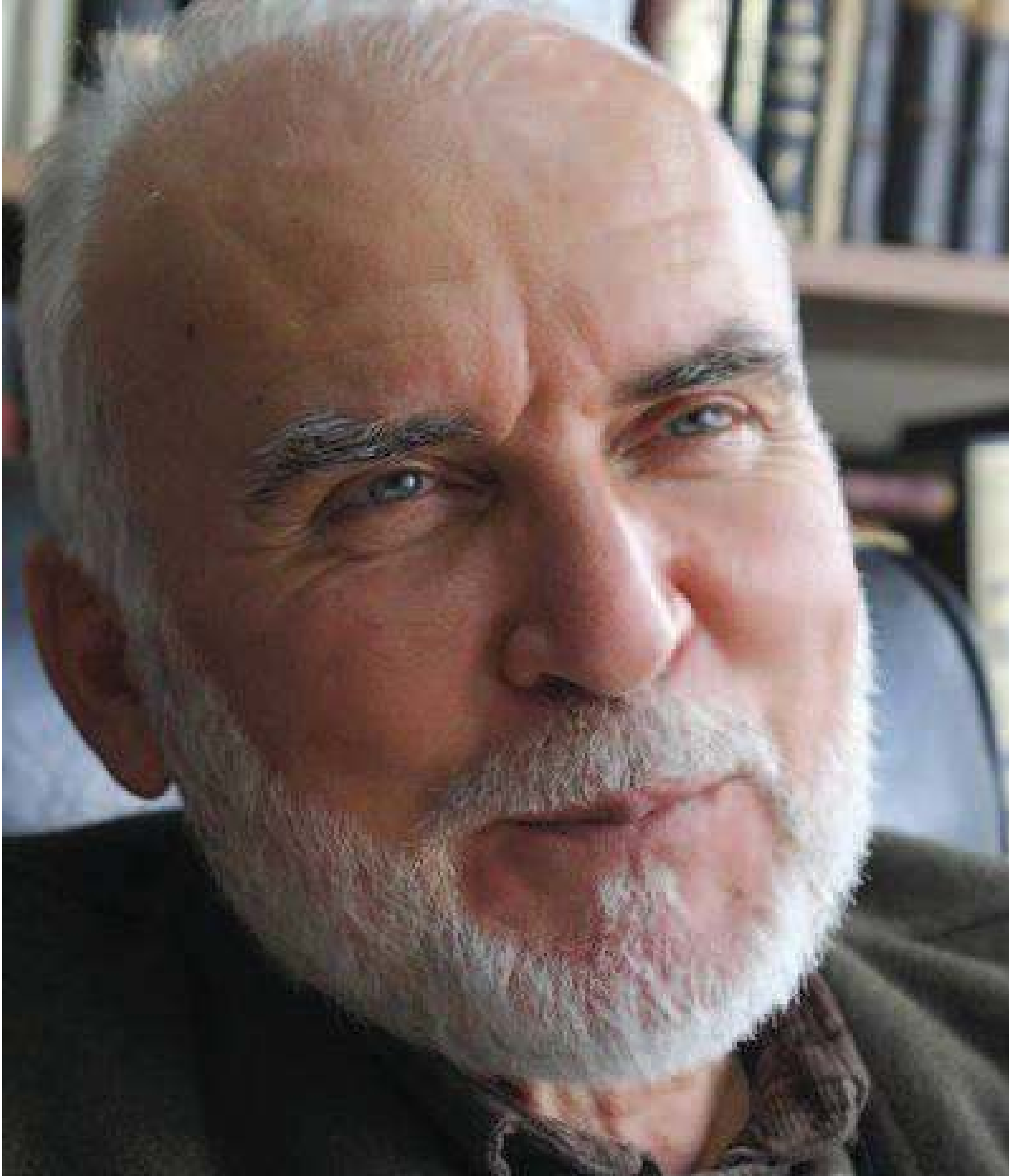
Önemli Selçuklu Eseri

Türbesi iki katlı olup, alt kısmı cenazelik, üst kat ise ziyaretgâh olarak tasarlanmıştır. Burada yer alan üçerli iki sıra halinde sıralanan lahitlerin sahipleri sırası ile şöyledir; en baştaki büyük olan Sahip Ata Fahreddin Ali, yanındaki oğlu Taceddin Hüseyin Bey, onun yanındaki küçük oğlu Nasreddin Hasan Bey'dir. Sahip Ata'nın ayakucundaki kızı Melike Hatun, onun yanında torunu, Nasreddin Hasan Bey'in oğlu Şemseddin Mehmed Bey ve son lahitin ise kesin olmamakla birlikte torunlarından birinin olduğu sanılmaktadır. Türbenin beden duvarları da hanikahtaki gibi altıgen çinilerle kaplanmıştır. Hanikah'a bakan hacet penceresinin üstünde yer alan sivri kemerli küçük pencerenin kafesinde geometrik geçmelere yer verilmiş olup, en üstteki panoda yer alan Firdevsi'nin şu mısraları ne kadar manidardır: **"Adil Allah'a tapmayı adet et; geçen günden de endişe et."**

EZGİ AŞIK

Hasan Aycın
‘‘Hitap Muhatabına Özeldir’’

“Çizgilerin bilge adamı” olarak bilinen sanatçı ve karikatürist Hasan Aycın, 20 Eylül 1955 yılında Balıkesir’de doğdu. Zorlu bir çocukluk dönemi geçiren Aycın; **“Ben sekiz yaşında yürüdüm. Etrafımdakiler bana hayattan önce ölümü anlattılar. Çünkü ölümü beklenen bir çocuktum. Öyle büyüdüm. İlkokul ikinci sınıftayken yürümeye başladım.”** *der. Hasan Aycın’ın çizimlerini farklı kılan en önemli özelliği sade olmasıdır. Çünkü insan o sadeliğin içerisinde anlam bulmaya çalışırken bulur, kendini…*

Bir düşün adamısınız, düşünce ve duygularınızı çizgilere nasıl aktarıyorsunuz?

Çok kolay, kalemi alıyorum ve çiziyorum. Yazmak ve çizmek hayatın bir işleyişidir.

Çizgilerin şairisiniz. Şairler, şiirlerini kelimelerle oluşturuyor; siz ise çizgilerle... Bunu nasıl başarıyorsunuz?

Estağfurullah, bir parantez açayım. Bazıları **“çizginin şairi, çizgiyle şiir yazan insan”** diyorlar. Ama ben şair değilim. Parantezi kapatayım. Hatta bir defasında Hüsrev Hatemi bir dergide **“Çizginin Mehmet Akif’i”** demişti. Bunlar hoşuma gidiyor ama ben Mehmet Akif değilim, Mehmet Akif’in duacısıyım. Şair değilim ama şairleri ve şiirleri seviyorum. Eğer şair olsaydım ve bir şiir yazabilseydim, çizgi çizemezdim.

Ama çizgilerinizde bir şiir...

Deniliyor, bu da hoşuma gidiyor tabi.

Mizahın bir kültürü var mıdır? Ve Batı ile Doğu mizahı arasındaki farkı da konuşmak isterim...

Mizahın bir izahı olması gerekir. İzahsız, mizah olmaz. Onlara göre mizah, bunlara göre mizah, şunlara göre mizah gibi farklılıklar vardır. Batı’yı belirleyen değerler ile Doğu’yu belirleyen değerlerden dolayı bir fark vardır, farklılık olmak

> **İlk öğrendiğim, ilk okuduğum, ilk sesini duyduğum kitap Kur'an-ı Kerim idi. Düzenli olarak okurum. Bunu yolculukta da yaparım. Onun dışında gazetelere kadar, her şeyi okurum.**

zorundadır. Bizlere göre yani doğulular göre mizah farklı olmalıdır. Ben de onun örneklerini vermeye çalışıyorum.

İnsan Sınırlı Bir Varlıktır

Mizahın bir sınırı olmalı mı yoksa her şey mizahın bir parçası olabilir mi?

Her şeyin bir sınırı olmalıdır. İnsan sınırlı bir varlıktır. Çok şükür ki sınırlıdır. Şöyle diyelim; fiziki sınırların olmasa seni tanımayız, tanıyamayız, sen de kendini tanıyamazsın. Kavramlarımızın; sınırı olmazsa, hiçbir şeyi tanımlayamayız. Her alan ve anlamda sınır vardır. İyi ki vardır. İnsan sınırlıysa elinden çıkanlarda sınırlı olmak durumundadır. Bize özgü olacak ise sınırlı olmak zorundadır. Dolayısıyla mizahın sınırlarını kollamak ve yoklamak zorundayız. Aklımıza geleni yazmamak, dilimize geleni söylememek durumundayız. Elimizden gelen her şeyi çizmek durumunda değiliz.

Etrafımdakiler Hayattan Önce Ölümü Anlattı

Çizimleriniz sadece kalem hareketlerinden ibaret değil, çizimleriniz insanı çok etkiliyor. Bunun hikmeti nereden geliyor?

Çizim benim için doğal bir şey. Ben hayata doğduğum mekânda başladım. Herkes hayata, nerede doğduysa, dünyanın o köşesinden başlar. Balıkesir'in bir köyünde doğdum. 60 yıl öncesinden bahsediyorum. Doğal seslerden başka seslerin olmadığı bir ortamdı. Rüzgârın, kuşun hatta seslerin ötesinde seslerin olduğu; gecenin sesinin, akşamın sesinin olduğu bir ortamdı. Böyle bir zamanda çocukluğum geçti. Ben sekiz yaşında yürüdüm. Etrafımdakiler bana hayattan önce ölümü anlattılar. Çünkü ölümü beklenen bir çocuktum. Öyle büyüdüm. İlkokul ikinci sınıftayken yürümeye başladım. Geç yürümek bana, bütün insanlardan farklı olarak şunu kazandırdı: Ben kendi bilincimle, kendi gözlerimle, kendi yürüyüşümün tanığı oldum. İlk adımlarımın tanığı oldum. Böyle başka biri var mıdır? Elbette vardır. Diğerleri, tecrübe etmedikleri için bu ayrımın tanığı olamazlar. Yürümenin ne büyük bir nimet olduğunu hatta yürüyememenin onu da aşan bir nimet olduğunu bilemezler. Bu ne demek şimdi diyebilirsiniz.

Ben yürüyemediğim zamanlarda da hep yolculuk yaptım. Hatta dünyanın ötesine gittim, geldim. Evimizin arka bahçesinde oturtulurdum. Bazen orada unutulduğum da olurdu. Bu bana çok şey kazandırdı. Bütün gün batımlarını izledim. Elsiz, ayaksız nice yolculuklara çıktım. Varlığın ötesinden, eşyanın ötesine kadar... Şimdi oradan kalkıp, yürüyüp geldiğim ve elime kalemi aldığımda, görsel dilin alfabesini hazır bulduğumu gördüm. Belki çizimlerim o yüzden şiirseldir. Çünkü hep doğal simgeler var. Yaprak, kuş, taş, güneş, bulut, el, ayak ve yalın insan. Çizgilerimde onun ötesinde pek simgeler yoktur.

İlk Öğrendiğim ve İlk Okuduğum Kitap

Hasan Aycın ne okuyor? Okuduğunuz kitaplar hangileridir?

İlk öğrendiğim, ilk okuduğum, ilk sesini duyduğum kitap Kur'an-ı Kerim idi. Düzenli olarak okurum. Bunu yolculukta da yaparım. Onun dışında gazetelere kadar, her şeyi okurum.

Bu Dünyanın Sonrası Ahirettir

Gençlere, hayata dair ne gibi tavsiyelerde bulunabilirsiniz?

Çizgiler söz konusu olduğunda söylediğim bir şey var. Kendim için çiziyorum. Çizgilerimde bir şey bulanlar aslında on-

ların kendilerindeki karşılıklarını buluyorlardır. Bazılarına da benim çizgilerim bir şey söylemez. Bu böyledir. Neden böyledir, benim kişisel inancıma göre; hitap, muhataba özeldir. Muhatabın dışındakiler için hitap yoktur, olmamalıdır. Yoksa zayi olur, yok olur. İnsanoğlunun en bildik numunesi insanın bizatihi kendisidir. İnsan kendine hitap ediyor ise başkalarına da hitap ediyor demektir. Ben bir şey söylüyorsam, onu kendime söylüyorum ve kendi üstümden insanlara söylemiş oluyorum. Dışımdakilerin ne anladığı kendilerini ilgilendirir. Ben onlardaki karşılığa, çizgi benim çizgim, cümle benim cümlem olmasına rağmen müdahale edemem. Önemserim ama müdahale edemem. Çizmemiş olsaydım, bu söylediklerimin hiçbir hükmünün olmayacağını bilerek söylüyorum. Çizdim ama... Çizdiklerimi bugünden kıyamete kadar dünyanın bu köşesinden, en ücra köşesine kadar her yere, her mekâna açtım. Dolayısıyla çizdiklerimden kalkarak soru sorulduğunda cevaben bir şeyler söylemiş oluyorum. Durduk yerde söylemiyorum bunları. Çizmemiş olsaydım şimdi siz burada olmayacaktınız ve bana da soru sormayacaktınız. Şunu demek istiyorum; çizerken numara yapmamak zorundayım. Dünyanın sonrası ahirettir. Burada soruluyorsa orada da sorulacak çizdiklerim. Hatta bu konuşmamız bile sorulacak. Bunlar benim eylemim. Amel defteri denilen soyut defterde kayıt altına alınıyor. Yanlış yapmamaya çalışarak konuşmam, yazmam, çizmem lazım.

Tek Rutinim Besleme Çekmek

Hasan Aycın kendisi ile yapılan bir röportajda **"Çizgi çizmeye nasıl başlarsınız"** sorusuna **"Tek rutinim besmele. İlk yıllarda bir hazırlığım olmazdı. Sonrasında çizgi notları almaya başladım. Günlük hayatta yaşadıklarım sonucu bir takım şeyler oluşuyor zaten, onları küçük ajandama çiziyorum. Bazen de telefona küçük hatırlatıcı notlar kaydederim."** diye cevap verir.

Hanzala Çiziminin Hikâyesi

Hasan Aycın; **"Çizgilerinizde gördüğümüz Hanzala'nın seçilme nedeni nedir?"** sorusunu şöyle cevaplar: **"Hanzala hiçbir zaman göründüğü gibi sadece bir çocuk değildir. Hanzala bir mücadelenin sembolüdür. Ümmetin tamamına şamil bir mücadeleyi yürütür. Minnet beslediğim bir mücadeledir. Filistin davası dışında çizgi çizmemiş olan Naci el Ali, Filistin davasını çizgi yoluyla çok iyi savundu. Çizgiyle mücadele edilebileceğini de gösterdi. Buna aykırı bir yaşamı da olmadı, şehit oldu. O insanın çizgisine verdiği bir önemin de nişanesi olarak ismini hiçbir zaman imza olarak kullanmadı, o çocuk tipini kullandı. Acıklı Filistin tablosuna bakan, olup biteni izleyen, sırtı hep insanlığa dönük bir Hanzala. Bütün tablolara müdahildir. Yüzünü de hiç dönmedi. Küskünlüğün ve sitemkârlığın bir ifadesi olarak da okunabilir, okunmalıdır. Benim çizgilerimde ise Hanzala yüzünü zaman zaman döndü, ben biraz zorladım. Çünkü benim tanıklıklarım Naci el Ali'den sonrasına ilişkindi. Çocukların katledildiğini gördük, Hanzala'nın temsil ettiği değerler zarar gördü. Benim çizgilerimde Hanzala yeri geldi mücadelenin tam ortasında oldu, yüzünü döndü. Mücadelenin de seyri döndü. Filistinlilerin dışında, dünyada da bu davaya sahip çıkanlar olmaya başladı. Mavi Marmara, One Minute olayları bunlardan birkaçıdır. Birleşmiş Milletlere girdiler, devlet olarak kabul gördüler. Bayrağı ümmete teslim edecek aşamaya getirdiler."**

Kaynak: *asikezgi.blogspot.com, www.yenisafak.com*

YAREN MİNEL ÖZBEK

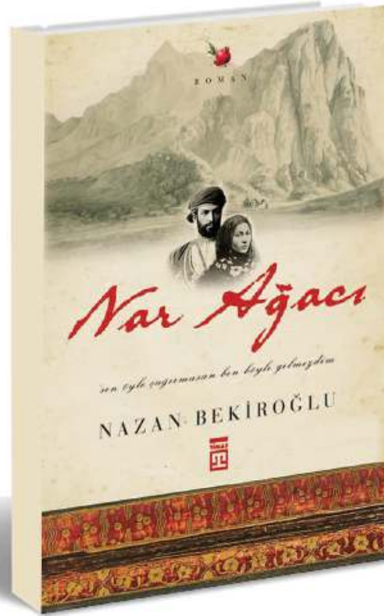
"Şu Andan İtibaren Her Şey Kurgudur"

Nazan Bekiroğlu'nun kaleme aldığı ve 2012 yılında okuyucu ile buluşan **"Nar Ağacı"** *adlı roman da okuyucuyu Trabzon, Tebriz, Tiflis, Batum, Bakü ve İstanbul'dan geçen uzun ve meşakkatli bir yolculuğa çıkarıyor.*

Tarih kitapları; geçmişimize ışık tutan, bugünü anlamamızı sağlayan ve geleceğimize yön veren eserlerdir. Tarihi romanlar ise okuyucuya yaşanmışlıkları tekrar yaşatan, savaşlara okuyucuyu da dahil eden, acıları hissettirebilen kitaplardır.

"Şu andan itibaren her şey kurgudur, tarihi gerçekler müstesna." cümlesi ile başlayan kitap, hem kurguyu hem de tarihi içinde barındıran ince ince işlenmiş bir eserdir.

Otuz yıl önce postaya verilen mektup, dedesinin ölümünün ikinci gününde geliyor. Mektupta sadece selam ve adres olduğunu gören yazar, Taht-ı Süleyman'dan gelen bu mektubun peşine düşüyor. Anneannesinin ve dedesinin nasıl kavuşup da tek bir ırmak hâline geldiğini araştırmaya karar veriyor. Ve bu aşkı romanlaştırmak arzusu ile uzun yolculuklara çıkıyor.

Fotoğrafların Renginde Kaybolmak İster

Bir fotoğrafın renklerinde kaybolarak geçmişte bir yolculuğa çıkan yazar, hem güzeller güzeli Zehra'nın yaşadıklarına gözyaşı döküyor hem de bir beyzâde olan Setterhan'ın acılarına ortak oluyor. Kâh anneannesi Zehra ile Trabzon'u dolaşıyor, kâh dedesi Setterhan ile Tebriz'in çarşısında yürüyor. Kâh geçmişte bir gölge olup Balkan Savaşları'nın ve I. Dünya Savaşı'nın savurduğu hayatlara tanıklık ediyor, kâh yazacağı kitabına kaynaklık etmesi için Trabzon, Bakü, Tebriz, Taht-ı Süleyman, Isfahan, Şiraz, Yezd, Batum, Tiflis ve İstanbul arasında sürükleniyor.

Geçmişin Yazara Hissettirdiği

Yazar, geçmişte bir gölge olduğu zamanlarda hissettiklerini, **"Hiçbiri yaşamıyor bugün bunların. Onca hareket, hayat, maceradan eser yok şimdi. Göz göze geldiğim bunca insandan hiç biri sağ değil. Hepsi kendi hikâyelerini yaşadılar. Dünya âlem perdesi üzerine az ya da çok gölge salarak kendilerine biçirilen rol ve zaman içinde bir göründü bir yok oldular. Zaman perdesinin üzerine dünya şemaillerini düşürüp sonra da çekip gittiler günü gelince. Hepsi kendi ölümlerini yaşadı. Kiminin sureti perdeyi titretti, kiminin gelip geçtiği belli bile değildi."** sözleri ile anlatıyor.

Zehra'nın Zorlu Yaşam Mücadelesi

1900'lü yılların Trabzon'unda yazar, Zehra'nın, gençliğinin baharındaki mücadelesine şahit oluyor. Rus ordusunun Trabzon'a girmesi üzerine şehri terk eden halk, muhacir olmanın zorluklarına göğüs geriyor.

"... şimdi yaşamak, sadece ölmemeye çalışmaktan ibaret bir şeydi."

Bir beyzade olan Setterhan'ın geçmişinde ise yazar, dedesinin ihanetle yoğrulmuş aşkının, onu nasıl yaktığına tanık oluyor. Ateşine çare arayan Setterhan, kendini yollara vurarak kendini kaderin kollarına bırakıyor. Ve Trabzon'un güzeller güzeli kızı Zehra ile yolları kesişiyor. Nazan Bekiroğlu, bu iki ırmağın birleşme anını okuyucuya şöyle anlatıyor:

"Sen öyle çağırmasan, ben böyle gelmezdim."

"Ben de yorgunum. Ben de çok uzak yollardan yürüyerek geldim. Ama benim bütün geçmişim sen bir nazar edersen aklanır, çünkü senin gözlerinde bir cennet bakışı var."

Aşkların, göçün ve savaşın hikâyesini anlatırken mekân tasvirlerini ve karakterleri incelikle işlemiş olan Nazan Bekiroğlu Nar Ağacı için "Yusuf ile Züleyha ve La'dan farklı olarak Nar Ağacı, ilk defa bütünüyle bana ait bir roman. Bu romana müteşekkirim." diyor.

Yazarın deyimiyle, **"Seyahatnameli bir romana benzeyen sergüzeşt"**, üç ayrı ülkede geçen, okuyucuyu da beraberinde uzun bir aşk yolculuğuna sürükleyen bir doğu masalıdır adeta.

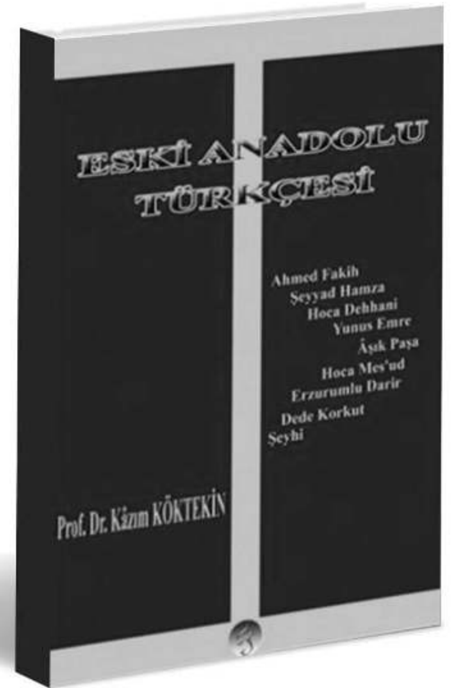
"Günâh da âh'la kafiyelidir: o da siyâh'la, simsiyâh'la, vâh''la, eyvâh'la. Lâkin hepsi de Allâh'la."

Geçmişten Günümüze Türk Lehçeleri

Türk Dil Bayramı nedeniyle geçmişten günümüze değişen/gelişen dil lügatlarımızı araştıralım istedik. Selçuklu'dan, Beylikler dönemine ve oradan da Osmanlı dönemine kadar ki dil lehçelerimizi inceleyerek konu hakkında iki kitabı sizler için derledik.

> "Beylikler dönemi, dilde bir uyanış ve milli dile dönüş dönemidir. Selçuklular döneminde Arapça ve Farsçaya verilen önem bu dönemde yerini Türkçeye bırakmıştır."

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ

Prof. Dr. Kazım Köktekin

Türkiye Türkçesinin tarihi şekli olan Eski Anadolu Türkçesi dönemi 12. Yüzyıldan başlayıp 15. Yüzyılın ortalarına hatta 16. Yüzyıla kadar devam eder. Bu dönem, Türk dil tarihi için çok önemlidir. Kitapta, Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde yazılan yazı ve şiirlerden yararlanılmıştır. Ayrıca dönemin imla, ses bilgisi ve şekil bilgisiyle ilgili özelliklerine dair örneklere de yer verilmiştir.

En Belirgin Özelliği Sade Olması

Moğol akınları ile Anadolu'ya gelen Oğuz ve Türkmen boyları arasında Türkçe yaygınlaşmış ve edebi bir dil haline gelmeye başlamıştır. 13. Yüzyılla birlikte Beylikler dönemi de dâhil olmak üzere Türk edebiyatında büyük bir ilerleme meydana gelerek birbirinden

güzel eserler kaleme alınmaya başlanmıştır. Daha çok aşk, tıp ve dini konuların işlendiği Eski Anadolu Türkçesinin en belirgin özelliği sade olmasıdır. Bu dönemde Arapça ve Farsça kelime kullanımı azalmış, kullanılan Arapça ve Farsça kelimeler ise halkın anlayabileceği kelimelerden oluşmuştur.

Örnek Olarak: Behçetü'l Hadaik fi Mevizeti'l Halayık

Yazar, nazım diliyle nesir dili karşılaştırıldığında nesir dilinin daha sade olduğunu söyler. **"Nesir dilinde cümleler Türkçe cümle yapısında kurulmuş, tercüme eserlerde ise metne bağlı kalma endişesiyle cümleler zaman zaman bozulmuş, Farsça ki'li cümlelere başvurma zaruretini ortaya çıkmıştır."** 12 ve 13. Yüzyılda yazılmış eserlerde Eski Türkçe yazı özelliklerini de bulmanın mümkün olacağına dikkat çekilerek; yazarı bilinmeyen Behçetü'l Hadaik fi Mevizeti'l Halayık'ın bu tip eserlere örnek olduğunu söyler.

Dil Grubu Üç Dönemde İncelenir

Kitapta Türk dilinin tarihi dönemleri dört grupta incelenerek; Köktürk Dönemi (7-8. Yüzyıl), Uygur Dönemi (8-9. Yüzyıl), Karahanlı Dönemi (10-11. Yüzyıl), Geçiş Dönemi (12. Yüzyıl) olarak sıralanır. **"Kuzey-Doğu Kolu başlığında ise Kıpçak ve Harezm Dönemi (15. Yüzyıl) Kıpçak Türkçesinin devamı bugünkü Kıpçakçadır. Harezm Türkçesinin devamı ise Çağatay Türkçesi ve onun da devamı Özbek Türkçesi'dir. Güney-Batı Kolu başlığında ise güney kolu Azerbaycan Türkçesi'dir. Batı kolu ise Eski Anadolu Türkçesi (13-15. Yüzyıl), Osmanlı Türkçesi (16-19. Yüzyıl), Türkiye Türkçesi (20-21. Yüzyıl)'dir."**

Selçuklar Döneminde Türkçe

Kitapta Eski Anadolu Türkçesi; Selçuklular, Beylikler ve Osmanlılar dönemi olmak üzere üç dönem üzerine ayrılır. **"Karışık dilli eserlerin eski Türk yazı dili ile birleşen belli başlı dil özellikleri şunlardır; kelime başında b-m değişiminde 'm'li şekiller yaygındır. Kelime başında b'ler muhafaza edilmiştir, ol- fiilinin henüz 'b'si düşmemiş biçimiyle geniş ölçüde kullanılmıştır."** Karışık dilli eserlere örnek olarak ise Kıssa-i Yusuf, Kuduri Tercümesi verilmiştir.

Beylikler Döneminde Türkçe

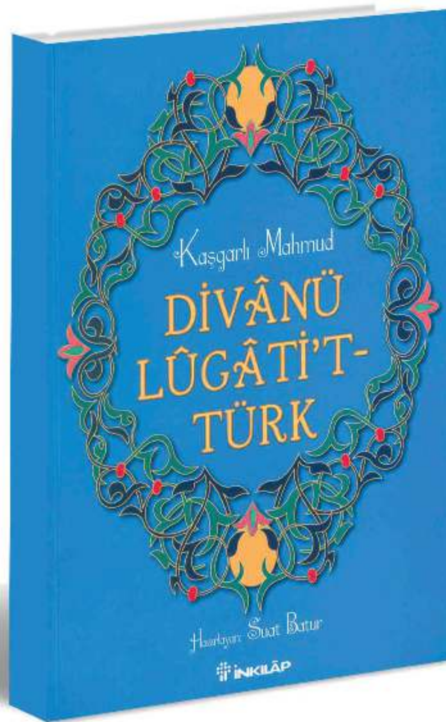
Anadolu beylikleri döneminde ilim çalışmalarına önem verilmiş, Anadolu şehirlerinin birer ilim merkezi haline gelmesiyle tıp, edebiyat, astronomi, riyaziye, tarih, tasavvuf gibi alanlarda pek çok eser yazılmıştır.

Dilde Uyanış ve Milli Dile Dönüş Dönemi

Yazar, Anadolu beylikleri ve Selçuklar döneminin yazı dili oluşturmada bilinçli olduklarını söyler. **"Beylikler dönemi, dilde bir uyanış ve milli dile dönüş dönemidir. Selçuklular döneminde Arapça ve Farsçaya verilen önem bu dönemde yerini Türkçeye bırakmıştır."** Kitapta beylikler döneminde Eski Anadolu Türkçesiyle yazılan eserler için; Gülşehri'nin Mantıku't Tayr'ı, Keramat-ı Ahi Evran mesnevisi, Âşık Paşa'nın garib-name, fakr-name gibi örnekler verilir.

Osmanlı Döneminde Türkçe

Osmanlı döneminin dilinin beylikler döneminden farksız olduğunu söyleyen yazar; III. Murad'ın bilgin, şair ve yazarları himaye ederek, onları sarayda toplaması ve ödüllendirmesinden dolayı çevre ülkelerden pek çok bilginin Anadolu'ya geldiğine dikkat çekerek; Osmanlı döneminde edebiyata ve fikir hayatlarına verilen önemin Anadolu'da ilmi ve edebi faaliyetlerde bir canlılık yarattığını belirtir. Dönemin önemli eserlerinden bazıları şunlardır; Kasım b. Mahmud Karahisari'nin Murad-namesi, Yazıcıoğlu Ali'nin Tarih-i Al-i Selçuk'u ve Muhammed b. Süleyman'ın Hayâtü'l Hayavân tercümesi.

DİVÂNÜ LÛGÂTİ'T TÜRK

Kaşgarlı Mahmud

Kaşgarlı Mahmud, İslâm kültürünün dolayısıyla Arap kültürünün diğer kültürlerin üzerinde, üst kültür olarak egemen olduğu bir çağda yaşamıştır. Ayrıca Divânü Lûgâti't Türk'te, Türk dilinin kurallarını gösteren Kitâbı Cevâhir-el-Nahvi Fi Lûgat-it-Türk adlı ayrı bir yapıtı olduğunu yazmasına rağmen bu eser günümüze ulaşamamıştır.

Amacı Yabancılara Türkçeyi Öğretmek

Kaşgarlı Mahmud, **"Divânü Lûgâti't Türk"** çalışmasında özenli davrandığını şöyle açıklar: **"Bu kitabımı, bu kadar uzun inceleme ve araştırmadan sonra, en süslü tarzda, en açık bir biçimle yazdım. Dünyaca, adımı dünyanın sonuna değin andırmak, ahrette, bitmez tükenmez azık olmak amacıyla, Allah'tan yardım dileyerek meydana getirdiğim şu yapıtta Divânü Lûgâti't Türk adını verdim."** Kaşgarlı Mahmud bu eserini başta Araplar olmak üzere yabancılara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazmıştır. **"Türklerin yaşadığı yerleri dolaşıp türlü boyların dillerini ve şiirlerini öğrenerek yıllarca birçok gerçeklere göğüs gerdikten sonra"** kitabını bitirdiğini belirtir.

Arap Dili Sekiz Bölüme Ayrılmıştır

Kaşgarlı Mahmud, yabancılara Türkçeyi öğretmek amacını güttüğü için Türkçe sözcükleri, Arap dilinin özelliklerine göre sekiz bölüme ayırmış, böylece **"Türk dilinin Arap dili kadar güçlü olduğunu"** belirtmek istemiştir. Yabancılara yaşayan Türkçeyi öğretmek istediği için, yalnız konuşma dilinde kullanılan sözcükleri almış, kullanılmayan sözcükleri bırakmıştır. Türk dilinin ilk sözlüğü sayılan Divânü Lûgâti't Türk, çeşitli Türk boylarından derlenmiş bir ağızlar sözlüğü niteliği taşımaktadır. Eser aynı zamanda sadece bir sözlük olmayıp Türkçenin 11. Yüzyıldaki dil özellikleri hakkında; coğrafyasına, mitolojisine, folklor ve halk edebiyatına kadar zengin bilgiler içerir.

Divânü Lûgâti't Türk kitabında 8 bine yakın Türkçe sözcük toplanmıştır. Türk şivelerini karşılaştırırken çok titiz davrandığı da belirten Kaşgarlı Mahmud; modern sözlükçü gibi çalışarak sözcüklerin anlamlarını verdikten sonra örnek kullanışlarını da göstermektedir. Kitap içerisinde yer alan savların İslâmiyet öncesi Türk halkının değer yargılarını, ahlak anlayışını, töresel, hukuklarını, toplumsal ilişkilerini göstermesi bakımından önemli olduğu vurgulanır.

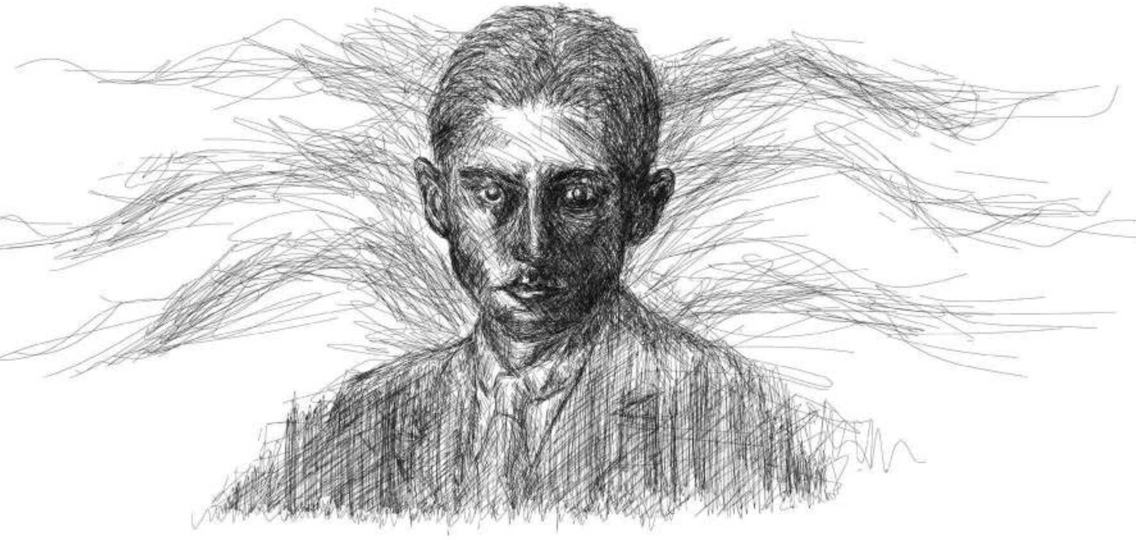
Divânü Lûgâti't Türk Kitabından Seçtiğimiz Savlar

Aç ne yemes, tok ne temes
(Aç ne yemek, tok ne demez)
Boş negne idi bolmas
(Boş bırakılan malın sahibi olmaz)
Kurug kaşuk agızka yaramas
Kurug söz kulakka yakışmas
(Kuru kaşık ağıza yaramaz.
Kuru söz kulağa yakışmaz)

"Ben Edebiyattan İbaretim"

Franz Kafka "Eğer bir hedefiniz varsa ama ona ulaşma yolunu göremiyorsanız, o yolun adı 'tereddüt'tür." der.

Dünya edebiyatının kurmaca ve felsefe alanındaki önemli yazarlarından biri olan Franz Kafka, 3 Temmuz 1883 yılında Prag'da doğdu. Eğitim hayatında kimya okumak isteyen Kafka ani bir karar ile hukuk okumayı tercih eder. Hukuk bölümünden doktor unvanı alarak 18 Temmuz 1906 yılında mezun olur. O esnada yakın arkadaşı Max Brod ile tanışır. Kafka tüberküloz hastalığına yakalanır ve yakın arkadaşı Max Brod'a yazdığı bütün eserler yakmasını vasiyet eder. Fakat Max Brod Kafka'nın vasiyetine uymaz ve eserlerini günümüze ulaşmasına vesile olur. Bu anlamda Franz Kafka okumayı seven okurların Max Brod'a bir teşekkür borcu vardır, diyebiliriz. Dosya haberimiz içerisinde Franz Kafka'nın dört kitabını inceledik. Başlıca Eserleri; Dava, Ceza Sömürgesi, Babaya Mektup, Milena'ya Mektuplar, Dönüşüm, Şato, Aforizmalar

İki Haftada Yazılan Kitap

BABAYA MEKTUP

Franz Kafka

Dünya edebiyatının büyük yazarlarından olan Kafka, **"Baba'ya Mektup"** kitabında babasına duyduğu hayranlığı ve kızgınlığı anlatır. Kafka bu kitabını yaklaşık iki hafta içerisinde yazmıştır, hem kendisine hem de babasına duyduğu güvensizliği sık sık anlatır. Eseri özel kılan ise biyografik önem taşıması ve Kafka'nın aile yaşamına açıklık getirmesidir.

Babaya Duyulan Korku

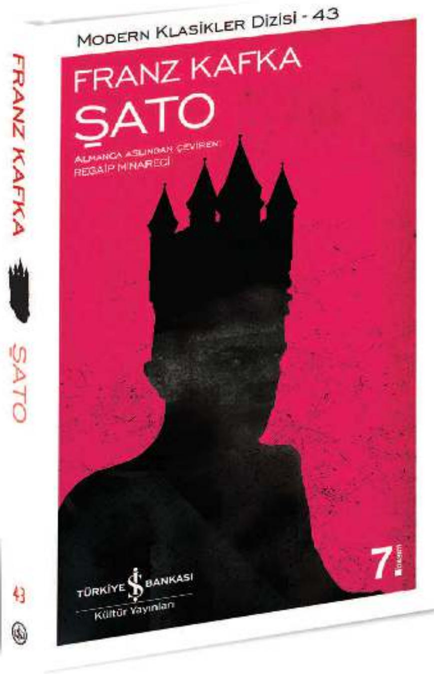
Franz Kafka kitabında yaşamı boyunca bir insan desteğine ve sevgisine ihtiyaç duyduğunu yazar. Bu anlamda onun ruh halini, aile içindeki yaşamını ve toplum içindeki yabancılaşmasını analiz edebiliriz. Kafka, babası Herman Kafka'ya söylemek istediklerini ona duyduğu korku yüzünden söyleyemediğini bu yüzden yazıya döktüğünü ifade eder.

Franz Kafka kitabında babasının edebi yönden sürekli önünü kestiğini ve başka bir yola girmesi gerektiğini söylediğini anlatır. Mektubunda babasıyla kendisini fiziksel yönden karşılaştırır, kendini zayıf ve kısa, babasının ise güçlü birisi olarak anlatır. Babasının gençlik döneminde kişisel kararlarını sorguladığı için yaşamı bozunca özgüvensiz bir karakter olduğunu dile getirir.

"Çok sevgili baba,
Geçenlerde bir kez, senden korkuttuğumu

önce sürmemin nedenini sormuştun. Genellikle olduğu gibi, verecek hiçbir cevap bulamadım, kısmen tam da sana karşı duyduğum bu korku yüzünden, kısmen de bu korkuyu gerekçelendirmek üzere, konuşurken toparlayabileceğimden çok daha fazla ayrıntı gerektiği için. Ve şimdi burada sana yazılı bir cevap vermeyi deniyor olsam da bu fazlasıyla eksik kalacaktır, çünkü bu korku ve onun etkileri senin karşında yazarken de ket vuruyor bana ve dahası meselenin büyüklüğü, hafizamın ve aklımın sınırlarını çok aşıyor."

Ayrıca kitabında babasının kendisine koyduğu kurallara uymamasını eleştiren Kafka, bu anlamda babasına güvensizlik duygusu yaşar. Babası ile kurduğu iletişim Franz Kafka'yı yazı yazmaya itmiştir.

Ölümü Ardından Yayımlanan İlk Üç Kitap

ŞATO

Franz Kafka

Franz Kafka'nın ölümünün hemen ardından Max Brod tarafından yayımlanan üç kitaptan biri olan Şato, **"öteki"** kavramını ele alıyor. Kitabın karakteri K., yer yazılımcısı göreviyle bir köye atanıyor, Kafka karakterin yabancısı olduğu köyde **"öteki"** olma duygusunu karakterin ağzından anlatıyor.

Toplumun Bireyi Ötekileştirmesi

"Şato" kitabında Franz Kafka'nın hukukçu yönünü daha iyi hissedebiliriz. Çünkü kitabında devlet yapısının toplum üzerindeki yansımalarını anlatır. Karakter K. görevi gereği gittiği köyde kendini bir **"öteki"** hisseder. Bütün uğraşlarına rağmen köy halkı ve köy merkezinin yönetim yeri olan Şato karakter K.'yı benimsemez. Hatta köylüler K.'nın yer yazımcısı olduğuna bile inanmaz, Şato'yu arayarak yer yazımcısı olduğunu teyit ederler.

Köyde bir hana yerleşen K., halk ile iletişim kurmaya çalıştığı zaman hep terslenir. Kafka, insan psikolojisinde toplumun etkisini kitabında çok iyi analiz eder. Çünkü K. kendini hep **"öteki"** hisseder ve gitgide yalnızlaşır. Köy halkından Şato'ya gitmek için yol tarifi ister ama halk K.'nın Şato'ya gitmesini istemezler. Bir gün akşama doğru Arthur ve Jeremias adında iki kişi K.'nın yanına gelerek asistanları olduğunu söyler. **"Öteki"** ve yalnızlık duygusu içerisinde olan K. hiç sorgulamadan yanında çalışmalarını kabul eder. K. onları daha önce hiç görmemiş olsa da sorgulamadan onları hizmetinde çalıştırmayı kabul eder. Bir gün hancının eşi K.'yı yanına çağırır ve onun aslında sadece bir yer yazımcısı olmadığını söyler, K. ise ne diyeceğini şaşırır.

Kafka **"Şato"** kitabını karmaşık olay örgüsü üzerine kurgulamıştır. Karakter hem toplum içerisinde kendisini ifade etmeye çalışır hem de "öteki" duygusuna kapılıp toplumdan uzaklaşır. Devlet ve toplum hiyerarşi üzerine derlenen kitap, devlet mekanizmasının işleyiş şeklini de inceler.

İnsan Amaçları İçin Yaşar

CEZA SÖMÜRGESİ

Franz Kafka

Franz Kafka'ya göre amaçsız bir insan veya amaçları çalınmış bir insan ölmeye mahkûmdur. Çünkü insan amaçları için nefes alır. İnsanlar her zaman birilerini idol edinir ve hayatını ona göre şekillendirir. Ancak idoller her zaman iyi örnekler olmayabilir.

İdoller İnsan Hayatı İçin Önem Taşır

Kafka kitabında bir subayın, komutanı öldükten sonra onun yerine görevi devralmasını konu alır. Subay, idol olarak aldığı ölen komutanın geleneğini ve davranışlarını devam ettirir. Fakat zaman geçtikçe komutan, askeri birlikte uygulanan baskıcı ve katı sistemi hafifletmeyi başarır. Herkesin önemsediği konu ise bu sert uygulamanın tamamen ortadan kalkmasıdır.

"Pek meraklı olan mesleki açlık, bu son yıllarda iyiden iyiye rağbetten düştü. İnsanın kendi idaresi altında tertiplenirse, böyle büyük gösteriler, tiyatroya iyi para getirirdi; ama bu mümkün değildi artık. Şimdi bambaşka bir dünyada yaşıyoruz. Bir zamanlar bütün şehir halkı açlık şampiyonuna kuvvetli bir ilgi gösterdi; açlık günleri ilerledikçe heyecan yükselirdi."

Hırs ve Hâkimiyetin Zararları

Kafka, insan yaşamında idol alınan bireylerin önemini kitabı boyunca vurgular. Kitabın diğer bir kahramanı ise askeri birliğe gelerek uygulanan sert sistemi araştıran bir gazetecidir. Subay, askerlere yaptığı kötü muameleyi gazeteciye anlatır. Kafka, insan hayatında fazla hırsın büyük kaoslar oluşturduğuna dikkat çeker.

"Hiçbir olasılığı hiçbir zaman tam hazır değil, ama bundan ötürü kendisini kınayamıyor bile; her an hazır olmamız için böylesine aman vermeden direten bu hayatta, kişi kendisine hazırlayacak zamanı bulabilir mi ki? Zaman olsa bile, işi önceden bilmeden kişi nasıl hazırlanabilir; başka bir deyimle, kişi doğal bir işe uydurulmuş, kendiliğinden doğma bir işe yeterli olabilir mi hiç? İşte böyle, nicedir kendisini çarkla kaptırmış bulunuyor; işin tuhaf hem de hoş yanı şu ki en az hazır olduğu bir olasılıktı bu. Bütün yaptıkları, evet, olağanüstü yeni ama aynı zamanda, yeni şeylerin inanılmaz seli yüzünden, olağanüstü acemice; doğrusu güç katlanılır, tarih olmaktan uzak, kuşaklar zincirini koparıveren, kendisinden önce hiç olmazsa sezilebilen acunun müziğini en derin kaynağından ilk olarak kesen şeylermiş gibi geliyor ona. Bazı kurumlu olduğu zamanlar, kendisinden çok acun için kaygılanıyor."

Kafka, kitabında suç ve ceza arasındaki ilişkiye farklı bir bakış açısı getirir. Çünkü askeri birlikte suçlu veya suçsuz birçok mahkûm, subayın sert tavrıyla karşı karşıya kalmaktadır. Hırs ve hâkimiyet duygusunun insanın en büyük düşmanı olduğunu anlatır.

DENİZ DEMİRDAĞ

Roman Tadında Yazılan Mektuplar

"Aşkı, kavuşamamak olduğunu kanıtlarcasına yaşanan gerçek bir aşk hikâyesi."

Toplumsal trajedileri sembolik bir dille anlatmasıyla tanınan, dünya edebiyatının öncü isimlerinden Franz Kafka ve gazeteci-yazar Milena Jesenska'nın yolları, Prag'da bir kafede kesişir.

Kafka'nın Milenası

O tarihlerde nişanlı olan Kafka, ana dili Almancayla yazdığı kitaplarını Çekçe'ye çeviren ve Ernst Pollak ile evli olan Milena Jesenska ile bu husustaki görüşmeler esnasında tanışır. İş ilişkileri sebebiyle başlayan mektuplaşmaları gitgide birbirlerine duydukları hisler ile farklı bir boyuta taşınır. Zamanla bu mektuplar aşk mektuplarına dönüşür. Ancak ne yazık ki aralarında hep mesafeler vardır. Kafka'nın Milena' ya yazdığı Nisan 1920 tarihli ilk mektupta yağmurlu bir günden söz ederek bir roman tadında başlattığı bu yazışmalar, yazarın ölümünden kısa bir süre öncesine kadar sürecektir. Bu mektuplaşmalar zamanla ümitsizliğin, çaresizliğin anlatımına dönüşecektir.

Gün Geçtikçe Büyüyen Duygular

Yaklaşık iki yıl süren mektuplaşmalar Kafka'nın hislerinin kanıtları hâline gelir ve gerçekte hiç kavuşamayan âşıklar mektuplara yazılan satırlarda can bulur. Mektupları okurken keşke sadece Kafka'nın değil, Milena'nın da mektupları olsaymış düşüncesi geliyor akıllara. Karşılıklı bir konuşmada diğer tarafı duyamamak ne kadar büyük eksiklikse bir aşkın diğer tarafının sessiz kalması da o kadar kötü bir durum olduğu hissi uyandırıyor okurda. Kafka'yı bu kadar derinden etkileyen kadını sadece yazarın yorumlamalarından değil de bizzat Milena'nın kendi satırları ve hisleriyle tanımak istiyor insan.

"Anladığım kadarı ile Milena ikimiz de çok çekingen ve ürkek kişileriz. Birbirimize gönderdiğimiz mektuplar o kadar çekingen o kadar korku dolu ki... Cevaplar dersen onlar ayrı bir korku kaynağı, ikimize de doğuştan gelmemiş bu özellikler ama ben de huy edinmiş artık."

Belki bir araya gelmeleri olanaksız olduğundan, belki de onları ayıran mesafe yüzünden aşkları giderek büyür. Kafka yaşadığı bu karamsar aşkı için suçluluk duygusuyla çokça boğuşsa da onun için vazgeçilemez ve her geçen gün büyüyen bir duygu durumu hâline gelir, Milena'ya olan hisleri.

Kafka mektuplaştıkları iki yıllık süre zarfında Milena ile sadece üç kez görüşmüş olmasına rağmen yaşadığı her anın onun için büyülü ve unutulmaz olduğunu mektuplarında çokça kaleme almıştı. **"Yanımda yürüyordun Milena, düşünsene yanımda yürümüştün... Âşık biri için ne büyük nimet değil mi? Âşık olduğun kadınla yan yana yürümek, yürüyebilmek..."**

Kafka'nın Sürekli Değişen Ruh Hâli

Ölümünden sonra yakması için arkadaşına verdiği mektuplar Kafka'nın sürekli değişen ruh hâli, kararsızlıkları, karamsarlığı, güvensizlikleri ve hayatı hakkında farklı yönlerini öğrenmemize yol açıyor. Özellikle farklı zamanlarda ikisinin de verem hastası olmaları sık sık mektuplarda yer buluyor. Fakat Kafka pençesinde olduğu bu hastalığın seyrini göz ardı ederek Milena ile olan münasebetinin yaşamının seyrini nasıl etkilediğini ve bu hisler dışındaki hiçbir fiziki ve ruhsal durumun onu etkilemeyeceğini şu sözleri ile okura hissettirir:

"Her şeye rağmen, mutluluktan ölünebiliyorsa o zaman kesinlikle bu şekilde öleceğim. Ayrıca ölüm döşeğindeki birisi, mutluluk sayesinde hayata tutunabiliyorsa o zaman ben de hayatta kalacağım."

Kafka'nın kendine özgü üslubu mektuplarda kendini belli etse de yazılış amacı farklı olduğu için edebi değerinin sorgulanamayacağı bu mektupların yakılmasını vasiyet ettiğine göre hiçbir zaman gün yüzüne çıkmasını istememiş olsa gerek. Ancak hiç okunmadan yakılmasını vasiyet ederek meslektaşı ve dostu olan Max Brod'a bırakmış olduğu mektuplar Brod tarafından yayımlandı ve bu büyülü hislerin yankıları günümüze kadar ulaştı. Aşkın, kavuşamamak olduğunu kanıtlarcasına yaşanan gerçek bir aşk hikâyesinden; Kafka sevmeyi bilen bir adam, Milena sevilmeye değer bir kadın olarak kalacak akıllarda...

Gören İnsan Olmak, Hayallere Dokunmak Mümkün mü?

Yazara göre mükemmel insan; vücuduna hâkimdir, iyi alışkanlıklar edinir, başarılı bir takım tutar, çevresine hizmet eder, vizyonu vardır, zorlukları avantaja dönüştürür, şampiyon zihniyeti geliştirir, harıl harıl çalışandır. Kitapta hayatta başarılı olmak isteyen insanların günlerini iyi yönetmeleri ve günlük hedefler üzerinden işlerini yürütmeleri gerektiği tavsiye edilir.

> "Mükemmellik, seçilmiş kişilere has bir nitelik değil. Akıllıca bir planla, kendinizi ve dünyayı severek gelinecek bir nokta."

Mükemmelliğe Ulaşmak Mümkün

Akademisyenlerin, koçların ve öğretmenlerin mükemmellik üzerine verdiği dersleri konu alan kitapta, mükemmellik kavramının akademik olarak incelenmesinin farkındalık yaratacağı belirtilir. Yazar bu farkındalığın hayatımızdaki mükemmelliği bulmamıza yardımcı olacağını söyler.

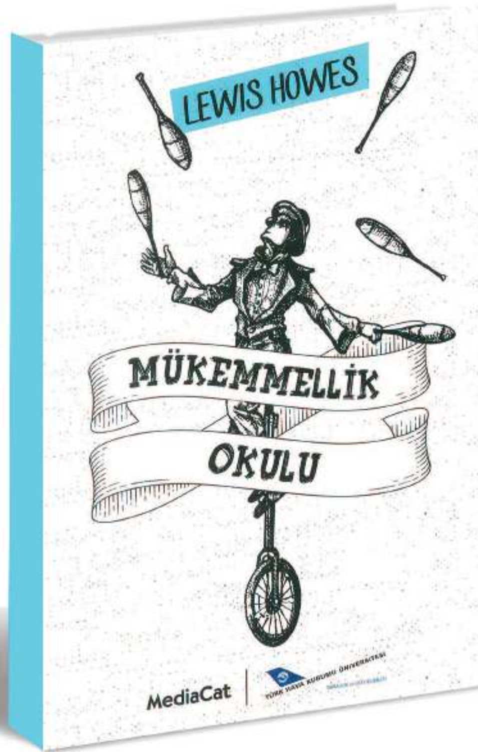
"Potansiyelle doğdun, iyilik ve güvenle doğdun. İdeallerle ve hayallerle doğdun. Azametle doğdun. Kanatlarla doğdun. Sen sürünmek için yaratılmadın, öyleyse yapma. Kanatların var. Onları kullanmayı öğren ve kanatlan."

(Mevlânâ Celaleddin Rumi)

Başarının En Büyük Şartı Disiplin

Başarılı bir insan olmak için edinmemiz gereken alışkanlıkları şöyle sıralayabiliriz:

- Doğrulukları yapmayı kolaylaştırın, yanlışlık yapmayı zorlaştırın.
- Sonuçlara değil, eyleme odaklanın.

- Bir şeyden vazgeçerek kazançlı çıkabiliriz, çevremizi değiştirmek, kendimizi değiştirmekten daha kolaydır.
- Başlamaya hazır olduğumuzda hemen başlamalıyız.
- Hedeflediğimiz bir işte başarılı olmanın en büyük şartı disiplin ve programla çalışmaktadır. Mutlu bir insan olmanın en büyük şartı ise hayattan ne istediğini bilmek ve koyulan hedef üzerinde planlı şekilde hareket etmektir.

Yeni Bir Yol Çizmenin Zamanı Geldi

Kitaptan sizler için seçtiklerimiz:

Sağlam Temeller Atın

Nasıl biri haline geldiğimiz ve dünyada yarattığımız sonuçlar, alışkanlıklarımız tarafından şekillenir. Ben hayatta hem kendimi destekleyen hem de bana zarar veren alışkanlıklar geliştirdim. Hepimiz bu yollardan geçmişizdir. Ne yazık ki çoğumuz alışkanlıkların ne kadar önemli olduğunun farkında değildir. Dünyadaki en başarılı, tatmin olmuş ve vizyonuna odaklanmış insanların günlük alışkanlıkları ve ritüelleri vardır ve başarılarını büyük ölçüde buna borçludurlar.

"Eğer hayatınızda veya işinizde mükemmelliğe ulaşmak istiyorsanız, yaptıklarınızın hepsi bir amaç ve sebeple yapılmalıdır. Yeni bir alışkanlık edinmek pek uzun zaman almaz ama aynı hızda da kaybolabilir. Gerçek mükemmellik olumlu bir şeyi defalarca yaparak gerçekleşir. Kazanmakta olduğumuz alışkanlara bir bakmanın ve dünyadaki en başarılı insanların edindiği alışkanlıkların bazılarını uygulayarak yeni bir yol çizmeye başlamanın zamanı geldi."

Çalışmanın İnsan Hayatı için Önemi

Yazar, çoğu insanın hayatta tıkanıp kalmasının sebebini, işlerin hep ters gideceği takıntısından kurtulmamaları olduğunu söyler. **"Korku hissettiğinizde ona doğru ilerleyin. Şüphe duyduğunuzda, güveninizi tesis etmek için gerekli tedbirleri alın. Başkalarının önünde yanlış bir şey yapmaktan veya kötü görünmekten korkuyorsanız, gerçek insani bağ kurmak için mütevazı ve kırılgan olun. Harıl harıl çalışmak, harekete geçmeyi, kendinizle uğraşmayı bırakmayı gerektirir."**

EZGİ AŞIK

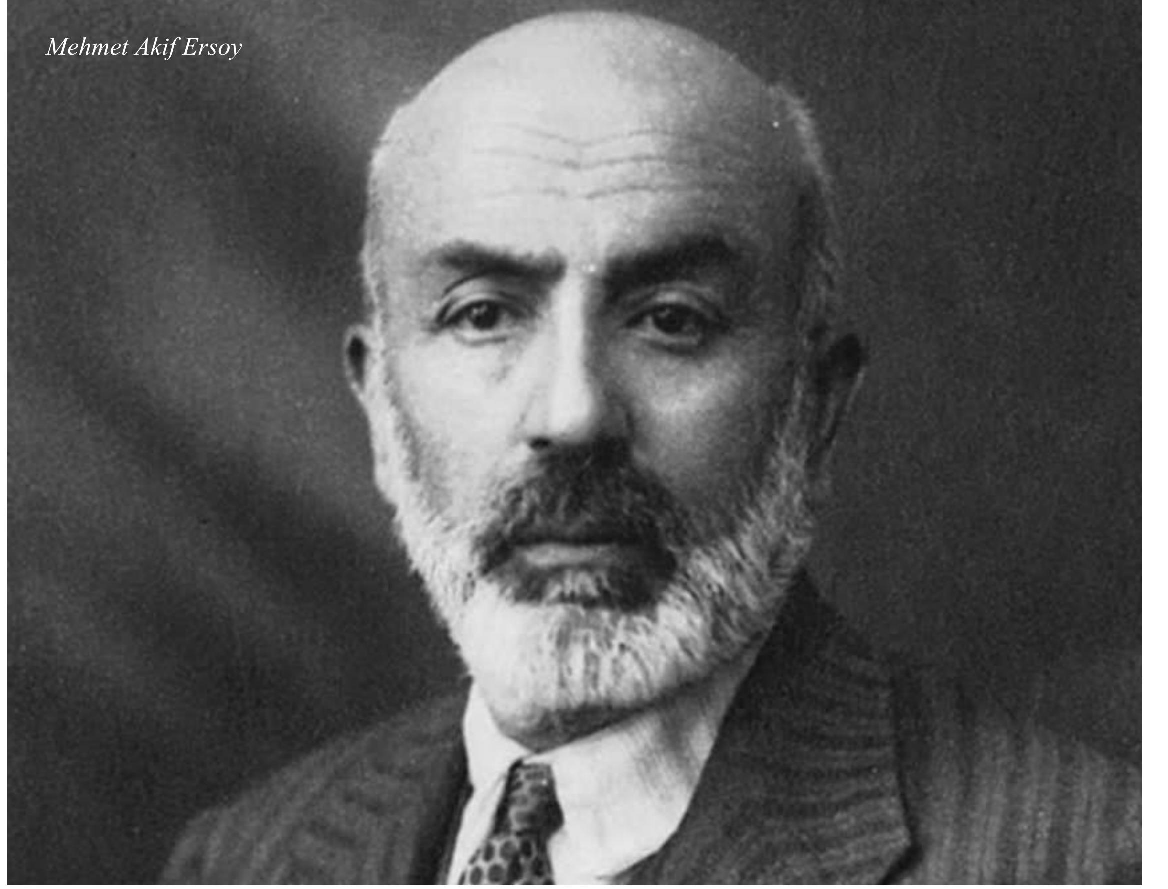
Vatan ve Millet Sevdalısı "Mehmet Akif Ersoy"

"Dedem, çok yönlü bir insan, o kadar çok yönü var ki bir yönünü bilen öbür yönünü bilmezmiş. Kendisi de anlatmazmış; ben şairim, güreşçiyim, yüzücüyüm diye."

İstiklal Marşı Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un torunu Selma Ersoy, dedesi hakkında pek bilinmeyenleri bizlere anlattı. Ersoy "Akif; içinde yaşadığı toplumun unutulmuş, kendi kaderine terk edilmiş, kimsesiz ve sahipsiz insanlarını küresel güçlerin yok etmeye çalıştığı bir milletin mücadelelerinin tanığıdır. Tanıklığından bize bıraktığı da Safahat'tır. Safahat der ki **'Hayalle yoktur benim işim, ne gördüysem onu yazdım.'** *Dedem oturup da ilham gelsin yazayım diyen bir insan değildir. Yazdığı bütün şiirler gerçektir." diyor.*

Bizler sizi Mehmet Akif Ersoy'un torunu olarak biliyoruz... Fakat Selma Ersoy kimdir?

Mehmet Akif Ersoy'un en küçük kızı Suad Hanım'ın iki kızından biriyim. 10 senedir dedemle ilgili konuşmalar, seminerler ve konferanslar veriyorum. Anadolu'dan Avrupa'ya dedem Mehmet Akif'i ve onun dönemini, çocuklara ve gençlere anlatmaya gayret ediyorum. Benim yetişemediğim noktalara hocalarımız gidiyor.

Mehmet Akif Ersoy

Okumaya Meraklı Bir Aileyiz

Dedenizden gelen bir edebi yönünüz var mı?

Ailemizde herkes yazar ve çizer. Mesela, annem çok güzel yazılar yazardı, dayım el oymaları yapardı. Bütün aile sanata eğilimli, hem müzik hem de edebiyat olmak üzere okumaya çok meraklı bir aileyiz. Bizler çocukluktan beri kitapların arasında büyüdük. Herkes kitabını alır ve bir köşeye çekilirdi.

Dedem Çok İyi Bir Babaymış

Annenizin Mehmet Akif Bey ile ilgili hatırladığı ve sizlere aktardığı anılarından bizimle paylaşır mısınız?

Annem 2000 senesinde 93 yaşındayken vefat etti. Babasını çok özlerdi. Dayımla beraber oldukları zaman çokça dedemi konuşurlardı. İlkokulda öğretmenim hep **"Selma kızım, kalk İstiklal Marşı'nı sen başlat."** derdi. Ortaokula geçtiğimde bunun çok önemli olduğunu anladım, çocukken önemini anlayamadığım şeyler yavaş yavaş kafamda oturmaya başladı. Daha sonra merak edip araştırmaya başladım. Araştırmak zaten öğrenmenin ilk adımıdır. Bilemediklerinizi annenize, dayınıza sormanız icap ediyorsa soruyorsunuz. Dedem çok iyi bir babaymış, şefkatli ve çocuklarına çok düşkünmüş ve evde olduğu dönemlerde çocuklara ne öğretmek gerekiyorsa onları öğretmiş. Hepsi çift lisan bilirlerdi. Annem çok güzel resim yapardı, dedem anneme çok iyi öğretmenlerden resim dersi aldırmış. Annem ömrü boyunca yağlı boya tablolar yaptı. Dayım, İngilizce ve Arapçasıyla hayatını kazandı. Ufak bir şey anlatayım; ben bilmece çözmeyi çok severim hâlâ da çözüyorum. Bilmecelerde eski Türkçe kelimeler çıktığında anneme **"Bu ne demek"** diye sorardım, o da bana kelimeyi tüm teferruatıyla anlatırdı. Ben **"Anne ne demek, söyle yazayım."** derdim. **"Olmaz, teferruatıyla öğren ki bir daha karşısına geldiğinde hemen aklına gelsin."** derdi. Bana o kelimenin hangi kökten geldiğini, nasıl kullanıldığını anlatırdı. Teyzelerim Cemile ve Feride ise İngilizce çeviriler yapardı. Dedem, o yoklukta ve çilede çocuklarının hepsini çok iyi yetiştirmiş. Mehmet Akif'i anlamak için dönemin şartlarını çok iyi anlamak lazım.

Olayları Dönemin Şartlarına Göre Yorumlamalıyız

Peki, Mehmet Akif'i nasıl anlayabiliriz? Anlama noktasında gençliği yeterli buluyor musunuz?

Aslında dedem ne kendi zamanında ne de hala tam olarak anlaşılmış değildir. Çünkü çok yönlü bir insan, o kadar çok yönü var ki bir yönünü bilen öbür yönünü bilmezmiş. Kendisi de anlatmazmış; ben şairim, güreşçiyim, yüzücüyüm, diye. Mesela, Mithat Cemal onu ilk tanıdığında Arapça bilen bir şair olarak düşünmüş. Hatta söylediği Fransızca bir kelimeyi anlamadığını zannedip **"Zavallı adam anlamadı mahcup oldu."** der, anılarında. Ama sonra bakmış ki Fransızcayı ana dili gibi hatta bir kitabı anında çevirebilecek kadar iyi biliyor; mahcup olmuş.

Kaç dil biliyordu? Ve gençler Mehmet Akif'i nasıl anlayabilir?

Farsça, Arapça, Fransızca ve Türkçe'nin her yerde kullanılan lehçelerini biliyordu. Temiz bir aruz kullanırdı. O zaman ki en güzel Türkçe zaten aruzdur. Mehmet Akif'i anlamak için çok çalışmak ve gerçek yollardan giderek çok araştırmak gerekir.

İsmi Ebced Hesabında Doğum Tarihine Denk Gelir

Mehmet Akif'in pek bilinmeyen yönlerini konuşmak istiyorum. Güreşe, spora çok ilgili, veterinerlik bölümünü birincilikle bitirmiş...

Dedem, 1873 yılında Fatih Sarıgüzel Sokakta doğmuş. Ancak Çanakkale Bay-

> **“Baytarlık mesleği nedeniyle Anadolu seyahatlerinde ve daha sonra Milli mücadele döneminde halkı çok yakından tanır. Çünkü dedem halktan birisidir, hiçbir zaman halka yukardan bakmamıştır. Milletini çok sevmiş, halkın ihtiyaçlarını yakından görmüş ve onların sesi olmuştur.”**

ramiç nüfusuna kayıtlıdır. Okula 4 yaşında başlamış. Babası doğduğunda Ragîf ismini veriyor. Çünkü bu isim ebced hesabında doğduğu tarihin karşılığıdır. Fakat çevresi bu ismi, telaffuzu zor olduğundan dolayı pek kullanmıyor, ismi Akif olarak değişiyor. Dedem 14 yaşındayken babası vefat eder, o zamana kadar hep Ragîf diye seslenmiş. Babası Tahir Efendi, Arnavut kökenli, İpek Kasabası'nın Suşitsa Köyü'nde doğuyor. Babası, okuyup hafız olsun diye onu İstanbul'a gönderiyor.

Okulu Birincilikle Bitirdi

Dedem, ortaokula başladığı zamanda babasını kaybediyor. Çabuk iş imkânı bulabilmek için yeni açılmış Halkalı Ziraat Mektebi'ne geçiyor. Burada 2 senesi yatılı olmak üzere toplam 4 sene okuyor ve okulu birincilikle bitiriyor. Bunu çoğu insan bilmez; ziraat müfettişi ve baytar olarak hayata 750 kuruş maaşla atılır.

İlk Yazılarına Burada Başlar

Peki, mesleğini icra ediyor mu?

Dedem, mesleği vesilesiyle 21 sene boyunca bütün Anadolu'yu karış karış dolaşıyor. Halkalı'da Doru isimli bir at varmış, yalnız o binebilirmiş. Yürümeyi de çok seviyor; Fatih'ten Halkalı Ziraat'e yürüyerek gelirmiş. Dedem kendi başına kalmayı ve sessizliği seven bir insandı. Yazılarına Halkalı'da başlamış. İlk yazdıklarını sonradan pek beğenmemiş. Okurken ilk zamanlar Muallim Naci'nin tesirindeymiş. Fakat okuldan bir hocası **“Bizim zaten bir Muallim Naci'miz var, bir ikinciye ihtiyacımız yok. Sen kendin olarak yetiş, kendi kendini yetiştir ve bir an önce Fransızca öğren.”** diyor. Dedem kendi kendine Fransızcayı anadili gibi öğrenmiş.

Bilgi Sahibi Olmayı Önemser

Mehmet Akif Ersoy hangi yazarlardan etkileniyor?

Dedemin hayatında etkilendiği çok insan var. Bunu kendisinin kaleme aldığı notlarından da aktarayım. Şiirleri, zihni ve fikri gelişiminde çok tesirli olan isimlerle ilgili der ki; **“İlk şiirlerimde birkaç şâiri kendime numune aldım: Evvelâ Ziya Paşa gelir. Naci'nin nazmı da pek hoşuma gitti. Âdeta onu kendime meşk ettim. Kemâl'den, Hamid'den de fikren çok müstefîd oldum. Eskileri de çok okumuş, sevmiştim, ilk eserlerimde onların büyük izleri görülürdü. Zannediyorum ki okuduğum Şark ve Garp muhalledâtı içinde Sa'dî'den eserleri kadar üzerimde hiçbiri müessir olmamıştır... Fransız şâirlerinden Hugo, Lamartin ile klasiklerle çok uğraştım. Daudet ile Zola'yı fazlaca okudum.”** Lamartine, Victor Hugo, Emile Zola'nın kitaplarını ana dilinden okuyor. Halkalı Ziraat Mektebinde Anadolu'yu karış karış dolaşırken insanların zaaflarını öğreniyor, onları yakından tanıyor, konuşuyor, toprağı nasıl işleyeceklerini, hayvanlara nasıl bilimsel şekilde bakacaklarını anlatıyor. Doğu'nun tüm klasiklerini okuyarak büyümüş. Özellikle Şirazlı Sadi'nin Bostan ve Gülistan'ından çok etkilenmiştir. Bostan ve Gülistan'dan dersler vermiş, ezbere biliyor. Mesela, hayvanların ancak aşı ile tedavi edilebileceklerini öğretiyor. Dedem ilme yürekten inanmış ve ileriyi gören bir insandır. Asla denildiği gibi geri fikirli değil... Şiirlerinde bilinçsiz hocalara karşı şiddetli hücumları var. Bazıları da **“Batı'ya hayrandı.”** diyor. Dedem Batı'ya hayran değildi, onların çalışmasına, çalışkanlığına hayrandı. Görevli olarak Berlin'e gittiğinde, onların ne kadar güzel çalıştıklarını görür, bizim üzerimize neden ölü toprağı serpildiğini merak eder, neden biz böyleyiz, der ve üzülür.

Bütün Şiirleri Gerçektir

Dedem 4 yaşından itibaren hem hocalarından hem de babasından Kur'an-ı Kerim öğrenmeye başlıyor. Mısır'a gittiği dönemde sürekli Kur'an mealiyle meşgul olduğu için arkadaşlarına yazdığı mektuplarında artık **“Demir Hafız”** oldum der. Milli mücadele döneminde halkı yakından tanır. Çünkü dedem halktan biridir, hiçbir zaman halka yukardan bakmamıştır. Milletini çok sevmiş ve halkın ihtiyaçlarını yakından görmüş, sesleri olmuştur. Onların namına her zaman feryat etmiştir. Dedemin doğduğu dönem ile ilgili bir not okumam gerekiyor: **“Akif'in bütünüyle anlaşılabilmesi ancak içinde bulunduğu zaman ve mekân çerçevesinde değerlendirilebilir.”** Gençlere bunu söylüyorum; şimdiki zamanı değil, o dönemi düşüneceksiniz. Dönemin şartlarında neden, niçin yazılmış, niye bunlar olmuş diye düşüneceksiniz. Çünkü insan, yaşadığı toplumun ve zamanın çocuğudur. Dedem doğduğundan itibaren savaşlar içerisindedir. Osmanlı artık uçurumun kenarına gelmiştir ve parçalanarak paylaşılmak istenmektedir. Bütün devletler Osmanlı'yı **“Hasta Adam”** olarak ilan etmiş ve her biri bir parça kopartmak için üzerimize gelmektedirler. O dönemde büyümüş ve yaşamış bir insan başka türlü nasıl olur ki... Akif içinde yaşadığı toplumun unutulmuş, kendi kaderine terk edilmiş, kimsesiz ve sahipsiz insanları küresel güçlerin yok etmeye çalıştığı bir milletin mücadelelerinin tanığıdır. Tanıklığının bize bıraktığı da Safahat'tır. Safahat der ki **“Hayalle yoktur benim işim, ne gördüysem onu yazdım.”** Dedem oturup ilham gelsin yazayım diyen bir insan değildir. Bütün şiirleri baştan aşağı gerçektir. Bu yüzden çarpıcıdır zaten.

Çanakkale Destanı'nı Burada Yazar

Mehmet Akif Ersoy İstiklal Marşı'nı nasıl yazmıştır?

İstiklal Marşına gelmeden önceki süreci değerlendirelim. Dedemin bir Berlin ziyareti var. Biz Almanlarla müttefikiz, yanlış tarafta olduklarını anlatmak için Hintli Müslümanlara camide vaaz veriyor. Orada 6 ay gibi bir sürede işleri bitiyor, vaazlar veriyor ve laboratuvarları geziyor. Atomu keşfettiklerini görüyor. Safahat'ta bize bunu anlatır. Büyük üzüntü duyuyor orada yapılan çalışmalardan; onların ne kadar çalışkan olduklarını ve bizim tam tersi bir haleti ruhiyede olduğumuzu söyler. Oradan dönüşte Necid Çöllerine giderler, Lawrence oradadır. Dedem ve beraberindeki heyet çok zorlu bir yolculuk yaparlar. Dedem Berlin'den beri hep Çanakkale'yi merak eder. Çünkü bu süreçte Çanakkale'de müthiş bir savaş var ve kaybedilirse her şey gidecek. Nihayetinde Necid Çöllerinde El-Muazzama diye bir Osmanlı istasyonunda Çanakkale'nin geçilemediği haberini alır. Sabaha kadar bir ahıra çekilir, şükür namazı kılarak Allah'a dua eder; **“Allah'ım emanetini şu destanı yazmadan alma”** diye. Sabah **“Çanakkale Destanı”** şiiri bitmiştir. Oradan dönüş başlar, İstanbul'a geldiklerinde Se-

bilürreşad Dergisini çıkarmaya devam eder ve ilimle meşgul olur. İstanbul'da bıraktığı ailesi herkes gibi zorluklar yaşamaktadır. Burada size Halkalı Ziraat'te geçen olayı anlatmadan geçmemem gerekir. Çünkü dedemin verdiği sözü nasıl sahiplendiğini bize anlatır. Halkalı Ziraat'te okurken Hasan Tahsin Efendi diye kendisi gibi bilim insanı yetişen bir dostu var. Savaşın içerisindeyiz, birimizden birine bir şey olursa geri kalan diğerinin çocuklarına baksın diye sözleşirler. Hakikaten Hasan Tahsin Efendi bir müddet sonra vefat ediyor ve bir erkek, iki kızı yetim kalıyor. Dedem onları söz, verdiği için kendi evine alıyor, beş çocuğuna ilaveten onlara da bir ömür boyu bakıyor. Gençken verilen bir söz birkaç nesil devam etti. Süheyla Teyzem benim evlilik şahidimdi. Aileler arasında güçlü bir bağ var. Mithat Cemal der ki: **"Ben her hafta gidiyorum, üstadı ziyarete. Konuşuyoruz, tartışıyoruz, şiirler okuyoruz. Bir hafta gittim beş çocuğu vardı evde, ikinci hafta gittiğimde sekiz çocukluk bir kıyamet kopuyordu."** Kim bunlar dedim; **"Evlatlarım"** demiş dedem. Ancak ölürsem sözümü tutamam diyen bir insandır. İstanbul'un işgal edilmesini her vatansever insan gibi kabul etmez. Yurdun her yerinde birtakım isyanlar başlıyor. Dedem bu dönemde Teşkilat-ı Mahsusa'nın görevlisi olarak her yere gider. Bir gün dedemin Beylerbeyindeki evine genç sivil bir subay geliyor **"Üstadı görmeye geldim, Ankara'dan bir mektup getirdim."** diyor. İçeri alıyorlar ve 15 dakika konuşuyorlar. Mektup, Mustafa Kemal Paşa tarafından gönderilmiş.

Milli Mücadele Döneminde Vaazlar Veriliyor

Dedem ertesi gün henüz 12 yaşında olan Emin dayımı yanına alıp Ali Şükrü Bey ile Özbekler Tekkesinde buluşuyor. Çok zorlu ve yorucu bir yolculuk sonunda 24 Nisan'da Ankara'ya varıyorlar. Eski meclisin kapısında Mustafa Kemal onları karşılaşıyor. Dedem kendisi için hazırlanan evde kalmaya başlıyor. Bir müddet sonra Burdur Milletvekili seçiliyor. Aslında mecliste hiç konuşması yok. Çünkü hep Anadolu'da görevlidir ve milli mücadele dönemini anlatmak için Balıkesir'den, Kastamonu'ya verdiği vaazlar çok önemlidir. Düşman, Polatlı'ya kadar yaklaşır ve Millet Meclisi taşınmak istenir, dedem ve birkaç arkadaşı askerin morali bozulur diye karşı çıkar.

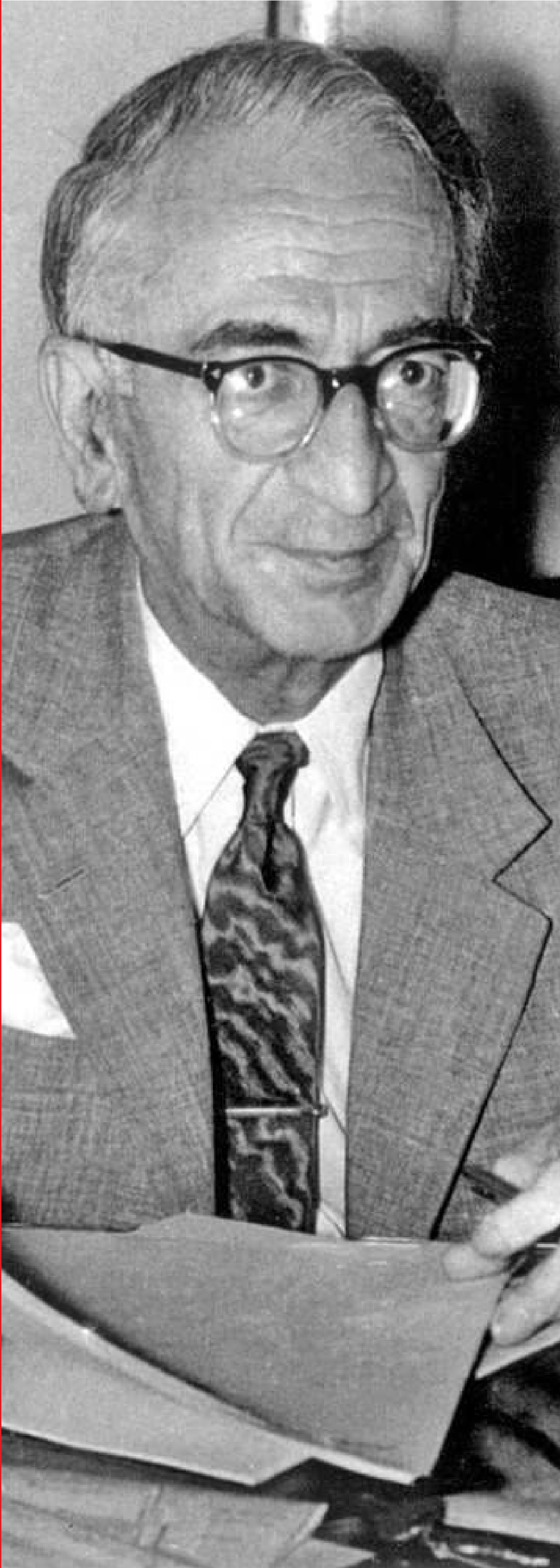
> Dedem bu dönemde Teşkilat-ı Mahsusa'nın görevlisi olarak her yere gider. Bir gün dedemin Beylerbeyindeki evine genç sivil bir subay geliyor **"Üstadı görmeye geldim, Ankara'dan bir mektup getirdim."** diyor. İçeri alıyorlar ve 15 dakika konuşuyorlar.

İstiklal Marşının yazılmasına gelince; yarışma açılması için bir heyet toplanır. Yarışmaya 724 şiir gelir, bunlardan 6 tanesi beğenilir ve mecliste okunur ama bir türlü içlerinden bir tanesi seçilmez. Mustafa Kemal Paşa **"Mehmet Akif Bey'in niçin şiiri yok?"** der, Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Hasan Basri Çantay; Akif milletvekili olduğum için yarışmaya katılmam ve para ödülü olduğu için de katiyen yazmam diyor, derler. Mustafa Kemal o zaman ikna edin, der. Hasan Basri ve Hamdullah Suphi dedeme yarışma kaldırıldı hatta para ödülü de vermeyecekler, üstelik biz boş bulunduk sizin için bir söz verdik, diyorlar. Söz mü verdiniz diye üç defa sormuş. Yarışma kalktı mı diyor, evet diyorlar, Para? Para da vermeyecekler. O zaman yazacağız diyor, yarışma bittikten çok sonra şiiri imzasız olarak teslim ediyor. İstiklal Marşı mecliste kabul edildikten sonra bütçeden dedemi çağırıyorlar, bu parayı alacaksınız diye. Dedem parayı almam diyor, meclis bir kere bütçeden bu para çıktı diye zorlar. Mehmet Akif parayı alarak **"Darü'l Mesai"** denilen şehitlerin ve gazilerin geride kalan ailelerine bağışlar. Hâkimiyet-i Milliye Gazetesinde parayı size verdiğime dair bir yazı çıksın, insanların parayı aldı ve gitti demesini istemiyorum, der. O yazı çıkınca çok mutlu olmuş. Akabinde de İstiklal Marşı bestesi yapılıyor.

"Az Bilmek için Çok Okumak Gerekir"

Peyami Safa **"Fikir sahibi olmaya mal sahibi olmaktan daha fazla ihtiyaç duyacağımız gün, gerçek zenginliğin sırrını bulacağız."** diyor.

Türk edebiyatının önemli kalemlerinden olan Peyami Safa, 2 Nisan 1899 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Babası İsmail Safa, Servet-i Fünun döneminin önemli şairlerinden birisidir. Babasını iki yaşındayken kaybeden Safa, zor bir çocukluk dönemi geçirmiştir. Sekiz yaşındayken kemik hastalığına yakalanır ve on sekiz yaşına kadar büyük sıkıntılar yaşar. Bu süreçlerde yaşadıklarını **"Dokuzuncu Hariciye Koğuşu"** *kitabında aktarır.*

Doğu-Batı Karşılaştırmaları

İsmail Hami Danişmend'in araştırmalarına göre Peyami Safa'nın babasının soyu, Fatih Sultan Mehmed Han'ın hocası Akşemseddin'e kadar gitmektedir. Eserlerinde mantık ve gerçekçiliği ön plana çıkaran Peyami Safa, romanlarında ise olaylardan ziyade karakterler üzerinden tahlillere ve psiko-sosyolojik karşılaştırmalara yer verir. Gazete yazılarında Doğu-Batı arasında karşılaştırmalar yaparak toplumda meydana gelen değişimleri ve bu değişimlerin getirdiği toplumsal sorunları, çatışmaları ele alır. Dile çok hâkim olan Peyami Safa, Nazım Hikmet ile güncel ve siyasi konular üzerinden tartışmalara girmiştir.

Öğretmenlikten Gazeteciliğe Geçiş

Küçük yaşta çalışma hayatına atılan Peyami Safa ilk olarak Posta Telgraf Nezareti'nde görev alır. Daha sonra Rehber-i İttihat Mektebi'nde müdür yardımcısı olur ve öğretmenlik yapmaya başlar. Abisi İlhami Safa'nın isteğiyle okuldan ayrılarak **"Yirminci Asır Gazetesi"**'nde **"Asrın Hikâyeleri"** başlığı ile yazılar yazmaya başlar. Abisiyle birlikte çıkardıkları **"Yirminci Asır"** isimli gazeteden sonra **"Son Telgraf"**, **"Tasvir'i Efkâr"**, **"Cumhuriyet"**, **"Milliyet"**, **"Son Havadis"** gibi birçok gazetede yazan Peyami Safa, ayrıca çeşitli dergilere de yazılar yazmıştır. Hazırladığımız dosya haberimizde Peyami Safa'nın dört kitabını inceledik.

Başlıca Eserleri: Gençliğimiz, Şimşek, Sözde Kızlar, Mahşer, Bir Akşamdı, Süngülerin Gölgesinde, Bir Genç Kız Kalbinin Cürmü, Canan, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Fatih-Harbiye, Atilla, Bir Tereddüdün Romanı, Matmazel Noralya'nın Koltuğu, Yalnızız, Biz İnsanlar...

Kitabın Öyküsü Kendi Yaşamı

DOKUZUNCU HARİCİYE KOĞUŞU

Peyami Safa

Türk edebiyatının önemli kalemlerinden olan Peyami Safa'nın bu romanı kendi hayatından izler taşır. Küçük yaşta kemik hastalığına yakalanan Safa, çocukluğunu ve gençliğini hastanelerde geçirmiştir. Hatta doktorlar bacağını kesmek isterler, fakat o kabul etmez. Bu kitabında, hastalık süresince yaşadıklarını otobiyografik şekilde romanlaştırmıştır.

Hastalığına Rağmen Yaşam Sevincini Kaybetmez

Yazar, hasta bir çocuğun ıstırabını ve yaşama olan sevgisini anlatmaktadır. Bir gün hasta bir çocuk, diz pansumanı olmak için hastaneye gider, dizindeki sargı bezini çıkardıklarını acıyla irkilir. Doktorlar durumunun kötüye gittiğini söylemesine rağmen çocuk içindeki yaşam sevgisini asla kaybetmez ve iyileşmek için başka doktorlara da dizini gösterir. Doktor Ragıp'a dizini göstermek için uzaktan akrabası olan Paşa'nın evine kalmaya başlar. Paşa, hasta çocuğu çok sever, geceleri ona kitap okur. Çocuk, Paşa'nın kızı Nüzhet'e karşı bir şeyler hisseder. Nüzhet ise çocuğa okuması için kitaplar getirmektedir.

"Kendimi çok sevdiğim an, kendime çok acıdığım an. Beni yalnız bu koruyor: Bu aşk, bu merhamet. Ve dizimin acısını duymayarak, yürüyorum, istikbalimden başka bir yere çıkan rahat ve emin bir yolda gider gibi yürüyorum. Biz, kenar mahallelerden birinde annemle yalnız oturuyorduk. Ona bu fena haberi vermekte gecikmek için eve gitmek istemedim. Felaketimizi başka biriyle takdim etmek saadettir, fakat annelerle değil, annelerle değil. Annelere anlatılan kederler taksim değil, zerbedilmiş olur: Çocuklarının felaketini iki kat şiddetle hisseden anneler, bu ıstıraplarını çocuklarına fazlasıyla iade ederler; böylece keder anadan çocuğa ve çocuktan anaya her intikal edişinde büyüdükçe büyür."

Sağlık Sorunları Psikolojisini Bozar

Yazar Peyami Safa, çocukken yakalandığı hastalık yüzünden bunalıma girer. Çünkü doktorlar bacağını kesmeyi bile düşünmüşlerdir. Romanda kendi hayatını ve yaşadıklarını anlattığı çocuk karakterde yaşadıklarının izlerini görürüz. En son gittiği doktor 3-5 kez ameliyat ile bacağının kurtulacağını ama bunun için birkaç ay hastanede kalması söyler. Çocuk iyileşmek için **"Dokuzuncu Hariciye Koğuşunda"** kalır ve ameliyatlar nedeniyle psikolojisi bozulur. Uykularında ise Nüzhet'in adını sayıklamaktadır.

Artık Gerçeklere Göre Yaşamak

Hastaneden çıkan çocuk, artık ayağının üstüne basamıyor ve pek hareket ettiremiyordur. Hastane çıkışında Nüzhet'in evlendiğini duyması onu çok üzer. Ve karar alır; artık hayatını hayallere göre değil, gerçeklere göre yaşayacaktır.

SÖZDE KIZLAR

Peyami Safa

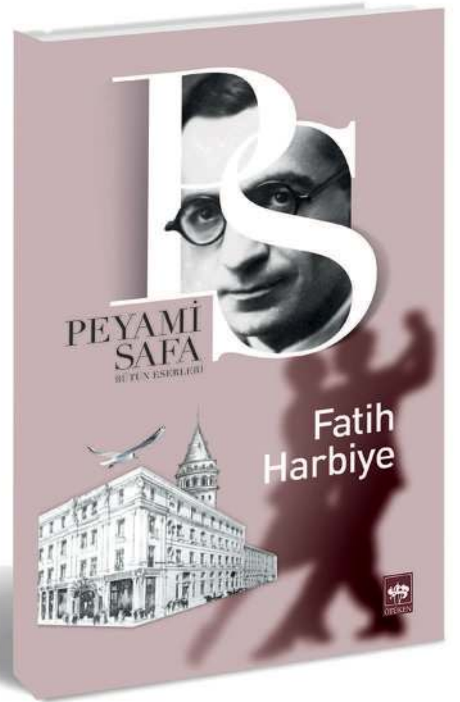
Peyami Safa'nın 1924 yılında yayımladığı **"Sözde Kızlar"** romanında kişilik tahlilleri ve karakter üzerinden psikolojik çıkarımlar öne çıkmaktadır. Kitabın ana karakteri Mebrure, Kurtuluş Savaşı'nın son dönemlerinde Yunan askerlerine esir düşmüş ve kızını da koruyabilmek için arkadaşlarına emanet eden Tuhafiyeci İhsan Efendi'nin kızıdır. Babası ortadan kaybolunca ne yapacağını bilemeyen Mebrure, İstanbul'da yaşayan uzak akrabası Nazmiye Hanım'ın yanına gider. Nazmiye Hanım bu durumdan çok mutlu olmasa da Mebrure'yi kabul eder.

Babasını Bulmaya Çalışır

Mebrure sığındığı evde hor görülür. Fakat evden atılırım korkusuyla ses çıkarmaz. İlerleyen günlerde tanıştığı Nadir, Mebrure'ye babasını bulması için yardım edeceğini söyler. Mebrure için Nadir, İstanbul'a geldiği günden beri gördüğü en iyi insandır. Nadir, Mebrure'yi yakın arkadaşı Fahri ile tanışır. Fahri, Mebrure'ye görür görmez âşık olur.

Karakterler Üzerinden Çıkarımlar

Evin oğlu Behiç'te Mebrure'ye âşık olur ve nişanlısından ayrılır. Behiç kötü bir karakterdir fakat Mebrure'yi etkilemek için davranışlarını değiştirir sonrasında Mebrure'ye evlenme teklifi eder. Mebrure'de evlenme teklifini hemen reddetmez düşünmek istediğini söyler. Behiç'in eksi nişanlısı Belma'nın abisi, Mebrure ile görüşerek Behiç'in kötü bir insan olduğunu söyler, duydukları karşısında şok olan Mebrure'de düğün hazırlıklarını sonlandırır. Olaylar hızla gerçekleşirken, Mebrure babasını bulur ve Fahri'yi de yanına alarak Anadolu'ya göç eder.

FATİH HARBİYE

Peyami Safa

Peyami Safa **"Fatih Harbiye"** romanında karakter üzerinden toplumsal çıkarımlar yapmaktadır. Neriman ile Şinasi çocukluktan beri yakın arkadaşlardır. Fa-

Peyami Safa **"Biz İnsanlar"** kitabında Kurtuluş Savaşı döneminde Anadolu'da yaşananları konu alır. Kitabın başkahramanı Orhan, İstanbul'da muallim olarak çalışıyordu, bir gün sınıftan kısa bir süreliğine ayrılır ve sınıfa geri döndüğünde kötü bir olay ile karşılaşır.

kat Neriman'nın davranışları ve tavırları değişmeye başlar.

Doğu ile Batı Arasındaki Fark

Doğu ve Batı karşılaştırmasını karakterler üzerinden tahlil eden Safa, Batılılaşmanın kişiler üzerindeki olumsuz etkilerini inceler. Neriman karakteri kendi medeniyeti yerine Batı medeniyetini benimsemekte ve Batı'nın değerlerine ait olan her şeyi sevmektedir. Bu yüzden İstanbul'da Beyoğlu'nu çok sever, oturduğu Fatih semtinden tramvay ile sürekli Beyoğlu'nda gider. Neriman kendi gibi Batı'nın değerlerine benimseyen Macit ile tanışır ve ona çok büyük hayranlık duyar.

Huzurlu Günlerine Geri Döner

Neriman'a ters bir karakter olan Şinasi, Batılılaşmaya karşıdır ve öz kültürünü korur. Neriman bir gün Şinasi'ye yalan söyleyerek Macit ile buluşmaya gider. Fakat Şinasi bu yalanının farkına varır ve Neriman'dan uzaklaşmaya karar verir. Macit, Neriman'ı zenginlerin katılacağı bir baloya davet eder. Neriman, babası Faiz Bey'den baloya gitmek için izin almaya çalışır.

Babası Neriman'a baloya Şinasi ile gitme şartı koyar. Neriman balo için Beyoğlu'ndan kendisine bir elbise alır. Dönüşte ise dayısının evine uğrar. Dayısının kızlarından dinlediği bu hikâye ile hayatı değişir: **"Fakir bir Rus gitaristle yaşayan bir Rus kızı, az parayla yaşamak kendisine ağır geldiği için onu terk ederek, tanıştığı zengin bir Rum ile evlenir. Fakat bu zenginlik içindeki hayatta eskisinden çok daha mutsuz olur. Bu hayattaki her şeyi ve çevresindeki insanların davranışlarını basit ve yapmacık bulur. Pişman olarak tekrar fakir Rus gitariste döner. Fakat adam kendisini kabul etmez. Buna dayanamayan Rus kızı intihar eder."**

Neriman dayısının kızlarının anlattığı bu hikâyeyi kendi yaşamına benzetir ve yanlış bir yoldan gittiğini anlar. Şinasi ile en kısa sürede evlenmeyi kabul eden Neriman, huzurlu günlerine geri döner.

BİZ İNSANLAR

Peyami Safa

Peyami Safa **"Biz İnsanlar"** kitabında Kurtuluş Savaşı döneminde Anadolu'da yaşananları konu alır. Kitabın başkahramanı Orhan, İstanbul'da muallim olarak çalışıyordu, bir gün sınıftan kısa bir süreliğine ayrılır ve sınıfa geri döndüğünde kötü bir olay ile karşılaşır.

Batılı Bir Aile ile Doğulu Bir Aile

Öğrencilerinden Cemil ve Tahsin kavga ederler. Tahsin, Cemil'e taş atar. Tahsin'in babası Cemillerin yalısında kayıkçı olarak çalışmaktadır. Cemil'in ailesi tam bir Avrupa düşkünüdür, hatta yalılarına Fransız bayrağı bile asmışlardır. Cemil'in babası öldükten sonra annesi çok değişmiştir. Bir keresinde Tahsin'in babasına **"Eşek Türk"** diye bağırır. Tahsin'in babası bu olaya çok sinirlenerek Cemil'in annesini iter ve kadın yaralanır. Tahsin'in babası 6 ay hapis cezası alır. Annesini erken yaşta kaybeden Tahsin şimdide babasız kalarak, sokaklarda yaşamaya başlar. Halk, hem Mustafa'ya duydukları saygıdan hem de küçük çocuğun durumuna üzüldükleri için onu yatılı okula yazdırırlar.

"O gece Orhan yatağında birdenbire gözlerini açtı. Onu uyandıran şey, gürültü ve kâbus gibi dışarıdan veya içeriden gelen dik bir tesir değildi. Ne yüreğinde bir sıkıntı, ne şuurunda bir karıncalanma, ne de başında yastıktaki yerinden kaymış olmak gibi ense ve boyun adalelerini sızlatan bir kan toplantısı. Elinin altında bulundurduğu kibriti çakarak başucundaki dolabın üstünden saatini aldı. On biri yirmi geçiyor. Yatalı iki saat bile olmamıştı."

Tahsin Karakteri Anadolu'yu Temsil Eder

Muallim Orhan ise bu olayı Anadolu'nun içinde bulunduğu durum ile özdeşleştirir. Atılan taşı ise Anadolu'nun Kurtuluş döneminde verdiği bağımsızlık mücadelesine benzetir. Muallim Tahsin'e duyduğu merhametten dolayı okuldan atılmaması için mücadele verir. Okul müdür yardımcısıyla arası kötü olan Orhan, Tahsin'in okuldan atılmaması için elinden geleni yapar. Okulun müdürü Tahsin'i okuldan atmaz fakat karşılığında Orhan'ın okuldan ayrılmasını ister. Muallim ise bu teklifi kabul eder. Okuldan ayrıldıktan sonra geçim sıkıntısı yaşamaya başlar. Fakat bir gün amcasının eşinden gelen bir mektup ile hayatı değişir, çünkü artık zengin biri olmuştur. Amcası ölmeden bütün mal varlığını yeğeni Orhan'a bırakmıştır. Kurtuluş dönemindeki toplumsal yapıya ışık tutan Peyami Safa, karakterler üzerinden psikolojik çıkarımlar yapar.

Peyami Safa Sözleri

- "Sevgi ile nefret arasında çok ince bir çizgi vardır. Birisinden nefret ediyorsanız ve bir gün onu yenemeyeceğinizi anladığınız zaman onu sevmeye başlarsınız."
- "Kaderinin şoförü sensin. Emin ol. Onu dram istikametinde sürme. Biraz gül, yahu! Değmez vallahi bu dünya."
- "Vazgeçilmez sanma kendini. Toprağın altı, kendini vazgeçilmez sanan insanlarla dolu!"
- "İnsan ne de çok bilmiyor kendini."
- "İstediğin her şeyi yap ve yapabileceğin şeyi iste, hiç bir kaideye kulak asma. Yaşamanın sırrı budur."
- "Güzel fakat uygulaması olanaksız sözler, kokusuz güzel çiçeklere benzer."

YUSUF SAMİ KAMADAN

Rus Edebiyatının Güçlü Kalemi "Alexandr Puşkin"

Puşkin'in eserlerinden bahsetmeden önce kendisinden bahsetmek yerinde olacaktır. Zira 37 yıllık kısa ömründe neredeyse kalem oynatmadığı edebî başlık kalmayan Puşkin, pek çok edebiyatçı için Modern Rus Edebiyatının kurucusu kabul edilir.

"Yarın muhafız birliği yüzbaşısı olabilirsin… Boşver! Dokunma, er olarak kalsın, doğru söylenmiş bir söz! Dert nedir görsün."

YEVGENİ ONEGİN

Puşkin

Memuriyet görünümlü 4 yıllık sürgün döneminde "**Kafkasya Tutsağı**", "**Bahçesaray Çeşmesi**" ve "**Çingeneler**" gibi önemli eserlerini kaleme aldı. "**Yevgeni Onegin**"i yazmaya burada başladı. Yazdığı bir mektubunun resmi makamların eline geçmesiyle memuriyetten çıkarılan Puşkin, iki yıl sürecek bir başka sürgüne gönderildi.

Özgürlüğe duyduğu hasreti Puşkin "**Yevgeni Onegin**"inde açıkça işler. Hatta eserde hâkim olan hüzün ve karanlık dili, Puşkin'in bu eseri yazarken o dönemde içinde bulunduğu sürgünden izler taşır.

Pek çok yarım eserini sürgün döneminde tamamlayan Puşkin, "**Yevgeni Onegin**"i bu dönemde yazmaya devam eder. 1823 yılında yazımına başlanan eser, böylece sekiz yıllık bir zaman zarfında tamamlanmış oldu. Dönemin eleştirmenlerinden Belinski'nin deyişiyle "**Yevgeni Onegin**" Rus yaşamının bir ansiklopedisini oluşturmuştur. "**Yevgeni Onegin**"in en önemli özelliği, o dönem Rusya'sında revaçta olan pek çok şeye getirdiği tenkittir. Özellikle zamanın modası, sosyate, şehir yaşamı bu eleştirilerden bolca nasibini alır. Mesela, eserin başkahramanına sosyete hitaben şöyle söylettirir Puşkin:

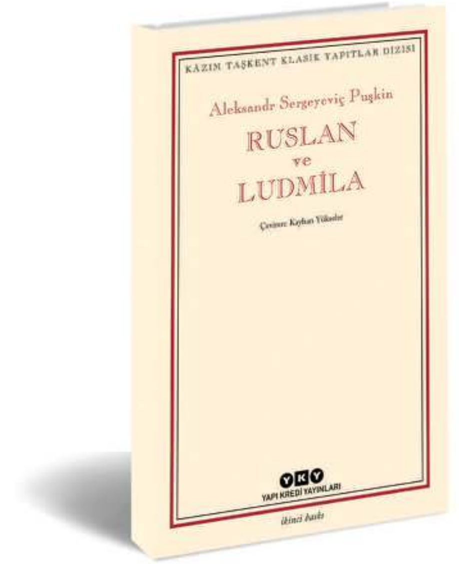
"Verimsiz kuruluğunda bunların konuşmalarının,
Sorularının, haber vermelerinin ve dedikodularının,
Parlamıyor bir düşünce yekpare günler boyunca,
Kazara bari olsun, hazırlıksızca olsun;
Gülümsemiyor hiç bunlarda mahmur us,
Ürpermiyor yürek, şakadan bile olsa.
Ve gülünç bir sayıklamaya bile
Rastlamak olaysız sen de boş sosyete."

Yine dönemin modasına getirilen eleştiri de pek çok kez eserin sayfalarında kendisini gösterir:

"Fakat pantolon, frak, yelek
Tüm bu sözcükler Rusçada yok;
Oysa görüyorum, eksikleniyorum karşınızda bundan,
Zaten yoksul olan biçemim benim
Çok daha az renkli durabilir."

Puşkin'in ölümünden sonra yayınlanmış olan "**Yevgeni Onegin**" şiir formatında on dört dize ile yazılmış bir roman olması özelliğiyle farklılık arz eder. Onegin, içinde bulunduğu sosyete hayatından artık bıkmış bir gençtir:

"Erken içinde onun soğudu duygular;
Yüksek toplumun onu usandırdı gürültüsü..."

RUSLAN VE LUDMİLA

Puşkin

Puşkin'in 21 yaşında yazdığı bu eser, şiir formatında kaleme alınmış bir masaldır. Eser, her ne kadar masal olsa da gerçek kahramanları içinde barındırıyor. 9. Yüzyıl ile 12. Yüzyıl arasında varlığını sürdürmüş Kiev Knezliği'nin kralı Vladimir bunların başında geliyor.

Konu itibariyle Ruslan ve Ludmila, eserin hacmine nazaran oldukça renklidir. Vladimir'in yiğit şövalyelerinden biri olan Ruslan, Vladimir'in kızı Ludmila ile evlendirilir. Fakat Ludmila düğün gecesi kaçırılır. Prensesi gizliden gizliye seven başka üç şövalye ile birlikte Ruslan eşini aramaya koyulur.

"Ruslan uzaklarda dörtnala gidiyor;
Ormanların, kırların ıssız kuytularında
Alışkın bir düşünceyle gönlü akıyor
Ludmila'ya ve mutluluğuna.
Diyor ki :"Bulacak mıyım can yoldaşımı?
Nerelerdesin benim gönlümün sultanı?"

Puşkin bu eseriyle de kendisinden sonra gelecekler için bir çığır açmaktadır. Yine Belinski'nin söylemiyle "**Ruslan ve Ludmila'nın gün ışığına çıkması, Rus yazın tarihinde yeni bir dönemin başlamasına yol açmıştır.**"

LEYLA BAŞARAN

“Ebru’yu Resimle Birleştirdim”

Ebru sanatını resimle buluşturan ressam Garip Ay, ebru sanatının estetiğini bizlere anlattı. Ay, **“Ebruda bütün hamleleri geriden alıyorsunuz. İlk yapmanız gereken şey kareyi ters okumanız. Bu yüzden çok yorucu ama çok güzel… Ebrunun insanı tahmin bile edemeyeceği bir noktaya ulaştırma özelliği var. Bu özel tarafın sürekli değişmesi sizi olduğunuzdan farklı bir yere alıp götürüyor.”** *diyor.*

> “Van Gogh doğulu bir figür benim için resimlerinde sanki suyun üzerine yapılmış hissi veriyor. Çünkü çizimlerinin hepsi hızlı şekilde yapılmış, izlenimcilere ebru hissini veriyor.”

Resim yapmaya nasıl yöneldiniz?

Resim defterimi elime aldığım ilk günden beri daha fazla resim yapmak istediğimi anladım. Çünkü resim yaparken çok mutlu oluyorum. Sosyal ilişkileri güçlü olan bir çocuk değildim, resme yönelmem bundan da kaynaklanıyor olabilir. Eğitim hayatıma yatılı okulda başladım; öğretmenler bizlere resim defteri, kitap dağıtırlardı. Ben resim defterimi ilk elime aldığımda abim yedinci sınıftaydı. Bana; **“Şimdi sana nasıl resim yaptığımı göstereceğim.”** demişti. İki dağ, bir dere ve ormanlık evler çizmişti. Abim çizim yaptıkça heyecanlandım ve bütün gün onun yaptığı resmi çizmeye çalıştım, en sonunda resim defterimdeki bütün sayfaları bitirmiştim.

Resime olan ilgiliniz abinizle mi bağlantılı?

Hayır, abim hiç resim yapmaz kendisi fizikçidir. Yaptığı çok basit bir çizimdi. Küçükken kütüphanelerde resim yapmayı çok severdim; çünkü büyük ansiklopedilerin içinden kuşe kâğıdında büyük ressamların çizimleri çıkardı. Onların çizimlerini inceler ve öğrenmeye çalışırdım.

Resim Bir İletişim Aracı

İletişime kapalı bir çocuktum ve bu yüzden resme yöneldim dediniz, biraz açar mısınız?

Olgunlaşmaya başladığımda; resmin bir iletişim aracı olduğunu anladım. Çünkü insanlarla iletişim kurmak istemediğimiz zamanlarda kendimizi yazarak veya çizerek ifade etmeye başlarız. Bu durum sadece resim

için geçerli değil, yazıya dökülen sözler içinde geçerli... Buna iletişim en fakir hali ya da en güçlü hali diyebiliriz. İlkokulda resim öğretmenim ressamların eskizlerinin olduğu bir kitabı göstermişti. Ben **"Hocam bir fotokopisini çekebilir miyim?"** demiştim. 1996 yılıydı çok iyi hatırlıyorum, bir tane çektirdim, daha sonra **"Bir tane daha çeker misiniz?"** dedim. Sonra kendimi hırsız gibi hissettim, çünkü öğretmenime bir fotokopisini çekebilir miyim demiştim ama ben iki tane çektirmiştim. Kitaptaki çizimler beni çok etkilemişti, hepsini incelemiştim.

Sanat Tekniklerimizi Geliştirmeliyiz

Ebruya nasıl yöneldiniz?

Kişisel olarak ebru ile ilgilenen birisi değildim. Çünkü bu disiplinin uygulanmasının pratikleşmediğini düşünüyorum. Bugün yeryüzündeki en sıradan disiplinlerden birisi olan sulu boyanın uygulayıcıları beş milyonu geçer, özeleştiri yaptığımızda ise ebru ile ilgilenen insan sayısı ancak iki haneli rakama denk düşer. Mesela, ebruda 150 yıldır kullanılan '**bız çubuğu**' neden hâlâ ayakkabıcının ayakkabısını delmek için kullandığı alet boyutunda ve neden kötü estetikte? Sanat araçlarımızı estetikleştirmeli ve tekniklerimizi geliştirmeliyiz. 15. Yüzyılda boyaları güzel yapıp gelecek kuşaklara boya üreten sanatçılar var. 1960'larda bir kütüphanenin restorasyon bölümündeki bir çalışan ebru yaparken, ebru tarağına raylı bir sistem kurar ve işini daha özenerek yapmaya başlar. Her sanatın bir metodu ve tekniği var. Bu yüzden ebru sanatını basitleştirmemeliyiz.

Ebru İnsanı Farklı Bir Noktaya Götürüyor

Ebrunun estetiği nedir? Ebru ile yağlı boya arasında estetik fark var mı?

Sulu boya ve yağlı boya diye bir teknik var. Siz sulu boya ile yağlı boyayı kullanmaya çalıştığınızda zaman kaybedersiniz ya da yağlı boyayı sulu boya gibi kullanmaya başladığınızda bir günde yapacağınız işi otuz günde tamamlayabilirsiniz. Sulu boya kendi başına hareket edebilme kabiliyetine sahiptir, kendi içinde renk geçişleri resme lezzet verir. Yağlı boya ise örtücü bir özelliğe sahiptir. Resme duman etkisi verir ve kendine ait bir özelliği vardır. Ebruda ise bütün hamleler geriden gelir. İlk yapmanız gereken şey gözünüze getireceğiniz kareyi resmen ters okumanız. Bu yüzden çok yorucu ama çok güzel... Ebrunun insanı tahmin bile edemeyeceği bir noktaya ulaştırma özelliği var. Bu özel tarafın sürekli değişmesi sizi olduğunuzdan farklı bir yere alıp götürüyor. Ebruda hacimli bir kavram yapmak istiyorsak kütlenin nasıl olduğunu bilmemiz gerekiyor ya da renkli bir şey yapmak istiyorsak rengin hakkını vermemiz gerekiyor.

Van Gogh'un "Yıldızlı Gece"si.

Doğulu Bir Figür Olarak

Ünlü ressamların özellikle Van Gogh'un "Yıldızlı Gece", "Sessiz Çığlık" tablolarını ebruya dönüştürdünüz. Van Gogh'un sizin için önemi nedir?

Bu çok sıradan bir iş; mütevazı davranmıyorum ya da kibir yapmıyorum... Van Gogh doğulu bir figür benim için resimlerinde sanki suyun üzerine yapılmış hissi veriyor. Çünkü çizimlerinin hepsi hızlı şekilde yapılmış... Tuvalin üzerinde boyayı karıştırma davranışı tıpkı suyun üzerine boyayı karıştırma hissini uyandırıyor, izlenimcilere ebru hissini veriyor. Bu yüzden ben de Van Gogh'un **"Yıldızlı Gece"**sini denedim.

Resimlerini Teknolojiyle Buluşturuyor

İlham aldığınız bir sanatçı var mı?

Var, insan olarak kısa bir hayat yaşıyorsun ve bugün birinden etkilenirken yarın başka birinden etkilenmeye başlıyorsun. Fakat insanı etkileyen isimler, düşünceler ve yazılar bugün aslında konuşmalarına sebep olacak hikâyelerden oluşur. Ben kişisel olarak grafikerlere bayılıyorum. Plastik sanatlar adına konuşmak istersek; 15. Yüzyılda Mehmet Siyah Kalemin minyatürleri eşsiz. Hat alanında Ahmet Karahisar'ın hatları, vavların gözünü turunculaşması... Mesela, Refik Anadol diye bir sanatçı var. Türkiye'de sergisine en çok ilgi gösterilen ressamdır, çünkü eserlerini bir yazılımcı gibi çiziyor. Eserlerini teknoloji ile buluşturup su efekti veriyor.

Ebru ile resmi birleştirme projesi nasıl ortaya çıktı?

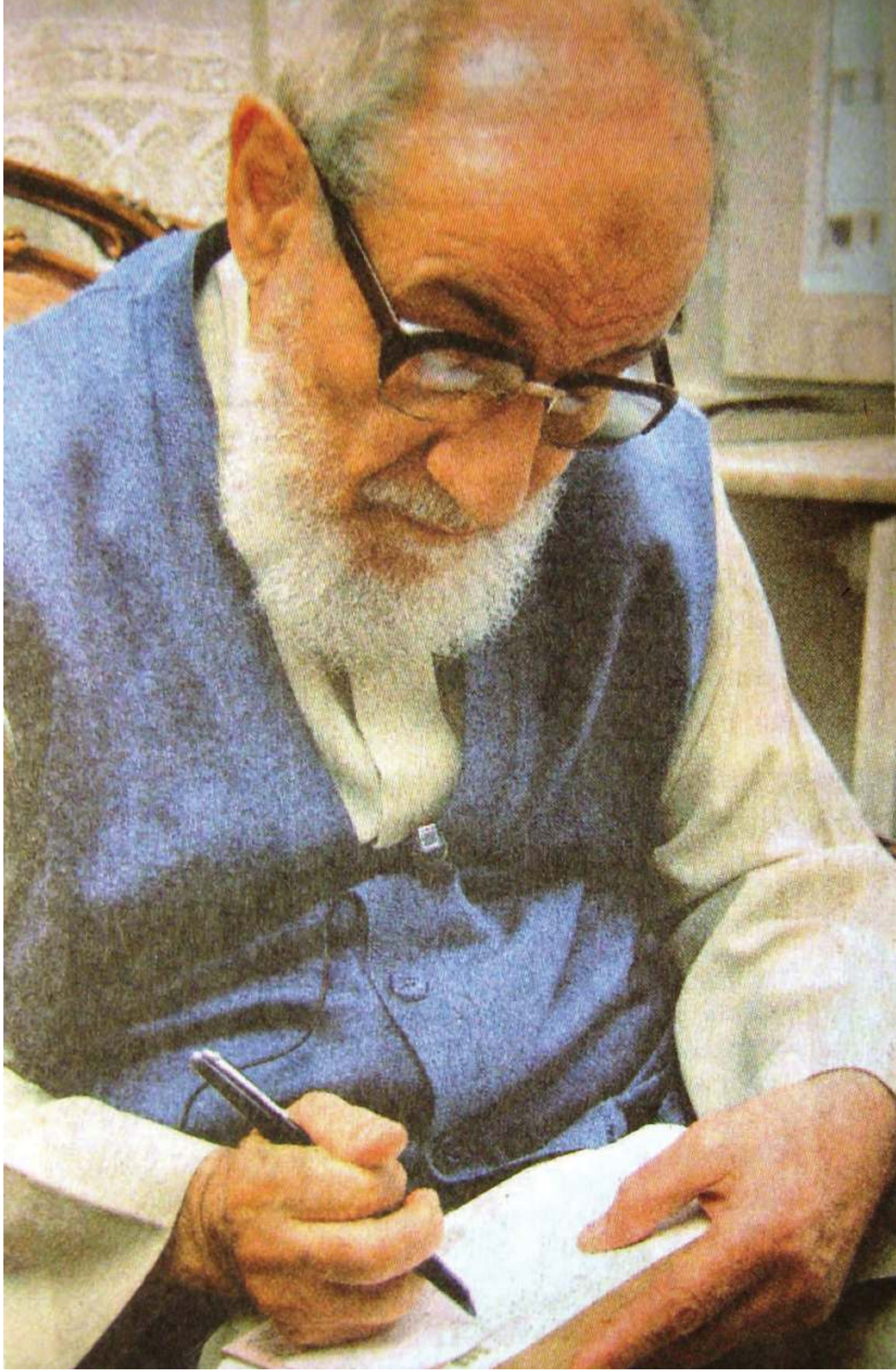
Ebru sanatında var olanı takip etmek iyi bir yol değildir. Sanat, var olanı anlamak ve onu kendince yorumlayabilme beceresidir. Bu yüzden ebrunun tekniklerini ve sanatını güncellenmeliyiz. Ebruda alışa gelmişin dışında bir şey yapmak gecikmiş bir birleşendir. Toplum olarak hem doğuya hem de batıya yakınız, bu yüzden doğunun sanat disiplinleriyle batının edinimlerini birleştirmek kaçınılmazdı.

Resim yaparken müzik dinler misiniz? Nasıl resim yapıyorsunuz?

Resim yaparken müzik dinlemem hatta bir sinek sesinden bile rahatsız olurum. Fakat yapmak istediğim resmi biliyorsam, müzik veya ses beni rahatsız etmez aksine mutlu eder. Eğer ebru yapıyorsam dikkatimi dağıtmamak için sessiz ortamda çalışırım.

MAKALE

KÂMİL BÜYÜKER

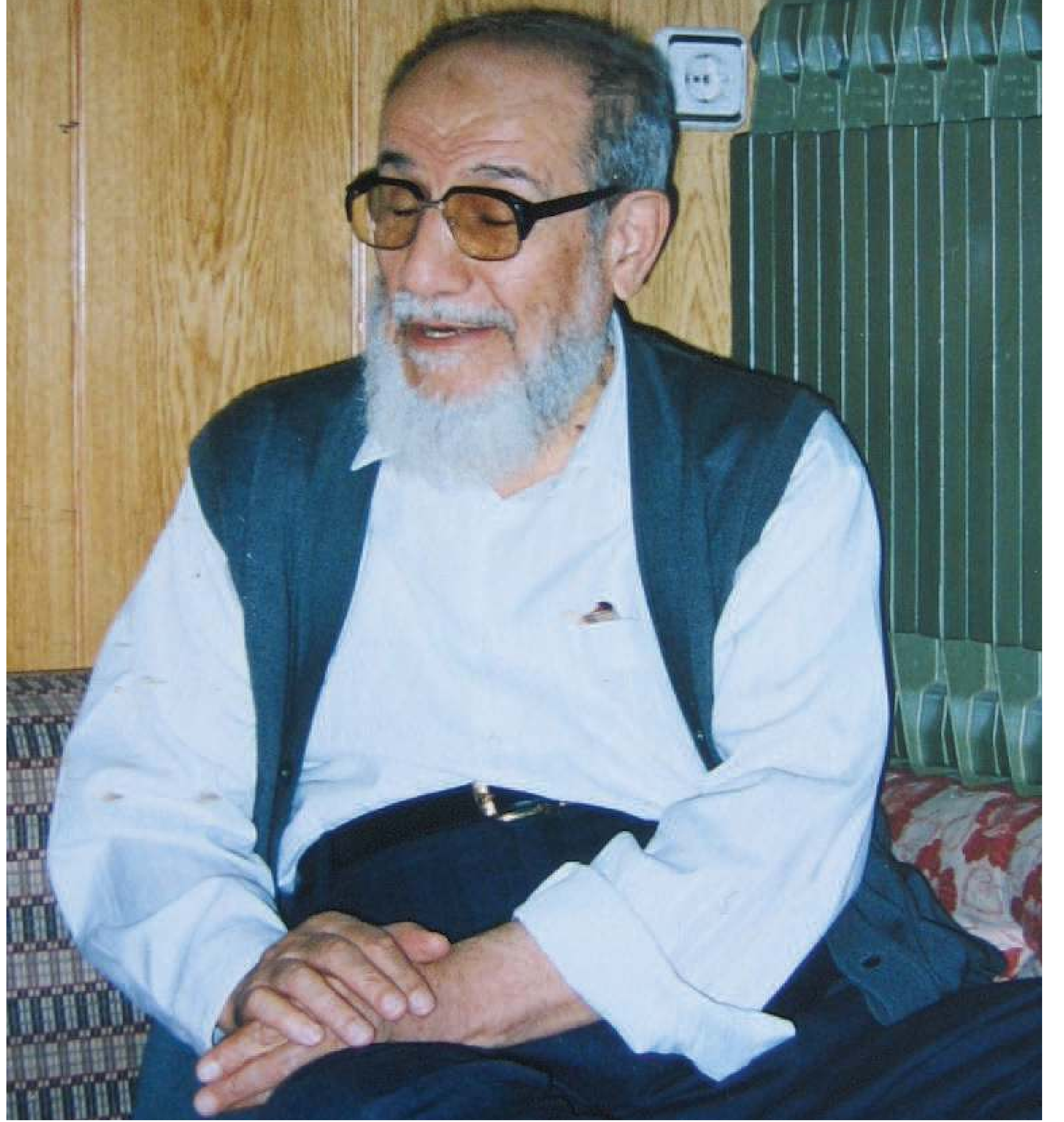
Yüzü Medine'ye Dönük İsim "Ali Ulvi Kurucu"

Ömrünün 60 yılını Medine'de geçirmiş, o kutlu beldelerde ömrünü nihayete erdirip, Kutlu Resul'e komşu olmuş bir isimdir, Ali Ulvi Kurucu.

Bir zaman Medine günlerini anlattığı televizyon programında o hisli yürek, kalbi gibi naif ses Peygamber sedası ile sesleniyordu bizlere. O naif ve içli ses, gözümüzden ve gönlümüzden hiç eksik olmadı. Nihayet Konya'da başlayıp, Medine günlerine uzanan hayat çizgisi Ertuğrul Düzdağ'ın görüşmeleri ve konuşmaları kitaba büründürmesi ile ayrı bir güzellik kazandı. Ali Ulvi Kurucu'yu daha yakından tanıma imkânı bulduk. Şimdilik 4 cilde sığan doğduğu büyüdüğü, havasını teneffüs ettiği sadece Konya'yı değil, 80 yıla sığan ve büyük kısmı yani 60 senesi Medine geçen o kutlu iklimi de bizimle paylaşmış oldu.

Yüceliğe Doymayan Bir Ruh...

1922 yılında Konya'da başlar Ali Ulvi Bey'in hayat yolculuğu... İlk on sekiz yıllık dönem Konya yıllarıdır. Sonrasında altı yıl Kahire'de eğitim yılları ve ömrün geriye kalan en bereketli zaman dilimleri Medine-i Münevvere yıllarıdır. Konya'nın manevi öncülerinden Hacı Veyis Efendi'nin torunu, İbrahim Efendi'nin oğludur. Yine Konya deyince ilk akla gelen isimlerden Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi de amcasıdır. Mısır'da hocası olacak Yozgatlı İhsan Efendi, daha ismini duyar duymaz "**Hem Ali hem Ulvi, ikisinde de yücelik var. Demek ki senin ruhun yüceliğe doymuyor. Öyle ol inşallah.**" diyecektir. Soy ismini ise din korucusu yani "**Korucu**" olarak koyan amcazâdesi, aynı soy isimle birilerinin var olduğunu öğrenince "**Kurucu**" olsun demiş. Yani tesis eden, müessis, manasına...

Konya'dan Kahire'ye; Kahire'den Medine'ye..

Hafızlık ve ilk tahsil dönemini Konya'da geçiren Ali Ulvi Bey, 1939 yılında aynı zamanda imam olan babası İbrahim Bey'in çocuklarına dini tahsil aldırmak düşüncesi ile Medine'ye hicretinde babasının yanındadır. Medine hicreti Ali Ulvi Bey'e Kahire'de el-Ezher'de eğitimin kapısını aralayacaktır. Kendi ifadeleriyle Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, Zahidü'l-Kevseri, Yozgatlı İhsan Efendi gibi Türk hocalar sayesinde hiç yalnızlık, yabancılık çekmeyecektir. Bunu kendisi için büyük bir nimet olduğunu da ifade edecektir. Öyle ki Yozgatlı İhsan Efendi, kendisine yazdığı mektuplarda "**Evlad**" hitabıyla başlayacak, Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi de "**Nur-u dîdem**" (gözümün nuru) diye başladığı mektuplarını "**Manevi pederin**" cümlesi ile bitirecekti. Ezher'deki tanışıklıklarında yine Mustafa Runyun, Ali Yakup Cenkçiler, Miralay Sadık Beyler yanında Filistin Müftüsü Şerif el- Hüseyni ve Hasan el-Benna gibi isimler de kalıcı iz bırakmıştır.

Kütüphane Müdürü Olur

Bereketli geçen Ezher günleri, 1946 yılında babasının vefatını haber veren mektupla tercih noktasına gelir ve Ezher'deki eğitim hayatını istemeyerek de olsa sonlandırır. Medine'de bir süreliğine küçük çaplı ticaretle uğraşsa da bir süre sonra Mescid-i Nebevi duvarına bitişik "**Mahmudiye**" ve hemen karşısında bulunan Osmanlı döneminden kalma ve yazmalarıyla şöhret bulan "**Şeyhülislâm Arif Hikmet Bey**" kütüphanelerine müdür olmuş ve 1985 yılına kadar önemli hizmetlerde bulunmuştur.

Dede Duası: "Hediyenin En Güzeli Nasihattir."

Ali Ulvi Bey'in, dedesinin daha çocukken ettiği nasihatler hep kulağındadır. Cami hizmeti de olan dedesi, akşam ile yatsı arasında camide kalır, yatsıyı kıldırdıktan sonra çağrıldığı sohbet toplantılarına gidermiş. Davetlere, ziyafetlere gitmez, sadece irşad vazifesi olursa tercih edermiş kendisine şunları söylermiş: "**Oğlum, hadis-i şerif var; hediyelerin en güzeli hikmetli bir söz, bir nasihattir. Sözlerin en güzeli de Allah ve Resulullah (s.a) kelamıdır. Bir kimseye bilmediğini öğretmek, bildiğini hatırlatmak, kalbine bir ışık damlası düşürmek, bir kıvılcım, bir alev koyabilmek, benim için en büyük kazançtır.**" Gittiği yerler bazen çok uzak olur Ali Ulvi bey sorarmış: "**Dede, çok uzak gelmiyor mu size?**" "**Oğlum ben yolda boş durmam. Hatim indiririm.**" *(Üs-*

tad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar bir, Ertuğrul Düzdağ, Kaynak yay., Haziran 2007, s.153) Elbette irşadı kendisine vazife edinmiş ve hayatında malayaniye yer vermeyen bir dededen hizmet ehli bir torun dünyaya gelecektir. Ali Ulvi Bey, Medine günlerine dair yazdıklarına, dostlarının beyanlarına baktığımız vakit, kendisinin, kapısının, gönlünün, sofrasının hep açık olduğunu görüyoruz.

İlk Şiir ve İkinci Bir Âkif'in Doğumu

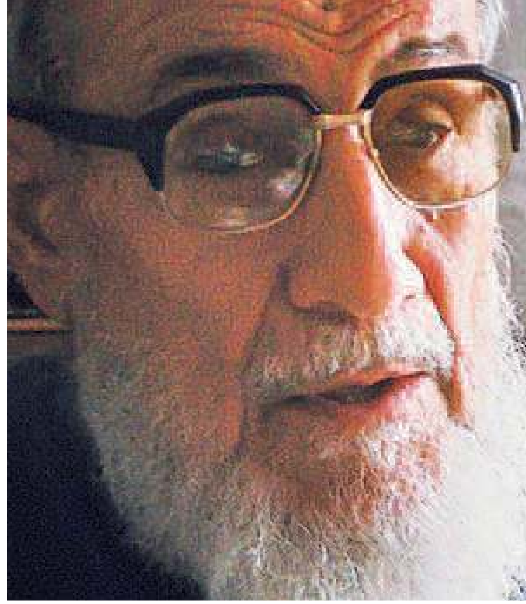
Şiire ilgisi küçük yaşlarda başlayan Ali Ulvi Bey o demleri şöyle anlatıyor: **"Küçüklüğümden beri ruhumun derinliklerinde güzele, iyiye ve doğruya karşı bir aşk çağlayanının coşup taştığını hissederdim. Evimizin Konya'nın en mütedeyyin ve en muhafazakâr bir hanesi olması hasebiyle merhum dedem, amcam ve babam civarımda adeta göklerden yeryüzüne inen melekler gibi indiler. Bu üç zevatın hakkında görüdüklerim, bildiklerim bir mülakata sığmaz. (...) Şiire karşı, kara sevda denecek bir hayranlık meylini kalbimde duyardım. "İşittiğim dinî ve gayr-ı dinî bir güfteyi ilk dinleyişte ezberlerdim!" desem mübalağa etmiş olmam. Bu hâl yıllarca ruhumda kaynayıp coşmuştur."** *(Nesillerin Mirası, Yazar yayınları, Mayıs 2014, s.52)*

Aruzu Çok İyi Kullanırdı

Ali Ulvi Bey'in çocuk yaşlarda iken yaptığı bir de duası vardır. **"Allah'ım beni Âkif gibi şair, Cenab Şehabettin gibi yazar eyle"** diye... Nitekim duasının kabul olduğunu, Allah'ın lütfu sayesinde aruzu çok iyi kullanan ve **"İkinci Âkif"** sıfatına layık görülen bir isim olduğunu okuyoruz. Ali Ulvi Bey, ilk şiirini yazdığı anı yine hatıralarında paylaşıyor. Mareşal Fevzi Çakmak 1950 tarihinde vefat ettiğinde o günkü gazeteler, radyolar vefatını görmezden gelip, normal yayınlara devam ederler. Ancak dindar halkın teveccühünü kazanmış olan Mareşal Fevzi Çakmak'ın Eyüp Sultan'daki cenaze merasimine yüzbinlerce insan tekbir ve tehlillerle katılmıştır. Bu manzarayı haber alan Ali Ulvi Bey, duygulanmış ve hissiyatını 1951 Nisan ayında Türkiye'de şair olarak tanınmasına vesile olan dostu, hafızlık arkadaşı Dr. Ali Kemal Belviranlı'nın yayınladığı **"İslâm'ın Nuru"** dergisinin ilk sayısında yayınlanmıştır:

"Sana ilk şiirimi yazdım bu mübarek gecede
Sanki cennetlere uçmuş gibi geldin vecde
Akif olsaydı da görseydi bu parlak gününü
Ebediyetlere yaymıştı eminim ününü"

(Ali Ulvi Kurucu Belgeseli, Meram Belediyesi yay.)

> Hayatında hep güzel insanlarla karşılaşıp onlarla dostluk eden ve etrafına da güzel meyveler bırakan Ali Ulvi bey, hayatının en güzel anlarından birisi olarak merhum Hasan El Benna ile birlikte Hicaz topraklarına yolculuğunu anlatır: **"Kervan, Medine'ye yaklaştıkça içimde bir ferahlık, huzur ve huşu hissediyordum."**

Hasan El-benna ile Birlikte İlk Kutlu Yolculuk

Hayatında hep güzel insanlarla karşılaşıp onlarla dostluk eden ve etrafına da güzel meyveler bırakan Ali Ulvi Bey, hayatının en güzel anlarından birisi olarak merhum Hasan El Benna ile birlikte Hicaz topraklarına yolculuğunu anlatır: **"Kervan, Medine'ye yaklaştıkça içimde bir ferahlık, huzur ve huşu hissediyordum. Artık bu şehir benim için yeni bir vatan olacak ve gelecek hayatım bu topraklar üzerinde gelişecekti. Rabbime sonsuz hamd ve şükürler ederek Peygamber Efendimizin (s.a) değerini bilenlerden olmamı niyaz ettim."**

Ömrünün En Verimli Günleri

Akabinde şunları da ilave eder: **"1946 senesinin Hac mevsiminde geldiğim Medine'de geçirdiğim günler ömrümün en güzel, en verimli, en feyizli ve en faydalı günleri idi. Fikir ve görüşlerinden istifade edebileceğim çok çeşitli şahsiyetlerle görüşme fırsatı buldum." "En verimli şiir hayatım Medine'de başladı... Resulullah'a yakın olmak benim için nur üstüne nur oldu; hele kendilerini rüyalarımda görüşümle elde ettiğim feyiz ve hazzı ifade edemezdim; zira bu haller yaşanarak tadılır ve tattıkça yaşanır."**

Şiirler, Naatlar, Kitaplar...

Yazdığı naatler, şiirler dilden dile, gönülden gönüle intikal eden ve

"Doğmazdı kalbe iman, inmezdi arza Kur'an";

"Derdimendim ya Rasûlellah, devâ ol derdime";

"Ey âşık-ı dîdâr, ulu yezdâna gönül ver";

"Bülbüller sazda";

"Mevlâm sana ersem diye";

"Âşık-ı yezdan" gibi bazı şiirleri Sadettin Kaynak, Zeki Altın, Ali Kemal Belviranlı, Fevzi Özçimi ve Tahir Karagöz tarafından bestelenen Ali Ulvi Kurucu, geride sayısız eser ve bereketli bir ömür bırakmıştır.

Eserlerinden Bazıları

"Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbal" *(Ankara 1957)* kitabı Ali Ulvi Bey'in Ebu'l-Hasan en-Nedvî'nin Muhammed İkbal hakkındaki bir konferansından meydana gelen eserinin çevirisidir.

"Gümüş Tül" *(İstanbul 1962)*, **"Nurdan Sesler"** *(Ankara 1957)* ve daha sonra yeni şiirlerin ilâvesiyle **"Gümüş Tül ve Alevler"** adıyla yeni basımları yapılmıştır *(5. bs., İstanbul 1996)*. **"Asırlar Boyunca Parlayan Nur"** *(İstanbul 1965)*; Faslı Şeyh İbrâhim b. İdrîs es-Senûsî'nin **"en-Nûrü'l-lâmi"** adlı eserinin çevirisi olup Ali Kemal Belviranlı'nın önsözüyle neşredilmiştir. **"Gecelerin Gündüzü"** *(İstanbul 1990)*; Yazarın 1987-1990 yılları arasında yetmiş kadar yazısı ile bazı gazete ve dergilerdeki dört konuşmasından oluşmaktadır. Eser, M. Ertuğrul Düzdağ tarafından yayıma hazırlanmıştır.

"Medine Notları" *(İstanbul 1999)*; Hayrettin Bulut tarafından yayıma hazırlanmıştır. *(Ali Ulvi Kurucu, Alim Kahraman, DİA, yıl: 2002, cilt: 26, sayfa: 457-458)*

Ali Ulvi Bey, 3 Şubat 2002 tarihinde seksen yaşında dünyada tercih ettiği Efendimize (s.a.) komşuluğu, vefatından sonra perçinlenerek Cennetu'l Baki'ye defnedildi.

MİNA ÇAKIR

Ruhun Yedi Yönü Var

Kalbin arındırılmasını, nefsin terbiye edilmesini ve ruhun tekâmülünü esas alarak bu üç kavramı çeşitli evliya menkıbeleri, hikâyeler, anekdotlar ve ilahiler eşliğinde, birer gelişim haritası olarak sunan bu eser, bölüm sonlarına eklenen çeşitli gelişim egzersizleriyle de kalbin içinde bulunulduğu düşünülen manevi açlığa tokluk kazandırmayı ***"aşk"*** *kavramının özünde durup bu aşkı okuruna anlatmayı gaye ediyor.*

> "Peygamberler ve mürşitler, tıpkı odayı aydınlatan lambalar gibidir. Lambalar çeşitli şekillerde olabilir ama elektriği aynı kaynaktan, Allah'tan alır."

Kitap, tasavvuf din ve derviş üzerinden bir önsözle başlıyor. Sonrasında akıp giden cümlelerin sizi getirdiği ilk yer Gazali'den bir alıntı: **"Bil ey sevgili, insanoğlu eğlence olsun diye ya da tesadüfen yaratılmamıştır, mükemmel bir şekilde ve bu büyük amaç için yaratılmıştır."**

Kalp Bir Radar Gibi Sürekli Döner

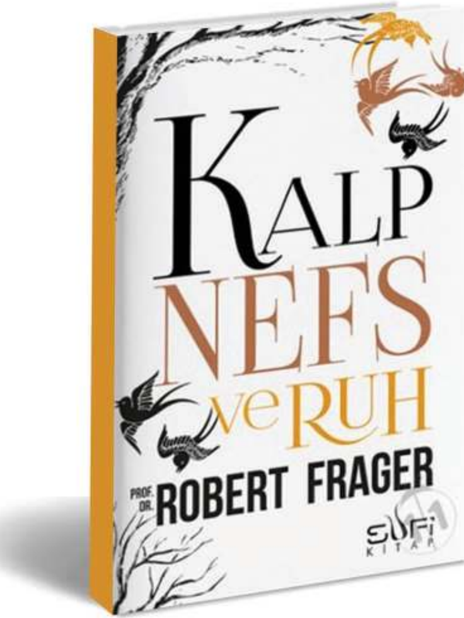
Yazar, tasavvuf kalbini şöyle tanımlıyor: **"Manevi kalp (gönül) anlamına gelir. Örneğin samimi ve iyi bir kişinin 'kalpten' davrandığını söyleriz. Maneviyat kâşifleri, 'kalp ile bir yol' bulmanın öneminden söz ederler. Ayrıca tersini de kullanılır, şefkat sahibi olmayan kimseye 'kalpsiz' deriz."**

Manevi Kalbin Kaynağı

Arapçada **"kalp"**, **"dönmek"** ya da **"yuvarlanmak"** kökünden gelir. **"Bu anlamda, manen sağlıklı bir kalp radar gibidir, sürekli döner ve kâinatı tarar."** Tasavvuf psikolojisinde ele alınan kalp, manevi ilmin kaynağıdır. Yazar, tasavvufun maksadının **"...yumuşak, duyan, şefkat dolu bir kalp ve kalbin zekâsını geliştirmek..."** olarak belirtir.

Eğitim Kalbi Görmezden Geliyor

Kitapta yazarın yakındığı husus, batılı eğitimin kalbi görmezden gelme eğilimidir. Temel eğitimin aklın öğrenilmesiyle ilişkilendirildiğinden, kalbi geliştiren derslerin genellikle küçük yaş gruplarında **"önemsiz"** dersler olarak yorumlatılarak okutulduğundan yazar yakınmaktadır. Ona göre bu eğitim çok zeki ancak yeterince becerikli olmayan yüksek eğitim mezunları klişesini doğurur. Çünkü yetiştirilen bireylerin kalpleri açık değildir, öngörü yetenekleri zayıflamıştır.

Maddi ve Manevi Kalp Temizliği

Maddi açıdan kalbimiz bedenimize nakşedilmiştir, manevi açıdan ise nefsimiz ve ruhumuz arasındadır. **"Maddi kalp taze, oksijenli kanı bedendeki her bir organa ve hücreye göndermek suretiyle bedeni besler. Ayrıca damarlardaki kirli kanı toplar. Aynı şekilde manevi kalp hikmet ve nur yayarak ruhu beslerken kişiyi nefsinin devasa kötülüklerinden arındırır(...) Maddi kalp yaralandığında hastalanırız, hasar büyükse ölürüz. Manevi kalbimiz de nefsin (ya da alt benliğin) kötü huylarına boyanırsa manen hastalanırız. Eğer kalbimiz tamamen nefs-i emarenin egemenliğine girerse manevi yaşamımız sona erer..."** Bu sebeple kalbi açmak, bilhassa ayrı bir özen ve önem arz etmektedir.

Bu yönüyle nefs tıpkı kibirli, zalim bir firavun gibidir. **"İsrailoğullarını kölelikten kurtaran Hz. Musa öyküsü, bir düzeyde kendimizi zalim nefsin elinden kurtarma sürecimize benzer. Her birimiz içimizde bir Firavuna ve bir Musa'ya, bizi kölelikten özgürlüğe ulaştırabilecek ilahi bir rehbere sahibiz. İçimizdeki o kurtarıcıyı ve mübarek hizmetkârı beslemeli ve yüceltmeliyiz."**

Pozitif ve Negatif Yönler

Ruhun yedi yönü olduğunu belirten yazar; madenî, nebatî, hayvanî, insanî, ruhî, sırrî ve sırların sırrı olarak sıralar. **"Bu model; fiziksel, psikolojik ve ruhsal yönlerimizi birleştirir. Yaşamlarımızın fizikî yönünü ayakta tutan, kadim madensel, bitkisel ve hayvansal ruhlar anlayışıdır. Psikolojik yapımızın kökeni, beyinde bulunan ve ego ile zekânın mekânı olan kişisel ruhtur. Manevî doğamız ise (her ikisi de fiziki bedenlerimizde ve maddi varlığımızda kökleşen) fizikî ve psikolojik doğamızın ötesine yapılan bir nitel sıçrayışla olur. İnsanî ruh, sırlı (gizli) ruh ve sırru'l-esrar (en gizli ruh) manevi kalpte (gönülde) yer almaktadır. İnsanî ruh, şefkatimiz ve yaratıcılığımızın mekânıdır. Gizli ruh, Allah'ı zikrin mekânı iken sırru'l-esrar, içimizdeki ebedi ilahi kıvılcımdır."**

Kitapta yazarın yedi boyutta açıkladığı ruhlardan ilk altısının her biri hem pozitif hem de negatif özelliklere sahipken yedinci ruh, **"sırru'l-esrar"** bu ikilikten uzaktır. Ruh, dengesini yitirdiğinde negatif özellikler ortaya çıkar. Cenab-ı Hakk bu kâinatta hiçbir şeyi kötü, çirkin ya da yararsız yaratmamıştır. Bir şey ancak kötüye kullanıldığı ya da dengesi bozulduğu zaman negatif hale gelir.

DENİZ ERSOY

"Türkiye Baş Döndürücü Bir Hızla Dönüşüyor"

2008-2018 yılları arasını kapsayan kitap, Tesla'dan Robot Sophie'ye, Uber'den Pokemon Go oyununa, Muhammed Ali'den Fidel Castro'ya birçok konuyu ele alıyor.

"Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren baş döndürücü bir hızla dönüşüyor. Bu hızlı dönüşüm nedeniyle, birkaç yıl öncesinin temel meseleleri günümüzde hızla demodeleşirken, daha önce gündemimizde olmayan insani ve toplumsal durumlar, bugünün en popüler konuları haline geliyor." diyen Özlem Albayrak'la Görüş Yayınlarından çıkan yeni kitabı Toplum Yazıları-Türkiye'nin Sosyal Dönüşümüne Bakmak'ı konuştuk.

Toplum yazıları-Türkiye'nin Sosyal Dönüşümüne Bakmak isimli yeni bir kitabınız çıktı. Öncelikle hayırlı olsun. Toplum Yazıları, nasıl bir süreci kapsıyor?

Toplum Yazıları'na aldığım makaleler, Yeni Şafak'ta 2008 ile 2018 yılları arasında yazdıklarımdan oluşuyor. AK Parti iktidarının toplumsal yapıya etkilerinin de ortaya çıkmaya başladığı dönem aynı zamanda bu yıllar. AK Parti'nin siyasetteki başarısı, Türkiye'de bir paradigma değişikliğine yol açtı. Askeri vesayet geriletildi, toplum görece kapalı diyebileceğimiz yapısından yavaş yavaş sıyrılmaya başladı. Eskiden sadece belli bir kesime tahsis edilmiş imkânlar, toplumun geneline doğru yaygınlaştı.

Türkiye'nin Çehresi Değişti

Türkiye, dünyaya daha açık bir pozisyon aldı. Anlayacağınız AK Parti iktidarı sadece siyaset biçiminin değil, toplumsal olarak da Türkiye'nin çehresinin değişmesine yol açtı. Sosyal doku, yıl be yıl renkten renge girmeye, kitlelerin ilgi alanları değişmeye ve genişlemeye, eski gelenekler yerini yeni alışkanlıklara bırakmaya başladı. Eskiden ekranlarda belirli kesimlerin mahrum olduğu özgürlükler tartışılırken, kimlikler üzerinden varlık aranırken, yeni dönemde bu sorunlar ortadan kayboldu. Olumlu da yaklaşılabilir bu kavrama olumsuz da ama sonuçta Türkiye, küresel düzene uyum sağladı.

Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren baş döndürücü bir hızla dönüşüyor diyorsunuz. Nasıl bir dönüşüm bu? Kimi, nasıl etkiliyor?

Muhafazakârlar, siyasette iktidarı ele almaya ve başarılı şekilde yürütmeye başladıktan sonra, o siyasetçilerin sosyolojik

Dönüşümü sağlayan dediğim gibi paradigma kırılmasıydı, bunun da lokomotifi siyaset oldu. Ardından toplumsal değişim geldi. Türkiye son 16 yıl içinde siyasi açıdan hızla daha özgür, daha demokratik, daha eşitlikçi bir ülke oldu.

karşılığı diyebileceğimiz toplumsal gruplar da daha görünür oldu; özgüven kazandı. Eskiden başörtüsü meselesi, Kürtlerin yaşadığı ayrımcılıklar, mezhepsel farklılıklar ya da azınlık düşmanlığı, yani kimlik meseleleri tartışılırdı, sınıfsallık çok keskindi ama bugün artık gündemimiz bunlar değil, bugün mesela hangi kesimden olursa olsun tüm gruplara mensup gençlerin ortak konuları var, mesela teknolojideki gelişmeler, çevrecilik hassasiyeti gibi...

Öte yandan eskiden mahalli olmayan toplumsal cinsiyet konusu, bugün temel sorunlarımızdan biri olarak görülüyor. Şiddet gören kadınlarla ilgili ciddi bir farkındalık oluştu. Yine eskiden, onca varoluşsal sorun varken tartışılması ancak lüks olarak değerlendirilebilecek şehir estetiği mevzusu, betonlaşmayla, yeşilin kaybolmasıyla ilgili şikâyetler bugün muhafazakârlar arasındaki entelektüel tartışmaların neredeyse birinci maddesi. Ayağımızı sıkan bir ayakkabıyı çıkarır gibi vesayet düzeninden kurtulduk. Ama bu yeni rahatlama duygusundan sonra gelen boşluk hissiyle de ne yapacağımızı bilemedik. Dindarlar ve sekülerler dâhil hepimizde bir bencilliktir gidiyor. Herkesin soğuk havada ateşin başında toplanır gibi bir dava çevresinde toplaştığı eski zamanlarda da insanlar bu kadar kendilerini amaçlar durumda mıydı, bilmiyorum...

Dönüşümü sağlayan dediğim gibi paradigma kırılmasıydı, bunun da lokomotifi siyaset oldu. Ardından toplumsal değişim geldi. Türkiye son 16 yıl içinde siyasi açıdan hızla daha özgür, daha demokratik, daha eşitlikçi bir ülke oldu.

Modernleşmenin Sonucu Olarak Eski Değerler Kayboldu

Sosyolojik açıdan da modernleşme ve kentleşme deneyimleri ortaya çıkmaya başladı. Hızla modernleşmenin sonucu eski değerler kaybedilirken yerlerine yenilerinin ikame edilememesi ve dindarlıktan sekülerleşmeye kayış olurken, hızla kentleşmenin sonuçları da kitsch bir estetik anlayışı, düzensiz ve çarpık şehirleşme görüntüsü olarak tezahür etti. Elbette bununla, AK Parti'den önce, modernleşme ve kentleşme süreçleri yaşanmıyordu demek istemiyorum ama son 16 yılda önündeki psikolojik ve hukuki bentler kaldırıldığından bu yolda çok hızlı ilerledi. Türkiye, belki de olmaması gerektiği kadar hızlı...

Kitabınızda muhafazakârların sekülerleştiğinden bahsediyorsunuz. Son zamanlarda tartışılan bir konu bu. Nedeni sizce nedir?

Seküler toplum; kabaca Tanrısız toplumdur. Ama bizdeki sekülerleşme, Batı toplumları gibi Tanrı inancından tamamen kopma olarak tezahür etmedi; din ve dindarlığın en azından dış görünüş itibariyle azalması, görünüşte azalmamış olsa bile içinin boşalması, pratiklerinin yerine getirilmez oluşu, inanma işinin kalple sınırlı kalması, yaşam tarzı itibariyle dindarla dindar olmayan arasında bir farkın kalmaması olarak tezahür etti. Sekülerleşmenin tarihini Batı'daki Fransız ve Endüstri devrimlerine, aydınlanmaya, rasyonelleşmeye, akılcılaşma ve bireycileşmeye, ardından Katolik Kilisesi'nin hızla gözden düşmesine dek götürebiliriz.

Türkiye'deki Sekülerleşme Çok Çarpıcı

Modern Hristiyanlığın yeni mezhebi olarak Protestanlık ortaya çıktığından bu yana, dünyanın sekülerleşmesi sürüyor. Bugün de dâhil. Türkiye'deki sekülerleşme süreci ise oldukça çarpıcı, zira dinin toplumsal tutkal olma işlevi bizde oldukça baskındı. Modernleşme, küresel düzene eklemlenme birer sebep. Ama asıl sebep vesayet düzeninin sona ermesiyle yasakların bitmesi, buna ek olarak toplumun hızla rasyonelleşmesi ve bu ana sebeplere başka tali sebeplerin de eklenmesiyle, birbirine sıkı sıkı kenetlenen dini cemaatlerin çözülmesi sanırım. Günden güne sekülerleşiyoruz.

Genlerinde İki Taraflı Ezilmişliğin Kodlarını Taşıyordu

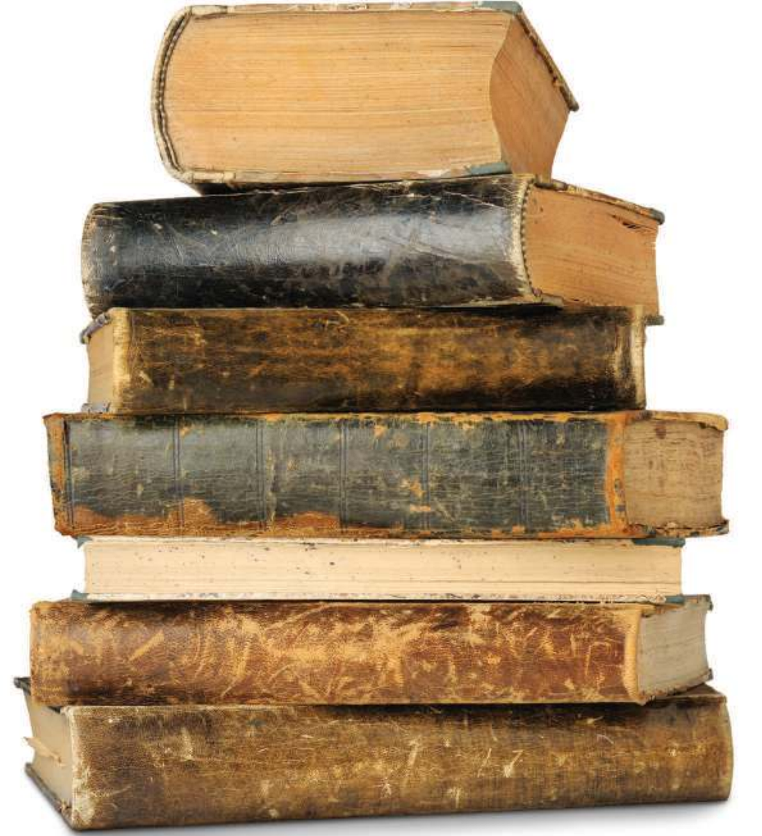
İçinde bulunduğumuz ay, dünyaca ünlü boksör Muhammed Ali'nin 2. ölüm yıldönümü. Siz de kitabınızda kendisini anıyorsunuz. Muhammed Ali'yi bir sporcu olmanın ötesinde kılan; isyankâr, muhalif ve başkaldıran bir Müslüman oluşu muydu?

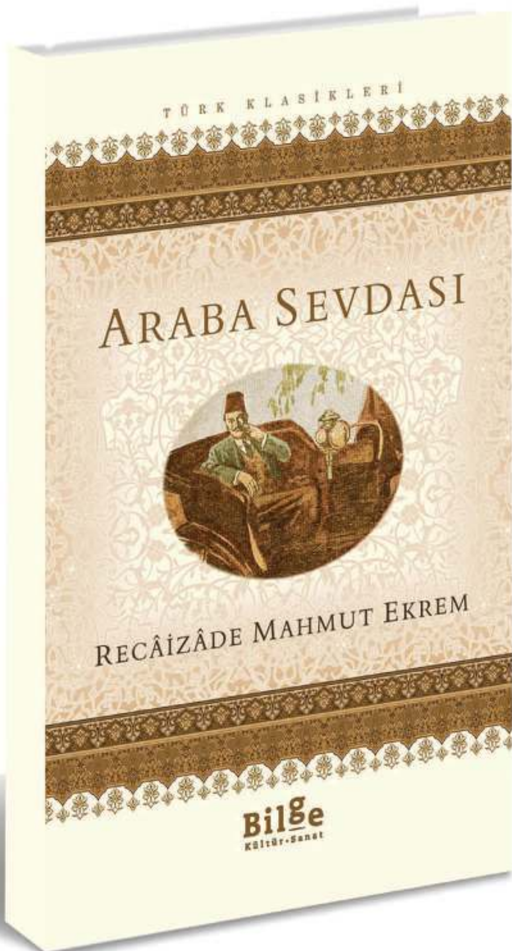
Muhammed Ali'ninki çifte kavrulmuş bir ötekilikti. O, hem Müslüman hem siyahtı, hem ırkçılığa hem de derinden sömürgeciliğe karşı çıkan bir toplumsal figürdü. İsyan ederken, özgüvenini, mizah duygusunu hiç kaybetmemesi, muhatabın yüzünde tokat gibi patlayan tatlı-sert üslubunu hiç bozmaması; **"Kelebek gibi uçup arı gibi sokacak"** kadar zarif bir adam oluşu, onu benzerlerinden bir adım öne çıkardı. Hele de genlerinizde iki taraflı bir ezilmişliğin kodlarını taşıyorsanız; cesur olmak, muhatabınızla göz hizasında eşit ilişki kurmak zordur. Muhammed Ali bunu başardığı gibi zarafetinden de ödün vermedi, bu yüzden çok sevildi; Onun sersemletici yumrukları sadece kendisi için değildi; garip gureba, zalimin zulmü altındakiler, ezilmişler içindi de... O'nu hep tuzak sorulara karşı takındığı alaycı gülüşü ve zeki cevaplarıyla hatırlayacak İslam âlemi, Muhammed Ali göçtü gitti ama Allah O'nun gibilerin sayısını çoğaltsın, diyelim.

Tanzimat Edebiyatının İlk Eserleri

> "Lâkin alışılmış bir hâldir, insan ne büyük felâketlere ne de büyük sevinçlere birdenbire inanır. Gönül bir müftüdür; istemediği şey için pek kolay fetva vermez."

Tanzimat dönemi Türk Edebiyatının ilklerini derlediğimiz haberimizde ilk realist roman Araba Sevda'sından, ilk psikolojik roman Eylül'e ve ilk edebi roman İntibah'a kadar edebi hayatımızdaki ilk eserleri inceledik.

İlk Realist Roman

ARABA SEVDASI
Recaizade Mahmut Ekrem

Yazar Recâizâde Mahmut Ekrem, Tanzimat sonrası Türk edebiyatının ilk realist romanı olarak kabul edilen "**Araba Sevdası**"nı eğlenmek için yazdığını söyler. Hatta Eser, ilk olarak 1895 yılında Servet-i Fünun dergisinde yayımlanmış ve Ressam Halil Paşa tarafından da resimlendirilmiştir.

Miras Meraklısı Gencin Dramı

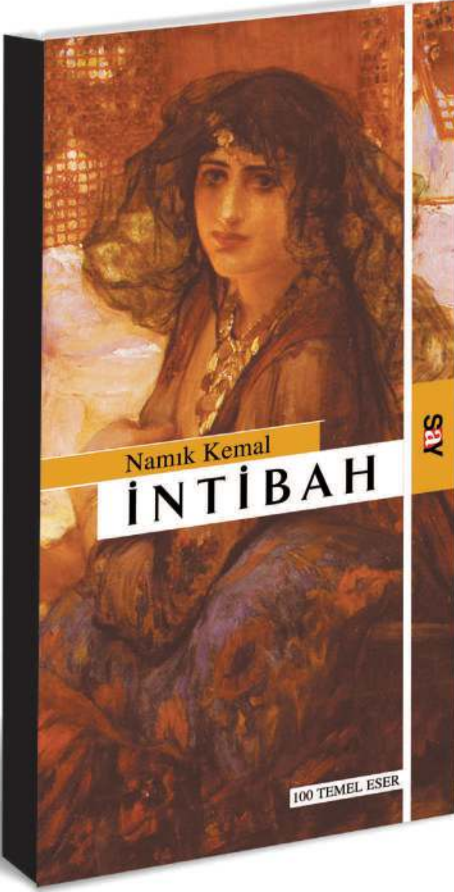
Romanda alafranga yaşama özenen, mirasyedi bir paşa çocuğunun içine düştüğü gülünç durumlar işlenir. Ayrıca Batı kültürünün gençler üzerinde olumsuz etkilerini de irdelenir. Romanın ana karakteri Bihruz Bey, yazları Çamlıca'da kışları ise Süleymaniye'de yaşayan, şık giyinmesini seven ve arabalara tutkun bir beyefendidir.

"Bilinir ki insan eğlencesiz yaşayamaz. Bendeniz gibi yaradılış olarak yalnızlığı sevenler için ise okumak ve yazmaktan iyi eğlence olamaz. Şu kadar ki sürekli bu şekilde meşgul ve özelikle ciddi olunca yorgunluğuna dayanmak mümkün değildir. Bu hâlde yorgunluğu az, eğlencesi çok meşguliyetler aranmak tabiidir. İşte şu ihtiyacın sevkiyledir ki ara sıra böyle şeyler yazmakla eğlenerek vakit geçirmeye mecbur oluyorum."

Recâizâde Mahmut Ekrem,
İstinye/16 Kasım 1887

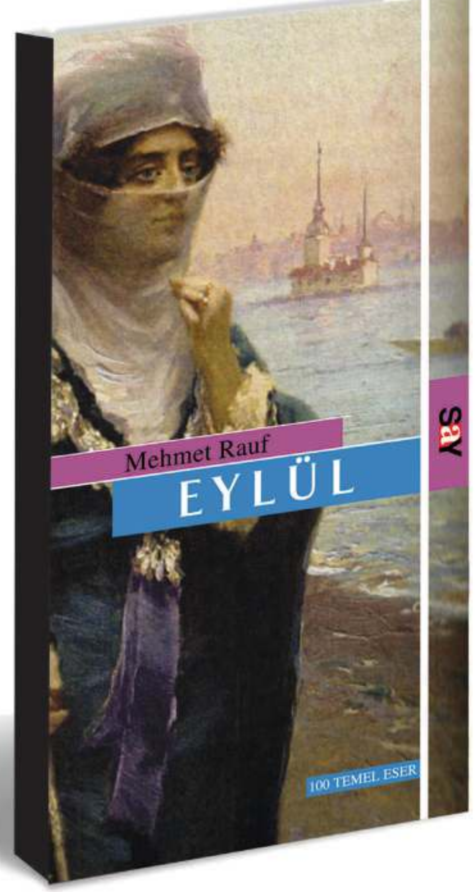
Batının Toplum Üzerindeki Olumsuz Etkisi

Bihruz Bey'in Periveş'e âşık olması, Keşfi Bey'in söylediği yalanlar, Bihruz Bey'in Periveş'e yazmaya çalıştığı mektuplar ve bu yüzden düştüğü komik durumlar hazin bir hikâyedir. Recâizâde Mahmut Ekrem, hikâye boyunca toplum üzerinden önemli eleştiriler de bulunur. Mösyö Piyer karakterini ise kendi menfaatleri doğrultusunda insanları kullanan birisi olarak işler.

İlk Edebi Roman

İNTİBAH

Namık Kemal

Tanzimat dönemi Türk edebiyatının ilk edebi romanı olma özelliği taşıyan İntibah'ın ana karakteri aşırı korumacı bir aile tarafından yetiştirilen ve hayatı boyunca yaşadığı zorluklarıyla başa çıkamayan bir genç adamdır.

Romanın İlk Adı "Son Pişmanlık"tır

İntibah romanın ilk adı "**Son Pişmanlık**"tır. Namık Kemal daha sonra romanın adını "**İntibah**" olarak değiştirir. Eser, iyi bir eğitim aldığı halde hayatın gerçekleri karşısında cahil ve tecrübesiz bir şekilde yetiştirilmiş Ali Bey'in başından geçen ve sonu felaketle biten aşk macerasını anlatmaktadır.

"Bahar günleri, ihtiyar dünyamızın taze son baharıdır. Bahar geldiğinde toprak baştanbaşa tazelenir, kış mevsimi ile ölen toprak ilkbaharın gelişiyle yeniden dirilir. O kuru ağaçlar mahşere ulaşan kemikler gibi yeniden canlanır ki evrenin her parçacığında yeni bir ruh ortaya çıkıyor sanılır. İlkbaharın en güzel tarafı çimenlerdir. Hani çok oldukları için gözlerimizin alıştığı ve bu yüzden küçümsediğimiz çimenler…"

Akıcı bir anlatıma sahip olan kitap, genç adamın yaşanan olaylar karşısında verdiği tepkileri psikolojik olarak inceler. Genç adam olaylara karşı soğukkanlı davranamaması hem kendisi hem de ailesini bir felakete sürükler. Korumacı bir aileye sahip olan adamın yaşadığı burhanlar dönemin sosyal yaşantısını yansıtır.

Edebiyatın İlk Yerli Romanı

TAAŞŞUK-I TALAT VE FİTNAT

Şemsettin Sami

Kitabın karakteri Talat, küçük yaşta babasını kaybeder, annesi tarafından büyütülür. Talat işlere giderken Hacı Mustafa'nın dükkânına sohbet etmek için uğrar. Hacı Mustafa ise kitabın diğer karakteri Fitnat'ın üvey babasıdır.

Talat İşe Giderken Fitnat'a Âşık Olur

Fitnat annesini küçük yaşta kaybederek, öksüz kalır. İşe giderken Hacı Mustafa'nın üvey kızını gören Talat, Fitnat'a ilk görüşte âşık olur. Ve Fitnat'ın gönlünü kazanmaya çalışır. Hacı Mustafa, kızı Fitnat'ın dışarıya çıkmasına izin vermez. Talat bir gün kadın kılığına girerek Fitnat'ın yanına gider ve onu çok sevdiğini söyler. Fitnat'ta Talat'a karşı aynı duyguları hissediyordur. İki sevgili Hacı Mustafa'dan gizli buluşmaya başlarlar.

"Ey âlemi misalin seyyah-ı huşyarı

Hiç kasr suretinde gördün mü Nevbahar"

Hacı Mustafa kızını Ali Bey adında zengin ve yaşlı bir adamla evlendirmeyi ister. Fitnat ise bu evliliğe karşı çıkar fakat sonunda üvey babasının istediği olur ve yaşlı adamla evlenmek zorunda kalır. Fitnat bu evliliğe dayanamaz ve yaşamına son verir. Talat'ta yaşananları dayanamaz ve yatağa düşer, çok vakit geçmeden de hayatını kaybeder. Roman acı bir sonla biter.

İlk Psikolojik Roman

EYLÜL

Mehmed Rauf

Yazıldığı dönemde ilk olarak Servet-i Fünun dergisinde yayımlanan Eylül, Mehmed Rauf'un önemli eserinden biridir. Eserin karakterleri Süreyya ve Suat çifti, Süreyya'nın babasının evinde kalmaktadır. Süreyya'nın hayali ise Boğaz'da veya Adalarda oturmak; sandallı, kotralı bir deniz yaşamı sürmektir. Suat, eşinin bu hayalini gerçekleştirmek için babasının yazlık evinin kira bedelini alır ve çift böylece boğazda küçük bir yalıya taşınır.

"Karanlıkta bu bir feryat ile başladı, arkasından koşuşmalar, gürültüler, çığlıklar gittikçe artarak, devam ederek etrafa yayılıyor, etraftan gelen bu telaşlı, çılgın kalabalık bir nehrin coşuşu gibi uğuldayarak yığılıyor, bağrışıyordu ve bütün bu sesler arasında gittikçe büyüyen bir uğultu vardı ki her şeyi yutuyordu."

Konakta Yangın Çıkar

Yalı hayatını çok seven karı koca, eski yaşantılarını özleyerek baba evine dönmeye karar verirler. Bir "**Eylül**" günü konakta yangın çıkar. Herkes konaktan kaçarak uzaklaşır. Fakat Suat konağın içinde kalır, eşi kurtarmak için bağırıp çağırsa da konağın içine giremez. Süreyya'nın halasının oğlu Necip ise hiç tereddüt etmeden konağın içine girerek Suat'ı kurtarmaya çalışır fakat konağın tavanı çöktüğü için ikisi de yangınların içerisinde kalır ve hayatlarını kaybederler.

HAŞİM AKIN

Çok Yakın Bir Ülke… "Mali"

Kenar mahallelerde bir bidon suyun değerini daha yakından gördük. Katıldığımız bir kuyu açılış töreninde insanların tekbirlerle yaptığı sevinç gösterileri bize bilmediğimiz/ bilemediğimiz sevgiliye vuslatı anlattı sanki...

Bir ramazan günü hem de oruç olarak batıya doğru uçakla seyahat etmenin en güzel tarafı, iftar saatinin geç gelmesidir. Zira gökyüzünde karanlığı görmek için çok bekleyeceksiniz. Nihayet Fas üzerinde pilotumuzun da yer tespitiyle iftara **"Bismillah"** *dedik. Hedefte bizim için yepyeni bir ülke vardı. Mali… İnternetten çok fazla bilgiye erişemeden başlayan yolculuk, kara kıtanın sıcak insanlarıyla karşılaşmaya hazır ve garip yürek kıpırtılarıyla bitti. Uçaktan inince alışık olmadığınız bir sıcaklık ve tozla karışık bir koku karşıladı önce… Rutin işlemlerin ardından bizi bekleyen mihmandarlarımızla gecenin karanlığında küçük barakaların arasından ilerledik. Önce gördüğümüz basit binacıklara oranla daha iyi sayılacak misafirhanemiz, bize ülkemizin şartlarını çok da aratmadı.*

Onlar için Hayat Devam Ediyordu

Sabahında çocuk cıvıltıları ve yüksek sesle bağrışan kadın sesleri, bize nerede olduğumuzu yeniden hatırlattı. Odanın penceresinden ürkek nazarlarla tanımaya çalıştığımız arka sokakta, çoğu yeri yırtılmış saçların koruduğu ve birçok kıyafetin sallandığı bir damı gördük. Burası birçok dul kadının beraberce kaldığı bir mekânmış. Yanlarında birer- ikişer yetimle hayat devam ediyordu, onlar için... Geçim kaynaklarıysa sokakta yıkadıkları çamaşırlar...

Hayallerimizin Ötesinde Bir Şehir

Günün sabahında biz bahçe kapısından başımızı çıkarıp dışarıya bakarken mahallenin çocukları hemen doluverdi. Meğer buraya gelen Türk misafirlerin ikramlarına alışkınlarmış. Sıcak, sevecen ve ilgi görmekten mutlular, aynı zamanda avcının karşısındaki bir ceylan kadar da ürkek...

Ezan Sesinde Hayatın Durduğu Yer

Başkent Bamako, hayalimizin ötesinde bir şehir... Kanalizasyonun olmadığı, çöplerin belediye tarafından toplanmadığı, kocaman satırlarla sebzelerin doğranıp yemeklerin sokakta ve közde pişirildiği, geniş çukurlu yolların toprak kaplı olduğu bir şehir... Sadece ana caddelerde asfalt, başkentin bile çok azında elektrik var. Sokakta yürürken her gördüğünüze rahatlıkla selam verebilirsiniz. Kimse sizin yüzünüze, **"Hayırdır... Nereden tanışıyoruz? Çıkaramadım da..."** diye bakmaz. Selamınızın memnuniyet lisanında karşılık bulduğunu görürsünüz. Özel bir mekânda veya bir mağazada (mağaza kavramı da sizin zihninizle örtüşmeyebilir ama) elini de sıkmışsanız...

Ezan Saatinde Hayat Durur

Ülke nüfusunun yaklaşık yüzde doksan beşi Müslüman. Yirmi günlük seyahatimizde açıktan yemek yiyen on kişi bile yoktu. Oysaki ülkede farklı rahatsızlıklar nedeniyle orucunu tutamayan büyük bir kesim varmış. Yani bu anlamda bizim kaybettiklerimizi onlar daha ellerinde tutuyor. Ezan saatinde hayatın durduğu bir yerdir orası. Dükkânların önünde elinde plastik ibrikleriyle abdest alan yüzlerce insana rastlamak mümkün... Camiler, mahalle mescitleri birden dolar. Kadınlarda en az erkekler kadar namaza ve cemaate katılırlar.

Ancak uzun yılla ülkeyi sömüren Fransızlar, bir süre sonra çıkıp gitmişler. Lakin giderken bazı şeyleri de beraberlerinde alıp gitmişler. Bunlardan birisi de tesettür anlayışı. Kısa kollu, omuzların önden ve arkadan açık olduğu, başın sadece üst tarafından bağlandığı bir kıyafetle namaza gelir kadınlar... Daha sonra bu kıyafet tarzının 1970 yıllarındaki Fransız modası olduğunu öğreniyorum. Nasıl bir anlayışla kaldıysa, olmayan saçlarını sadece kuş yuvası gibi saran bir adetle namaza gelirler. Namaz alışkanlığına mı sevinmeli, yoksa **"Setru'l-avret"** şartının eksikliğine mi üzülmeli...

Bayram Zamanı Sokaklar Renklenir

Bayram yaklaştıkça kız çocuklarının da saçlarındaki örgüler ve tokalar daha da renklendi ve arttı. Zira bayram için en önemli hazırlıklardan birisi de kız çocuklarının başlarına gösterilen ihtimamdır. Bayramı fark etmek için sabahında sokaklara bakmak yeterlidir. Beyaz ve tertemiz elbiseleriyle cami yolunu tutmuş halkın vakarı, ayrı bir bayramdır orada. Ziyaretler ve tebrikler, henüz bayramı tatil olarak değerlendirmeye alışmamış bir toplum için bizim geçmişte kalan özlemlerimizi yaşatır.

Bir Bidon Suyun Kıymeti

Başka bir kuruma yaptığımız ziyarette, bize de tanıdık gelen acı bir manzaraya şahit olmuştuk. Bir bayan memur, bilgisayarında çok ciddi bir işle meşguldü. Sırada bekleyen insanlara cevap bile vermiyordu. Her gelene beklemeleri gerektiğini işaret ediyordu. Ama yüzü bize dönük ve arkasında da bir cam bölme var. Bu camın ayna vazifesi gördüğünü ve ekranda kâğıt oyunu oynadığının herkes tarafından görüldüğünden habersiz... Ama öyle bir toplum düşünün ki kimse buna itiraz etmiyor. Biz ayrıldığımızda hala sırada bekleme devam ediyorlardı. Türkiye'nin eski yıllarda tanıdığı gecekondu evlere benzeyen, mera arazilerin zilliyet usulü iskânıyla, garip ve acı dolu bir şehirleşme ortaya çıkmış. Elektriğin uğramadığı hatta hayal bile edilemediği bu mahallelerde su bulmak ayrı bir işkence haline gelmiş. Mahallede kesilen ve dağıtılan kurban etlerinden payına bir poşet düşen ve bunu başının üstünde taşıyan kızın ayaklarının yerden kesilişine şahit olmak, her yerde bulunamayacak bir manzaraydı.

Mango başta olmak üzere tropikal meyvelerin doyasına tadına varmak, serinlemek, zencefilin acısına dayanmak isterseniz sizi de davet ederiz. Nasyonal parkta hayvanları görmek, kenar bir mahallede çocukların **"arabuuu, arabuuu!"** tezahüratlarına şahit olmak, beyaz Müslümanların da olabileceğini ve dokununca kimseyi elektrik çarpmış gibi yere atmayacağını göstermek, bir şeker veya balonun etki gücünü gözlemek için siz de buyurun...

Ne mi kazanacaksınız? **"İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Bir birinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Size birbirinizi, sevdirecek bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selamı yayınız."** *(Hadis-i şerif)* İşte sadece bunun için bile çekilir bu yolculuk. Hadi buyurun...

Çözümün Odağı "Sosyal Medya"

"Bizler öğrenciler için aslında birer rol modeliz. Her davranışınızla onlara örnek oluyorsunuz; öğrenci sizi her zaman takip eder ve örnek alır."

Sosyal medyada ilgiyle takip edilen ve sevilen Akdeniz Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Ünal ile öğrencileriyle kurduğu güçlü iletişimi konuştuk. Ünal, **"Twitter da mizahi yanıtlar vermemin sebebi hem daha dikkat çekmesi hem de verdiği mesajın daha kalıcı olması nedeniyledir."** *dedi.*

Yıllar Sonra Öğretmenimi Buldum

Öğrencilik hayatınızda unutmadığınız bir hatıranız ve örnek aldığınız bir isim var mı?

1988 yılında Kabataş Lisesi'ne başladığımda hem İstanbul gibi büyük bir şehre gelmenin hem de büyük ve köklü bir okula ve de yatılı olarak başlamanın şaşkınlığı içerisindeydim, derslere tam uyum sağlayamamıştım. Bir gün kimya dersinde öğretmenimiz Mehmet Genç sınıfa bir soru sordu. Kimsenin cevap veremediğini görünce ben çekinerek parmak kaldırdım ve doğru cevap verdim. Hocam beni takdir etti ve ismimi sordu. O günden sonra da derslerde bana sürekli ismimle hitap etti. Bu benim özgüvenimi müthiş arttırdı ve kendimi daha iyi ifade etmemi sağladı. Mehmet Genç öğretmenimi yıllar sonra buldum ve hâlâ ara ara konuşuruz.

Öğrencilerin Rol Modeliyiz

Bir eğitimci olarak öğrenciler ile güçlü bir iletişim kurmanın avantajı nedir?

Aslında biraz evvel anlattığım kendimle ilgili örnekte de olduğu gibi bu tür bir iletişim öğrencinin kendini daha rahat ifade etmesine ve motivasyonunun artmasına neden oluyor. Öğrencinin kurumsal aidiyet hissi güçleniyor. Ayrıca bizler öğrenciler için aslında birer rol modeliz. Her davranışınızla onlara örnek oluyorsunuz; öğrenci sizi her zaman takip eder ve örnek alır. Mesela, benim akademisyen olmamda Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ndeki hocalarımın etkisi büyüktür.

Öğrenciyi Mutlu Eden Bir İletişim

Sosyal medyada ilgiyle takip edilen bir

akademisyensiniz... Size gelen bu olumlu dönüşü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Olumlu dönüşün temel nedeni, sosyal medyadan öğrencilerimiz tarafından bana bildirilen sorunlara çözüm oluşturmamız. Genel anlamda baktığınızda basit gibi gözüken ama öğrenci için çok önemli olan ve çözümünün hiç de zor olmadığı sorunlarla ilgilenilmesi, öğrenciyi çok mutlu ediyor. Örneğin; öğrenci önemli bir milli maçı dev ekranda açık alanda izlemek isteyebiliyor veya bir yere iş başvurusu yapabilmek için mezuniyet belgesini mezun olduğu gün almak isteyebiliyor.

Çözüm Noktasını Takip Ediyorum

Öğrencilerinizin sorunlarına hemen çözüm buluyorsunuz, dertlerini dinliyorsunuz. Rektör-öğrenci ilişkisindeki dengeyi nasıl yakalıyorsunuz?

Öğrencilerimize genellikle rektör-öğrenci olarak değil de onların dertlerini dinleyen, çözüm bulmaya çalışan bir hocaları gibi davranmaya çalışıyorum. Bu durum öğrencilerden çok olumlu tepki alıyor. Sorunların çözümü tabi ki bir ekibi gerekli kılıyor. Öğrencilerin taleplerini ve bildirdikleri sorunları ilgili birime ve kişiye yönlendiriyorum. Sonrasında da çözüm noktasında takip ediyorum.

Sosyal medyaya özellikle de Twitter'a günde kaç saatinizi ayırıyorsunuz?

Bu değişiyor. Bazen birkaç gün girmediğim olabiliyor bazen de 2 saati harcayabiliyorum. Twitter hariç diğer sosyal medya alanlarında hesabım yok.

Mesajı Kalıcı Hale Getiriyor

Tweetlerinizden mizahi bir tarafınızın olduğunu da görüyoruz. Kültür-sanat ile ilişkiniz nasıl?

İdari görevlerimin yoğunluğu ve mesleki olarak da aktif olmam nedeniyle kültür sanat faaliyetlerine çok zaman ayıramıyorum. Ama fırsat buldukça roman ve şiir okurum, sinema ve tiyatroya gitmeye çalışırım. Mizahi yanıtlar vermemin sebebi hem daha dikkat çekmesi hem de verdiği mesajın daha kalıcı olması nedeniyledir.

Başucu kitabınız var mı? Varsa bizimle paylaşabilir misiniz?

Başucu kitabım diyebileceğim bir kitabım yok doğrusu. Ama Mesnevi'yi çok severim.

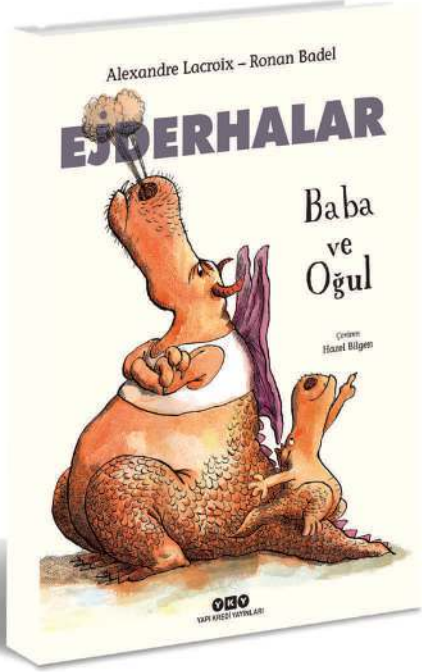
Şiir mi roman mı? Sevdiğiniz bir şair var mı?

Aslında roman. Ancak şiiri de çok severim. En sevdiğim şair Cahit Zarifoğlu.

Minik Okurlarımıza Öneriler?

Minik okurlarımızın keyifle okuyacağını düşündüğümüz Alexandre Lacroinx ile Ronan Badel'in **"Ejderhalar"** *kitabıyla Samed Behrengi'nin* **"Bir Şeftali Bin Şeftali"** *kitabını inceledik.*

> "Kitapsız büyüyen çocuk, susuz yetişen ağaca benzer."

EJDERHALAR

Alexandre Lacroix, Ronan Badel

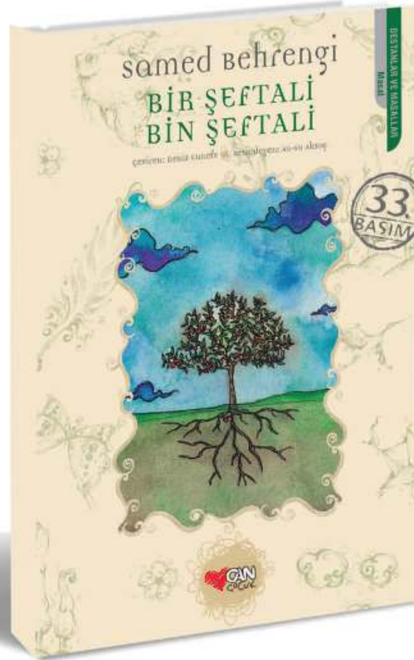
Kitabın ana karakteri küçük ejderha Ateşparçası, bir gün babasına gerçek bir ejderha olduğunu kanıtlamak ister. Bunun için alevler püskürtüp köydeki evleri yakıp kül etmesi gerekir. Fakat minik ejderha hayatında sadece birkaç kez ateş püskürtmüştü ve insanlara zarar vermek istemez.

Minik Ejderhanın Büyük Sınavı

Ateşparçası adlı minik ejderha, babasıyla bir mağarada yaşardı. Onlara ev olan bu mağara sarp kayalıklarla çevrili bir vadinin tam ortasındaydı. **"Bir gün babası Ateşparçası'na dedi ki: 'Dinle oğlum, artık aileni gururlandırma vakti geldi. Bundan sonra gerçek bir ejderha gibi davranman gerek. Yarın dağın öte yanındaki köye gideceksin. Birkaç ev yakacaksın.' Ateşparçası, 'İyi de neden?' diye sorunca, Çünkü geleneklerimiz böyle! Ejderha mısın, değil misin, söyle bakalım? diye parladı onu babası."**

Ön yargı Her Canlı için Tehlikelidir

Fakat minik ejderha Ateşparçası köylülere zarar vermek istemiyordu. Eve döndüğünde ise babası onu mağaranın girişinde sabırsızlıkla bekliyordu. **"Hadi, anlat bakalım Ateşparçası. Ne yaptın? Kaç tane ev yaktın? Ne diyorum ben, olur mu? Bütün köyü yakmışsındır sen!"** Ateşparçası ise babasına tek bir ev bile yakmadığını çünkü insanların çok nazik birileri olduğunu söyler. Baba ejderha bu sözleri duyunca çok kızar; insanların acımasız olduklarını ve onlardan korunmaları gerektiğini belirtir. İnsanlar minik ejderhaya bir resim armağan etmiştir ve resimde baba ejderha vardır. İnsanların verdiği armağanı babasına veren ejderha, ön yargının her canlı için kötü olduğunu söyler.

BİR ŞEFTALİ BİN ŞEFTALİ

Samed Behrengi

Kitap iki küçük çocuğun öyküleri ve dalından yeni kopmuş şeftalinin hikâyesini konu alır. Yazar, hikâye de şeftaliyi konuşturur; toprağın altında kalın kabuklu bir çekirdek olarak nasıl uyuyup beklediğini, mevsim bahara dönüşünce nasıl çekirdeğin kabuğunu ikiye ayırarak içinden filizlenip boy attığını, sonunda toprağın üstüne çıktığını, ağaç olma sürecini ve meyve verebilme mücadelesini anlatır.

"Ağaçlardan büyük olanı aşılıydı. Her yıl avuca sığmayacak kadar kocaman, lezzetli, pespembe şeftaliler veriyordu. Şeftaliler yemeye kıyılamayacak kadar güzellerdi. Bahçıvan, büyük ağacı yabancı bir uzmanın kendi ülkesinden getirdiği bir sürgünle aşıladığını söylüyordu. Böylesine pahalı bir bakım gören ağacın meyveleri de elbette çok değerliydi. İki ağacın da gövdelerine, kem gözlerden sakınmak için birer nazar boncuğu asılmıştı. Küçük şeftali ağacı her yıl binlerce çiçek açıyor, ama tek bir meyve vermiyordu. Ya çiçekleri soluyor ya da şeftalileri, olmadan kuruyup dökülüyordu. Bahçıvan, küçük ağaç için elinden geleni yaptı, ama hiçbir şey değişmedi. Yıllar boyunca yeni yeni dalları, yaprakları oldu, ama tek bir şeftali vermedi. Bahçıvan küçük ağacı da aşılamaya karar verdi, ama değişen bir şey yoktu. Ağacın neredeyse inatçılık ettiğini düşünebilirdiniz. Sonunda bıktı usandı bahçıvan. Bir oyun oynayıp küçük ağacı korkutmak istiyordu."

Şeftali Ağacı Bahçıvana Küsmüştür

Kitap, sabırlı olmanın ve emeğin önemini vurgular. Su sorunu yaşayan köyün güzel bir bağı vardır. Bu arazi, köy arazilerine göre daha sulak ve verimli bir alandır. Bağda yaşayan iki tane şeftali ağacı vardır; biri verimlidir diğeri de verimsizdir. Bahçıvan ağacı güçlendirmek için çabalar fakat durum bir türlü değişmez. Şeftali ağacı bir gün küçük çocuklar için meyve vereceğini düşler ve filiz vermeye başlar. Çocuklar ağacın filiz vermeye başladığını görünce çok sevinir ve sık sık ziyarete gelirler. Bir yıl sonra şeftali ağacı meyve vermeye başlar ama para hırsıyla dolu bir bahçıvanın eline düştüğü için çok üzülür. Bütün meyvelerini dökmeye başlar.

Bu Ay Hangi Kitaptan Başlasak?

Bu ay hangi kitaptan başlasak? sorusuna cevaben hazırladığımız haberimizde Gabriel Garcia Marquez'in Nobel ödüllü romanı **''Kırmızı Pazartesi''***den, şiirleri hayata bağlayan pencere olarak gören Füruğ Ferruhzad'ın dizelerine, Prof. Dr. İsmail Faruki'nin* **''Bilginin İslâmîleştirilmesi''** *kitabına kadar geniş yelpazeli bir listeyi sizler için hazırladık.*

İlkbahar aylarını geride bırakarak yaz ayına merhaba dedik ve yazın enerjisiyle Haziran ayında hangi kitapları okusak soruna bir cevap bulmak istedik.

Olay Örgüsü Çözmek İstiyorsak

KIRMIZI PAZARTESİ

Gabriel Garcia Marque

Kolombiyalı yazar Gabriel Garcia Marquez, önemli eserlerinden olan Kırmızı Pazartesi romanında herkesin bildiği ancak kimsenin engellemeye çalışmadığı bir namus cinayetini konu alıyor. Hem Kolombiya'da hem de yayınlandığı pek çok ülkede çok satanlar listelerinde yer alan kitabın kahramanı Santiago Nasar... **"Kırmızı Pazartesi"** bir yandan bir cinayetin olay örgüsünü işlerken diğer taraftan da bir halkın ortak davranış kalıplarını gözler önüne seriyor.

Toplumun Olaya Karşı Duyarsızlığı

Olaylar, Santiago'nun bir arkadaşının ağzından ve röportaj şeklinde anlatılmaktadır. Kitap, Angela Vicario ve Bayardo San Roman'ın düğününüyle başlar. Bayardo San Roman, bölgeye henüz yeni taşınmış ancak kim olduğu hiç kimse tarafından tam olarak bilinmeyen bir zengindir. Hakkındaki konuşmalara son vermek isteyen Bayardo San Roman, ailesini de yanına aldırır ve evlenecek birini aradığını ilan eder.

Bayardo, bir gün Angela Vicario'yu görür ve onunla evlenmeye karar verir. Bayardo'nun zengin olduğunu öğrenen Angela bu teklifi kabul eder ancak evlilikleri sadece altı saat sürer. Çünkü Bayardo, Angela'nın bakire olmadığını anlamış ve onu evine geri göndermiştir. Angela'nın eve geri gönderilmesini hazmedemeyen kardeşleri Pablo ve Pedro'nun olaya dâhil olması ile örgüsü genişleyen romanda, Bayardo öldürülünceye kadarki süreç yazar tarafından detaylıca işlenir.

Kırmızı Pazartesi, namus cinayetinin vahşetini gözler önüne seriyor. Okuyucu, kitabın ilk cümlesinden beri cinayetin işleneceğini bilmesine rağmen, son sayfaya kadar nasıl işlendiğini öğrenemiyor. Sıradan cinayet romanlarının aksine, cinayeti kimin işlediği değil, nasıl işlendiği merak konusudur. Marquez bu romanıyla Nobel ödülünü kazanmıştır.

Biraz da Şiir Olsun Diyorsanız

BİR BAŞKA DOĞUŞ

Füruğ Ferruhzad

Melankolik bir şair olan Füruğ Ferruhzad, kısacık ömründe toplumsal eleştiriler ve aşk üzerine önemli dizeler bırakmıştır. Şair yaşadıklarını ve çevresinde olup biten her şeyi şiir ile anlatabilme kabiliyetine sahipti.

Şiirde Kendini Yeniden Bulan Şair

Ferruhzad, şiiri kendisini hayata bağlayan bir pencere gibi görürdü: "Bana göre şiir, ona yaklaştığımda kendi kendine açılan bir penceredir. Yanında oturuyorum, bakıyorum, şarkı söylüyorum, bağırıyorum, ağlıyorum... Pencerenin öte yanından birinin beni dinlediğini biliyorum. Şiir, geniş anlamıyla "**varlık**"a bağlanmak için bir araçtır. Onun en iyi yönü, insanın şiir söylerken "**Ben de varım**" ya da "**Ben de vardım**" diyebilmesidir. Ben, şiirimde bir şey aramıyorum. Aksine şiirimde kendimi yeni yeni buluyorum."

Kitaptan Seçtiğimiz Dizeler

Bir Başka Doğuş

"Ah... Budur benim payım, budur benim payım,

Benim payım, bir perdenin asılmasının benden aldığı bir gökyüzüdür.

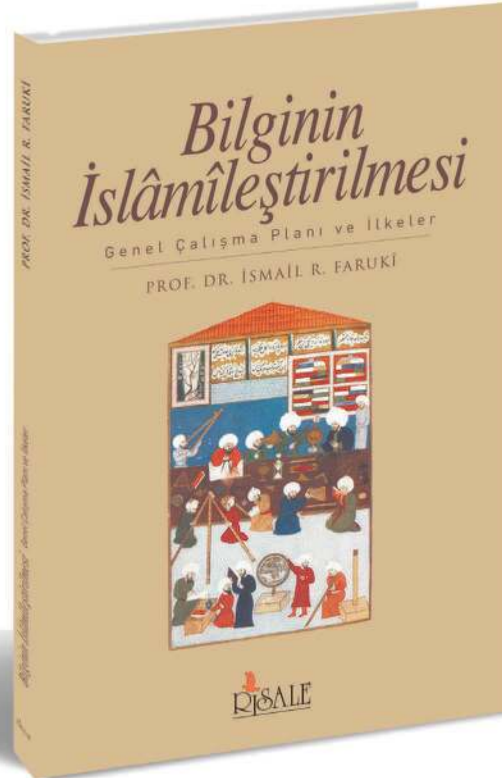
Benim payım, terk edilmiş merdivenden inmek ve çürümede ve gurbette bir şeye kavuşmaktır."

Yeniden Selamlayacağım Güneşi

"Yeniden selamlayacağım güneşi, içimde ırmağı, derin düşüncem olan bulutları.

Benimle birlikte kuru mevsimlerden geçen, bahçedeki akkavakların acı gelişimini, tarlaların gece kokusunu...

Yeşil tohumlarla dolduran toprağı..."

Bilgileri Yeniden Yorumlamak İstiyorsak

BİLGİNİN İSLÂMÎLEŞTİRİLMESİ

Prof. Dr. İsmail Faruki

Yazar, "**İslâm'ın düşünce ve yaşam olarak varlığın bütün yönleriyle ilgilendiği hususunda hiç kuşku yoktur.**" der ve Müslüman bilginlerin yüzeysel ve zararlı eğitim yöntemlerinden vazgeçmelerinin zamanının geldiğini söyler. Eğitimde yapılacak düzenlemelerle çağdaş bilginin İslâmîleştirilmesi gerektiğini belirtir.

İslâmî Eğitimin Kalesi

Kitapta eğitim sistemlerinin "**modern**" veya "**İslâmî**" olmak üzere ikiye bölünmesinin, Müslümanların ilerleyişi önünde bir engel olduğu söylenir. Geçmişte bazı önemli Müslüman önderlerin, yabancı görüşü esas alan konuları da ders programlarına ekleyerek, eğitim sisteminin ikiye bölünmesine çare aradıkları belirtilir. "**Seyyid Ahmed Han ve Muhammed Abduh bu yolun önde gelen iki örneğidir. Cemal Abdünnasır, İslâmî eğitimin en sağlam kalesi El-Ezher, 1961 yılında 'modern' bir üniversite haline getirerek bu stratejiyi en sona kadar uygulamış oldu. Bunların ve benzeri milyonlarca insanın bütün çabaları, 'modern' denilen konuların zararsız olduğu ve Müslüman güçlendirmekten başka bir etkileri olmayacağı varsayımına dayanmaktaydı.**"

Sürekli Çatışma Ortamı

Kitapta, İslâm âleminin kendi içerisinde bölündüğü ve sömürgeci güçlerin, ümmeti elliden fazla milli-devletle parçalayarak, hepsini birbirine düşman ettiği anlatılmaktadır. Batılılaşmadan yana olan Müslüman önderlerin bilerek veya bilmeyerek, İslâm dinine ve yönettikleri halkın kültürlerine zarar verdiklerini belirten yazar, ümmetin bunalım nedeninin eğitim sisteminden başladığını söyler. Çözüm için ise üniversite düzeyinde zorunlu olarak "**İslâm Medeniyet Dersi**" verilmesi gerektiğini ifade ederek; "**Toplumun bir üyesi ya da vatandaşı olması ona ümmetin kültür birikimi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmak ve kendi Müslüman toplumunu anlatıp medeniyetine aşina olmak görevini yüklemektedir.**" der.

En Büyük Eksikliğimiz

Kitapta bilginin İslâmlaşmasının ve diğer disiplinlere uygun ders kitapları hazırlamanın zor bir görev olduğu vurgulanmaktadır. İslâm âleminde üst düzey düşünceler üreten merkezlerin olmadığı belirtilerek; "**İslâm âleminde böyle üst düzeyde düşünceler üreten bir merkezin hala bulunmayışı acınacak bir durumdur. İslâm düşüncesi karargâhı vazifesi görecek, disiplinlerin İslâmîleştirildiği, lisans ve lisansüstü programlarının uygulandığı sınıf ve amfilerde bu sürecin denendiği bir üniversiteye ihtiyacımız var.**" denilmektedir.

Bilgiyi Yeniden Şekillendirmek Gerekir

Prof. Dr. İsmail Faruki, Müslüman bilim adamlarının modern disiplinleri öğrenerek, onlardaki bilgilere hâkim olması gerektiğini ve edindikleri bilgileri de İslâmî kültür birikimiyle bütünleştirmeleri gerektiğini belirtir. "**Müslüman aydınlar ve liderlerin üzerlerine almakla yükümlü bulundukları ödev işte budur: Beşeri bilgi mirasının tümünü İslâm gözüyle yeniden şekillendirmek. İslâmî görüş; hayati hakikat ve dünya ile ilgili olmalıdır ki görüş olabilsin. İslâm'ın Onunla irtibatını kurarak bilgiyi yeniden şekillendirmek, onu İslâmlaştırmaktır. Yani onu yeniden tanımlama; verileri yeniden düzenlemek, üzerinde yeniden akıl yürütmek, sonuçları yeniden değerlendirmek, hedefleri yeniden ayarlamak ve bunu yaparken de bilim dallarının İslâm görüşünü keskinleştirip davasına hizmet sağlamaktır.**"

''Muhammed A.S.''
Hüseyin Gündüz (d. 1961)
Yazı çeşidi: Celî sülüs
Tezhip: Atilla Turgut
Emirhan Gündüz Koleksiyonu

Estetiğin ve Sanatın Buluştuğu Koleksiyon "Esmaü'n Nebi"

Hz. Peygamber (s.a) insan yaratılışında mevcut güzellik duygusunu İslâm terbiyesiyle şekillendirerek yazının sanat seviyesinde yükselmesinde etkili olmuştur. Kitaba göre bütün hat üstatları bu sebepten dolayı yazıya aktardıkları Hz. Muhammed'in adı, şahsiyeti ve hadisleri etrafında göstererek birbirinden güzel kitap levha ve kitabeler meydana getirmişlerdir.

Hz. Peygamber'in (s.a) en çok bilinen ismi Muhammed olup **"Pek çok sena edilen, övülen, övgüye layık bütün güzellikleri ve iyilikleri kendinde toplayan kişi"** anlamındadır.

"İslâm medeniyetinin estetik değerlerinden biri Resûl-i Ekrem'in, "Allah güzeldir, güzel sever." İfadesidir. Böylece Hz. Peygamber, Müslümanların her türlü çirkinlikten arınmış bir ruh ve fikir güzelliğine sahip olmalarını, iç temizliğinin hayatın bütün safhalarına estetik davranışlar ve sanat hareketleri şeklinde yansımasını hedeflemiştir. Sanat faaliyetlerini ve insan ruhunda tabii bir eğilim olan sanat gücünü dini hayatın daha içten, feyizli yaşanması bakımından teşvik etmiş, insanların uzun bir tecrübe sonucu ulaştığı bilgi ve sanat birikimine vahyin ışığında istikamet vermiştir."

Sanat Estetik Bir Yol İzler

Yıldız Holding Yönetim Kurulu Başkanı Murat Ülker, Esmaü'n Nebi Sergi kitabında şöyle diyor: **"Sanat, çağlar boyunca insanların duygu ve düşünce dünyalarını ifade etmeleri konusunda estetik bir yol izlemiştir. Hat sanatımız da Hz. Muhammed'e (s.a) duyulan özlem ve muhabbetin dile getirilmesinde incelik ve zarafeti ile emsalsizdir.**

Hz. Muhammed'in (s.a) en bereketli en feyizli sıfatlarının hat sanatıyla bir araya getirilmesiyle oluşturulan Esmaü'n Nebi Sergisi'nde usta hattatlarca kaleme alınan her eşsiz isim, O'nun yaratılış güzelliklerini insanlara anlatmakta aracı sıfatlardır. Her bir isim kendi içinde topluma güzellik ve örnek ahlak üzere anahtar kelimelerdir.''

Kültür ve Sanat Alanında Özgün Projeler

Manevi şaheserlerin sergilenmesi, topluma bu güzelliği aktarmak bakımından bize ayrı bir memnuniyet vermektedir. Hz. Peygamber'in, Kuran-ı Kerim'de, diğer mukaddes kitaplarda ve hadislerde geçen, Onu tanımlamak için zikredilmiş, derlenmiş isim ve sıfatlarına Osmanlı hattatları özel bir önem göstermişlerdir. Yıldız Holding'in ülkemize olan katkısını sadece ekonomik faaliyetlerle sınırlı görmüyoruz.

Topluma sosyal fayda sağlamak konusunda yükümlü gördüğümüz Yıldız Holding'in özellikle kültür ve sanat

Yıldız Holding Yönetim Kurulu Başkanı Murat Ülker.

alanında özgün projelerde yer almasını gönülden destekliyoruz. Çalışma mekânlarımızı, günlük yaşantımızdan, maneviyatımızdan, sosyal ilişkilerimizden uzak, sadece iş yapılan mekânlar olarak değerlendirmiyoruz; bilhassa sanat ve kültürümüzün ne güzel örneklerini Yıldız Holding'de sergiliyoruz.

''Esmaü'n Nebi sergisi de hem taşıdığı yüce değer hem de estetik özellikleriyle mekânımıza ayrı bir mana katmıştır. Kitap Prof. Dr. Faruk Taşkale ve Dr. Hüseyin Gündüz'ün özenli çalışmaları ile oluşturuldu. Hat sanatımızın bu kıymetli hocalarına ve emeği geçen bütün arkadaşlara teşekkür ederim. Esmaü'n Nebi'nin müzeler ve özel koleksiyonlarda yer alan en güzel örnekleri bu kitapta bir araya geldi."

Hz. Peygamberin İsimleri

"Esmaü'l-Hüsna ve Esmaü'ün-Nebi'lerde açıkça görmek mümkündür. Bu sıfatlar Allah'a ve Peygamber'e o kadar vasıflanmıştır ki adeta Allah ve Peygamber'in isimleri haline gelmişlerdir. Hz. Peygamber'in isimleri de sıfat niteliği taşıyan kelimelerdir ve Hz. Peygamber'in isimleri olarak benimsenmişlerdir. Esmaü'n Nebi ya da Esma-i Nebi, Hz. Peygamber'in Kur'an'da diğer mukaddes kitaplarda ve hadislerde geçen isimlerine ilaveten ashabın O'nun için kullandığı, O'nu vasfetmek için zikredilmiş isim, sıfat ve künyelerini ihtiva etmektedir."

Hat sanatında Esmaü'n Nebi'nin görüldüğü alanların başında Delâ'ilü'l-Hayrât'lar En'âm-ı Şerif'ler, Hilye-i Şerifeler ve müstakil levhalar gelir. Bu eserler, Kur'an-ı Kerim'lerden sonra en çok yazılan, tezhiplenen ve okunan eserlerdir.

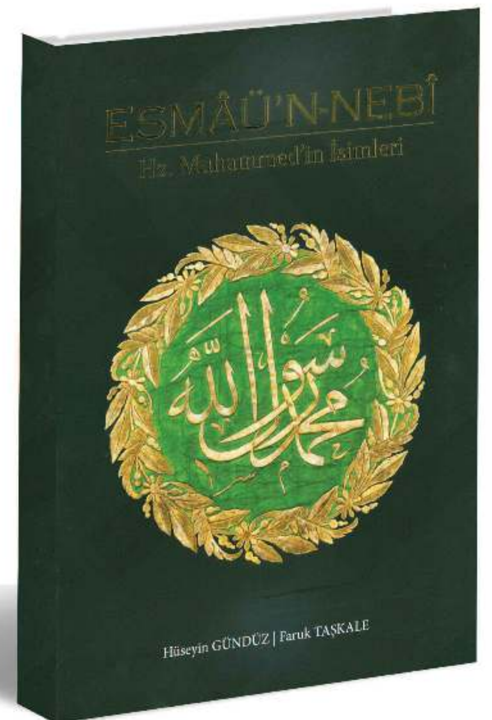
Hz. Peygamber'in En Çok Bilinen İsmi

Hz. Peygamber'in isimlerinin yazılmasının birçok sebebi vardır. Hz. Peygamber'in isimlerinin yazılıp okunmasının şefâat sebebi olacağı inancı, şairlerin Hz. Peygamber'in isimlerini ihtiva eden ya da müstakil şiirler yazmalarına sebep olmuştur. Hz. Peygamber'in isimleri dini ve edebi kaynaklarda farklı sayılarda zikredilmektedir. Bu sayının bin hatta iki binin üzerine çıktığı rivayet edilir.

Kitap, çeşitli müze, kütüphane ve özel koleksiyonlarda bulunan eserlerden derleme yapılarak oluşturulmuştur.

Süleyman Çelebi 1409 yılında yazdığı Mevlid'de şöyle der:

"Terlerse güller olurdı her teri,
Hoş direrlerdi terinden gülleri."

Esmaü'n Nebi ile Esmaü'l- Hüsna'da geçen ortak isimler bulunmaktadır. Kitap, bu isimlerin Hz. Allah ve Hz. Peygamber için farklı anlamları olduğunu belirtir. Şehîd isminin Allah için **"kendisinden hiçbir şeyin gizli ve uzak kalmadığı"** anlamı gelir. Hz. Muhammed için **"Bilen ve adaletli olan"** anlamı taşıdığı söylenir.

Hz. Peygamber'in sembolü, sevgilinin yüzü ve endamı olan gül, Osmanlı sanatlarında en yaygın şekilde ve sürekli kullanılan çiçek olmuştur. Kur'an-ı Kerim'lerin sayfa kenarlarındaki aşer, hizib ve secde işaretlerinin adı, güldür. Gül; tezhib sanatında özellikle Hz. Muhammed'in kutsal özelliklerini anlatan **"Hilye-i Şerîfelerin"** tezyinatında bolca kullanılmıştır.

"Nôla tâcım gibi başımda götürsem dâim,
Kadem-i pâkini ol Hazaret-i Şâh-ı Resûlün,
Gül-i gülzâr-ı nübüvvet o kadem sâhibidir
Bahtiyâ durma yüzün sür kademine o gülün"
Bâhtî *(Sultan I. Ahmet 1603-1617)*

Kelimelerin Anlamları

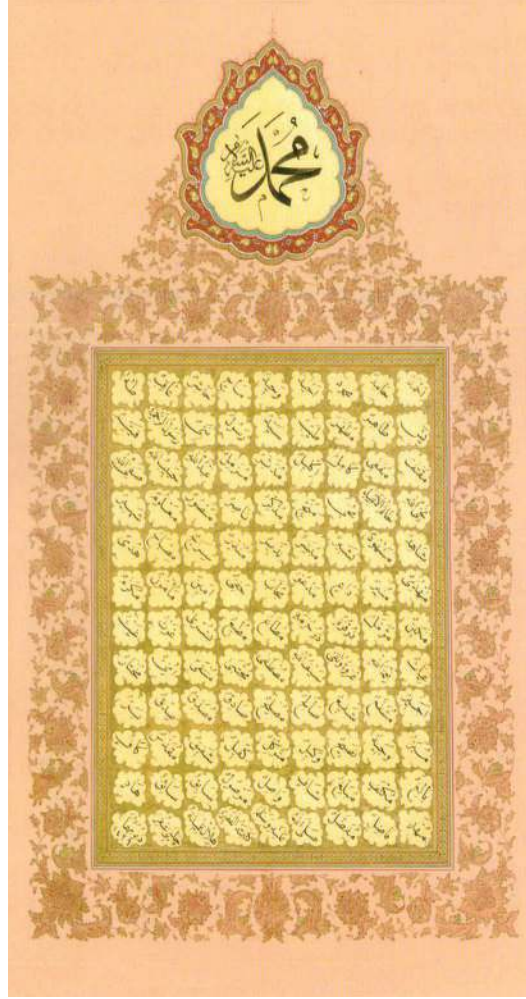
Esmaü'n Nebi ile Esmaü'l- Hüsna'da geçen ortak isimler bulunmaktadır. Kitap, bu isimlerin Hz. Allah ve Hz. Peygamber için farklı anlamları olduğunu belirtir. Şehîd isminin Allah için **"kendisinden hiçbir şeyin gizli ve uzak kalmadığı"** anlamı gelirken Hz. Muhammed için **"Bilen ve adaletli olan"** anlamı taşıdığı söylenir.

Müslümanların Resim İlişkisi

"Müslüman sanatkârlar, İslâm anlayışıyla bağdaşmadığına inandıkları için kutsal kimselerin tasvirlerini yapmaktan kaçınmışlardır. Bu nedenle birkaç minyatür dışında Hz. Muhammed'in resmini yapmaya hiçbir sanatkâr cesaret edememiş ve gerek duymamıştır. Bu yüzden, Hz. Peygamber'i tanıyanların ve görenlerin tariflerinden yararlanarak Hz. Muhammed'in özelliklerini yazıyla anlatma yoluna gitmişlerdir.

Kızını Görmeyeceği Endişesi

Hilyeler, Hz. Peygamber'in vefatından sonra O'nun nasıl biri olduğunu öğrenmek ve O'nu tanımak isteyenlerin çoğalması, O'nu tanıyanların, O'na yetişenlerin bildiklerini anlatmasıyla oluşmuştur. Rivayete göre, hastalığı sırasında kızı Hz. Fâtıma'nın bir daha yüzünü göremeyeceği endişesini dile getirmesi üzerine Hz. Muhammed, damadı Hz. Ali'ye 'Hilyemi yaz; benden sonra onu gören, beni görmüş olur.' demiştir."

''Esmâü'n Nebi''
Hilal Kazan (d. 1958)
Yazılış tarihi: 1429/2008
Yazı çeşidi: Celî sülüs, nesih
Özel Koleksiyon

Osmanlı Dönemi Sanat

Yazarlar, 19. asırdan bu yana Osmanlılar'da hem sülüs yazısında hem de ta'lîk yazısında celi (büyük, iri) şekli geliştiğini söyler. Böylece büyük mekânların duvarlarına güzel sözler, ayet ve hadislerden oluşan levha asma geleneği yaygınlaşır. Kitap, nadir de olsa 18. asırdan itibaren üzerine yazı yazılan kâğıtların düzgün ahşap plaka üzerine yapıştırılıp etrafı tezhip yapıldıktan sonra asıldığını söyler. Ancak çoğunun tahta kurtları tarafından delik deşik edilip, yazıları okunmaz hale getirmiştir.

Yazı Sanatı ve Tezhip Sanatı

"Celi yazılar dikdörtgen, kare, daire ve üçgen formlar içerisinde tasarlanmaktadır. Levhalar resim gibi duvarlar asıldığı için kompozisyonlar da uzaktan bakıldığında anlaşılır ölçülerde olmalıdır. Matbaanın ülkemizde yaygın biçimde kullanılmaya başlaması ile birlikte kitap yazımı işlevini kaybetmiş; yazı sanatı ve tezhip sanatı levha yazımı ve tezhiplenmesi şeklinde gelişimini sürdürmüştür.

Klasik Terkibe ile Yazılmıştır

Celi yazının gelişimi ve levha yazımı bir takım tekniklerin de ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunların başında zer-en-dûd yazıları gelir. Hz. Peygamber'in isimleri de genellikle celî, sülüs ve tâ'lîk yazıları ile levha şeklinde yazılmış ve tezhiplenmiştir. Hz. Peygamber'in isminin yazıldığı levhalarda çoğunlukla "Muhammed" ismi tercih edilmiş ve klasik terkibe ile yazıla gelmiştir."

Hatların Önemi ve Yazımı

'Allah'ı Muhammed, Muhammed-Mustafa, Ahmed, Muhammed, Mustafa' isimleri hattatlar tarafından birlikte sıkça yazılan isimlerindendir. Tüm camilerde çoğunlukla daire, bazen de altıgen formunda levhalar üzerine 'Allah' lafzının yanına 'Muhammed' isminin yazılıp asılması gelenek haline gelmiştir. Bu levhalardan en mühimi Kazasker Mustafa İzzet Efendi (1801-1876) tarafından celî sülüs hattı ile yazılan 'Allah, Muhammed ve Çâr-yâr-ı güzîn, Hasan, Hüseyin' levhalarıdır. Altın kullanılarak, zer-endûd tekniğinde yazılan daire formundadır.''

Hilyenin Önemi

Hz. Peygamber bir hadisinde şöyle buyurmaktadır: **"Benimle müşerref olamayan ümmetim, benden sonra, benim hilye-i şerifemi yazanların yazdıkları hilyelere nazar etmek suretiyle izhar muhabbet etmiş olurlar. Benim hilyemi görenler ve okuyanlar, okumasını bilmeyip yüz ve gözlerine sürüp, ruhuma salavat-ı şerif okuyanlar, beni görmüş gibi olurlar. Ümmetimden her kim, kadın veya erkek hilyemi böylece taşısa, cehennem ateşinden azad olur."**

TÜRKİYE'NİN OKUMA ÇİZELGESİ

1 Ana Sahaf - İzmir
New York Üçlemesi
Paul Auster

Kürk Mantolu Madonna
Sabahattin Ali

Mahalle Kahvesi
Sait Faik Abasıyanık

2 Beşir Sahaf - İstanbul
Ustalık Gerektiren Kafaya Takmama Sanatı
Mark Manson

Abum Rabum
İskender Pala

Kuşatma
Mustafa Güldağı

3 Karga Sahaf - Adana
Bir Çöküşün Öyküsü
Stefan Zweig

Bir Bilim Adamının Romanı
Oğuz Atay

Beş Şehir
Ahmet Hamdi Tanpınar

4 Sahaf Burkay - Konya
Keşkesiz Bir Yaşam İçin İletişim Donanımları
Doğan Cüceloğlu

Sosyoloji Notları ve Konferanslar
Cemil Meriç

Kaplumbağalar
Fakir Baykurt

5 Simya Sahaf - Bursa
İçimizdeki Şeytan
Sabahattin Ali

Korkuyu Beklerken
Oğuz Atay

Saint-Simon İlk Sosyolog, İlk Sosyalist
Cemil Meriç

6 Vamos Kitap - Isparta
Leyla Mecnun
Burak Aksak

Kördüğüm
Ayşe Kulin

Bazı Yollar Yalnız Yürünür
Özgür Bacaksız

7 Mert Kitabevi - Uşak
İçimizdeki Şeytan
Sabahattin Ali

Hayvan Çiftliği
George Orwell

Leyla Mecnun
Burak Aksak

8 Devr-i Âlem Sahaf- Ankara
Saniyede Beş Bin Kilometre
Manuele Fior

Kililana Şarkısı
Benjamin Flao

Star Wars Prenses Leia
Mark Waid

9 İltem Antik Sahaf - Antalya
1984
George Orwell

Mahur Beste
Ahmet Hamdi Tanpınar

İçimizdeki Şeytan
Sabahattin Ali

10 Anadolu Sahaf - Van
Leyla Mecnun
Burak Aksak

Şah ve Sultan
İskender Pala

Sardunya Sakız
Elif Şafak

KİTAP/TANITIM

Ayazda Bir Islık *Serdar Arslan*

Şair Serdar Arslan'ın 34 şiirden oluşan **"Ayazda Bir Islık"** kitabından sizler için seçtiğimiz dizeler:

Ayazda Bir Islık

"Bu, kar değil dağların yamacına tüneyen,
İncirden süt damlar geceye, bu odur.
Sen misin duvağını alıç dalından bırakıp giden,
Tavşanları ele veren katil bir ay mı doğuyor."

Anlık

"İçimde bir çocuk birikiyor,
Duası kadar beyaz:
Gögü yere bağlayan kar,
İnşallah sabaha kadar yağar."

Seyran

"Yankısını taşladım dağların,
Kuşlar uçurdum, sabahtı.
Kollarından yürüyen sularla,
Güne uyanması yalandı insanın"

Dünya Hali

"Ceketikendine benzeyen dam,
Ömür deyip uzağa bakardı,
Çarşılardan geçerdi yorgun,
Ekmek kokardı elleri mübarek."

Kaynakça

"Bir elmanın yere düşme bilgisi,
Silebilir bildiğim bütün gerçekleri.
Bir anda ya da ansızın üşüyebilirim,
Kendini her fırsatta yakmaktan"

Bu Ay Nereye Gitsek?

Haziran ayında gerçekleşecek sergi, konser ve kültür-sanat faaliyetlerini sizler için derledik.

İngiliz Oda Orkestrası, Güher & Süher Pekinel

İngiliz Oda Orkestrası ile turnelerden albümlere uzanan pek çok başarılı işbirliği gerçekleştirmiş olan Güher-Süher Pekinel, 46. İstanbul Müzik Festivali'nde bu ünlü orkestrayla bir kez daha bir araya geliyor. Piyano ikilisi olarak ilk konserlerini altı yaşında veren ikiz kardeşler Güher ve Süher Pekinel'in 40 yıllık uluslararası kariyerlerinde; 1984 yılında Herbert von Karajan'ın daveti üzerine Salzburg Festivali'ne ilk kez konuk olmaları, Viyana Filarmoni eşliğinde verdikleri ve 28 ülkede yayınlanan Eurovision konseri, Zubin Mehta yönetimindeki İsrail Filarmoni ile gerçekleştirdikleri kapsamlı turne, Jacques Loussier ile Take Bach projesinin Avrupa turnesi ve Schwetzingen Festivali'ndeki, televizyonlarda da yayınlanan konser özel yer tutar. Berlin Filarmoni, Viyana Filarmoni, New York Filarmoni, Amsterdam Concertgebouw dâhil dünyanın önde gelen orkestraları eşliğinde sahneye çıkmış olan Pekineller sıradışı şiirsel müzikaliteleri, teknik mükemmellikleri ve özgün stil ve yorumlarıyla Amerika'dan Uzakdoğu'ya övgüler toplamaktadırlar.

Yer: Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı
Saat: 12 Haziran Salı 20:00

İstanbul'un Ezgileri

Üç imparatorluğun başkenti olmuş, kadim kültürlere ev sahipliği yapmış, nice inanç sistemleri barındırmış dev bir çatı İstanbul. Yüzyıllardır Uzakdoğu ve Asya ile Avrupa arasındaki kültürel ve ticari alışverişin de kilit merkezlerinden biri olan şehrin fethinden sonra ilk kurulan yapılarından Kapalıçarşı ise bu çok yönlü ve etkin alışverişin dengelenip kontrol edildiği büyük bir mekanizma. Her biri dünyanın başka bir köşesinden gelen usta müzisyenlerin işte tam da bu yüzden, yolları bu şehirde kesişmiş. Birbirleriyle etkileşmiş ve serpilip gelişmiş kültürlerin müzik mirasını kutlamak üzere 555 yıllık Kapalıçarşı'da buluşuyoruz.

Yer: Kapalıçarşı Kalpakçılar Caddesi, Nuruosmaniye Kapısı
Saat:3 Haziran Pazar 18:00

HAFTA SONU KLASİKLERİ-II

Anadolu Nefesli Beşlisi

İstanbul Müzik Festivali tüm İstanbulluları hafta sonuna keyifli bir başlangıç yapmak üzere aileleri ile birlikte açık havada konsere davet ediyor. Hafta Sonu Klasikleri serisinin ikincisinde Anadolu Nefesli Beşlisi, şehrin içinde adeta saklı bir kültür kampüsü olan Bomontiada'nın avlusunda güzel bir Cumartesi sabahı konseri sunacak. Geleneksel kültürümüzdeki ezgileri modern batı enstrümanları ile buluşturan Anadolu Nefesli Beşlisi; Anadolu türkülerini, deyişlerini yeni bir anlayış içinde yorumlamakta ve müziğimizin acılarla, sevinçlerle harmanlanmış en güzel örneklerini repertuarında bulundurmakta.

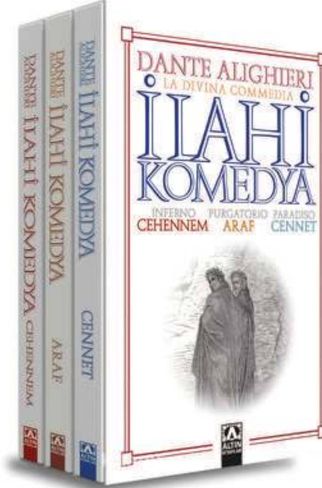
Yer: Bomontiada
Tarih: 2 Haziran Cumartesi 11:00

YENİ ÇIKANLAR

Osmanlı İmparatorluğu
Prof. Dr. Halil İnalcık
Kronik Kitap

Emeviler tarafından Kuzey Afrika Osmanlı tarihi alanında dünyanın tartışmasız en büyük isimlerinden biri olan Halil İnalcık, 25 Temmuz 2016'da 100 yaşında vefat etti. Tıpkı hayattayken olduğu gibi vefatının ardından da çalışmaları ışık saçmaya, hocasından öğretmenine ufuk açmaya, yeni çalışmalar için cesaret ve ilham vermeye devam ediyor. İnalcık'ın bu gayretine bir katkı sunmak üzere; onun Osmanlı tarihinde topluma, ekonomiye, sultana ve siyasete dair yazdığı mühim araştırmaları iki cilt hâlinde ve kutulu olarak sunulmaktadır.

İlahi Komedya
Dante Alighieri
Altın Kitaplar

Dünya edebiyat tarihini başyapıtları arasında yer alan İlahi Komedya, Dante Alighieri'nin epik şiirlerinden oluşmaktadır. Cehennem, Araf ve Cennet bölümlerinden oluşan eser, Altın Kitaplar tarafından da yayımlanmıştır. Yeni kapakları ve yeniden düzenlenen içeriğiyle 3 kitap olarak satışa sunulmaktadır.

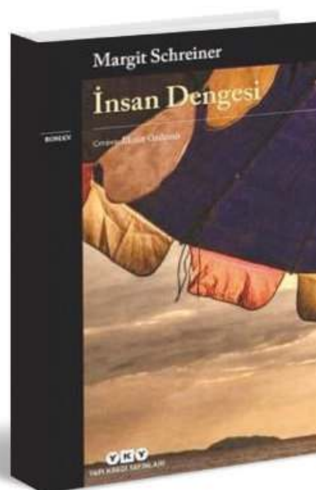

Bir Astronotun Sonsuz Yolculuğu
Jaroslav Kalfar
İthaki Yayınları

Çocukken öksüz kalan, dede ve ninesinin Çek kırsalında büyüttüğü Jakub Procházka'ya, kendi halinde bir bilim insanıyken Çek Cumhuriyeti'nin ilk astronotu olması teklif edilir. Venüs'le Dünya arasında ortaya çıkan Chopra isimli bulut, gökyüzünü mora çevirmiştir. Yapacağı bu tek kişilik tehlikeli uçuş Jakub'a hem kahramanlık hayalinin gerçekleşmesi için hem de önceki rejimin muhbirlerinden olan babasının günahlarıyla yüzleşmesi için bir fırsat sunar. Bilinmeyene doğru yola çıkan Jakub, ardında hayatının aşkı Lenka'yı geride bırakmayı bile göze alır.

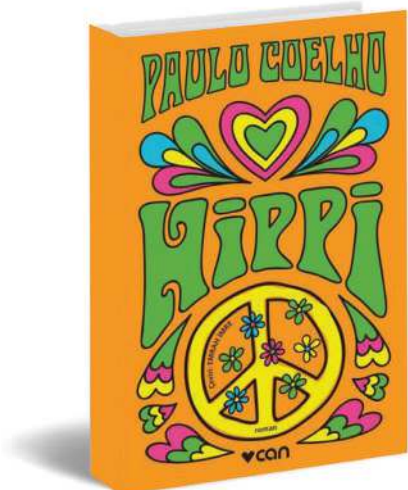

Rüzgârın Şarkısını Dinle
Haruki Murakami
Doğan Kitap

Kesinlikle güzel biri değildi. Ancak **"Güzel biri değildi."** demekle ona haksızlık etmiş olurum. **"O, kendine yakışır güzelliğe sahip biri değildi."** demek daha doğru bir ifade olur. Tek bir fotoğrafı var ben de. Fotoğrafın arkasında tarih ve not da var; 1963 Ağustos. Başkan Kennedy'nin başından vurulduğu yıl. Yazlık bir yerlerde gibi, sahildeki dalgakırana oturmuş, biraz keyifsiz bir şekilde gülümsüyor. Haruki Murakami'nin yirmili yaşlarının sonunda yazdığı, çevrilmesine yıllar sonra izin verdiği ilk romanı **"Rüzgârın Şarkısını Dinle"** Murakami okurlarını şaşırtıyor.

İnsan Dengesi
Margit Schreiner
Yapı Kredi Yayınları

Arkadaşlarıyla birlikte, medeniyetten uzak ıssız bir adada tatil yapmayı planlayan orta yaşı çoktan geride bırakmış bir çift, yola çıkmadan hemen önce Sarah'nın kapılarında belirmesiyle şaşkına döner. Anne babasını uzun yıllardır tanıdıkları bu genç kız, adada anlatıcı ve kocasına eşlik eder. Sarah, bu sakin ama gergin günlerin birinde, beklenmedik bir biçimde, günlüğünü anlatıcıya gösterdiğinde trajik geçmişi ortaya çıkar. Bu geçmişle hesaplaşması gereken sadece o değildir artık...

Hippi
Coelho
Can Yayınları

1970 yılının Eylül ayında, dünyanın merkezi olma şerefi için yarışan iki mekân vardı: Londra'daki Piccadilly Circus ve Amsterdam'daki Dam Meydanı... 1970 yılının Eylül ayında uçak biletleri ateş pahası olduğundan uçakla seyahat ancak elit kesim için mümkündü. Gençlerden oluşan muazzam bir kitle içinse durum farklıydı. 1970 yılının Eylül ayında dünyaya kadınlar hükmediyordu... Genç hippi kadınlar demek belki daha doğru olur... 1970 yılının Eylül ayında herkesin paranormal güçleri vardı, olmayanlar da sahip olma yolundaydı...

Bilimevi Basın Yayın A.Ş. bünyesinde bulunan
KO Kitabın Ortası Kültür Sanat Dergisinin düzenlemiş olduğu yarışma;

"KENDİN İÇİN OKU, BİZİM İÇİN YAZ"

2016-2018 yılları arasında yeni çıkan veya yeniden basılan herhangi bir kitabın tanıtımını yazarak bize gönder;

Kudüs'e gitme imkânı yakala!

Başvuru Tarihi: 01 Haziran 31 Aralık 2018

Ödüller:

Birincilik Ödülü : 3 Günlük Kudüs Gezisi
İkincilik Ödülü : 100 Kitaptan Oluşan Bir Kitap Kulesi
Üçüncülük Ödülü : 50 Kitaptan Oluşan Bir Kitap Kulesi

www.kitabinortasi.com websitesinden başvuru formunu ve detaylı bilgiyi edinebilirsiniz.

bilimevi BASIN YAYIN A.Ş. www.bilimevi.com.tr

/bilimeviyayin /bilimeviyayin /BilimeviYayin